

Bakıda 30 yaşlı kişini restoranın havalandırma sisteminə atdılar

yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 24-25 fevral 2018-ci il Şənbə № 44 (6933) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Oqtay Əsədov böyük əfvin anonsunu verdi

Parlament bir neçə qanuna əlavə və dəyişiklər etdi

yazısı səh.4-də

İsa Qəmbər yenidən xəstəxanaya yerləşdirildi

yazısı səh.2-də

Sağ qaldığı üçün vicdan əzabı çəkən Xocalı şahidi

yazısı səh.6-də

“Qaçqınkom” sədri Əli Həsənovun nəvəsi Sumqayıtda yaşillığı məhv edir

yazısı səh.2-də

“Sürünən müharibə”: Ermənistanın canlı və maddi itkiləri artır

yazısı səh.11-də

Rusiyalı jurnalist Azərbaycan hökuməti və xalqından üzr istədi

yazısı səh.10-də

Türkiyə prezidenti Pentaqonu əxlaqsız adlandırdı

yazısı səh.2-də

“Avropa Məhkəməsi Xocalı soyqırımını qəbul edəne qədər əl çəkməməliyik” - Qafar Çaxmaqlı

yazısı səh.10-də

Arif Əsgərovun baldızı oğlu məhkəmə zalında həbs edildi

yazısı səh.14-də

AzTV rəhbərini öldürməyə cəhd edən dəstənin məhkəməsi başladı

yazısı səh.14-də

“Qarın yağmamasına səbəb ekoloji silahlardan istifadədir” - ekoloqdan ilginç iddia

yazısı səh.15-də

QARABAĞDA YENİ MÜHARİBƏ ANONSU - “PUTİN BAKIDAN MÖHLƏT İSTƏYİB...”

Azərbaycan, Rusiya və Ermənistan seçki zolağından çıxandan sonra kritik gözlənti - may-iyuna verilən müharibə proqnozları; **rusiyalı tanınmış politoloq:** “Bakı çoxdan və açıq şəkildə hamıya eyham vurur ki...”

yazısı səh.8-də

Ziya Bünyadovun qətlinin üstü baş prokurorun kabinetində açılıb - sensasion təfərrüat

Ömürlük məhkum Nizami Nağıyev: “Zakir Qaralov yerindən qalxıb iti addımlarla mənə yaxınlaşdı, sağ qolumdan bərk-bərk tutub silkələdi, yuxarı qaldırdı, dedi ki, bax, bu əlinlə vurmusan”

yazısı səh.5-də

Fizuli Məmmədov İtaliya mətbuatında Xocalı soyqırımından yazdı

yazısı səh.6-də

Səfir Robert Sekuta: “ABŞ-ın siyasəti güclü, çiçəklənən, müstəqil dövlət olmaqda Azərbaycana kömək etməkdir”

yazısı səh.2-də

Vahid Quliyev: “Postda radioda eşitdim ki, mənə Milli Qəhrəman adı verilib”

yazısı səh.12-də

"Azərbaycan beynəlxalq nəqliyyat qovşağına çevrilməkdədir" - Prezident İlham Əliyev

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev "Boeing Commercial Airplanes" şirkətinin prezidenti və baş icraçı direktoru Kevin Mak Alisterrin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

APA-nın məlumatına görə, dövlət başçısı Azərbaycan ilə "Boeing" şirkəti arasında uzun illər uğurlu əməkdaşlığın həyata keçirildiyini və bu şirkətin istehsal etdiyi 20-yə yaxın təyyarənin Azərbaycan mülki aviasiyası tərəfindən alındığını vurğulayıb.

Ölkəmizin hazırda çox müasir və keyfiyyətli hava donanması-na malik olduğunu qeyd edən prezident İlham Əliyev bildirib ki, Azərbaycan Hava Yollarının çox yaxşı reputasiyası var. Dövlət başçısı Azərbaycanın artıq beynəlxalq nəqliyyat qovşağına çevrilməkdə olduğunu deyib.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycanda nəqliyyat və infrastruktur sahəsində böyük nailiyyətlərin əldə edildiyini bildirərək, son illər ölkəmizdə 6-sı beynəlxalq aeroport olmaqla 7 yeni aeroportun inşa edildiyini, ən müasir səviyyədə yükdaşıma və nəqliyyat təyarrələrin fəaliyyət göstərdiyini vurğulayıb. Eyni zamanda, prezident İlham Əliyev Azərbaycanda bütün növ müasir gəmilər istehsal edən gəmiqayırma zavodu, müasir dəmir yolu infrastrukturunu yaradıldığını və avtomobil yollarının inşa edildiyini deyib.

Dövlət başçısı yüklərin hava nəqliyyatı vasitəsilə daşınmasına toxunaraq, Azərbaycanın təkəç regionda deyil, qlobal karqo trafikdə artıq mühüm rol oynadığını vurğulayıb. Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın "Boeing" şirkəti ilə əməkdaşlığının bundan sonra da uğurla davam edəcəyini əminliyini ifadə edib.

Qonaq isə Azərbaycanla, o cümlədən AZAL şirkəti ilə əməkdaşlıqdan böyük məmnunluq hissi duyduğunu deyib və ölkəmizlə çox güclü əməkdaşlığın həyata keçirildiyini vurğulayıb. O, "Boeing" şirkəti adından Azərbaycanın gələcək inkişafına böyük inamla yanaşdıqlarını bildirərək, əlaqələrimizin bundan sonra daha da genişləncəyinə əminliyi ifadə edib.

Görüşdə Azərbaycan-ABŞ ikitərəfli münasibətlərinin bir çox sahələri əhatə etdiyi bildirilib və əlaqələrimizin uğurla inkişaf etdiyi vurğulanıb.

Prezident sosial müavinətlərin məbləğini 10 faiz artırıb

Prezident İlham Əliyev sosial müavinətlərin məbləğinin artırılması haqqında sərəncam imzalayıb.

APA-nın məlumatına görə, sosial müavinətlərin məbləği 2018-ci il martın 1-dən orta hesabla 10 faiz artırılıb.

Prezident həmçinin "Beşdən çox uşağı olan qadınlara müavinətin məbləğinin müəyyən edilməsi haqqında" 2013-cü il 27 dekabr tarixli fərmanı ilə müəyyən edilmiş müavinətin məbləği 2018-ci il martın 1-dən 10 faiz artırılması haqda da sərəncam imzalayıb.

"AppLab" proqramının məzurları və yeni iştirakçıları bir arada

Azərbaycanın ilk mobil operatoru və aparıcı mobil internet provayderi «Bakcell», özünün "AppLab" inkişaf və inkubasiya proqramının məzurlarını və yeni iştirakçıları bir araya gətirdi.

Keçən mövsümdə "AppLab"da iştirak etmiş layihələrin uğurlarını qeyd etmək və proqrama yeni seçilmiş komandaları salamlamaq üçün təşkil olunan tədbirdə "Blutu", "ARzoom", "Buket.al", "Garden", "Mango", "CineManiac" və "MoodMusic" layihələrinin müəllifləri ideyaların hazır və bazarda tələb olunan məhsullara çevrilməsində "AppLab"ın mühüm rolu haqqında danışılar.

Proqrama yeni qəbul olunan komandalara isə ("Run2Help", "Way To Future", "Vavelya", "Tusi" və "MadebyAz" layihələri) öz ideyalarını təqdim edib və bu fürsətə görə «Bakcell» şirkətinə öz təşəkkürlərini bildirdilər.

«Bakcell» şirkəti olaraq biz Azərbaycanın gənc developerlərinin böyük potensialı malik olduqlarından əminlik və inanıq ki, bu gənclərin ideyaları tək yerli bazar deyil, hətta beynəlxalq səviyyədə belə rəqabət apara biləcək məhsul və xidmətlərə çevrilə bilər. İnnovasiya sahəsində lider olan «Bakcell» gənc nəslin nümayəndələrinə inkişaf imkanları, məsləhətlər və hətta ideyaların həyata keçirilməsi üçün tələb olunan dəstəyi göstərməyə hazırdır. Gördüyünüz kimi, zəhmətimiz öz bəhrəsini verir və biz "AppLab" iştirakçıları arasında bu qədər uğurlu layihələrin olması ilə qürur duyuruq!" deyərək «Bakcell»nin baş icraçı direktoru Nikolai Beckers bildirib.

"AppLab" layihəsinin iştirakçıları şirkətin "AppLab" Mərkəzində təqdim olunan pulsuz internet, masa və təlim otaqları ilə yanaşı üzərində işlədikləri proqram təminatı və cihazların inkişaf etdirilməsi və sınaqlardan keçirilməsi üçün tələb olunan ən son avadanlıqlardan yararlanmaq imkanına malikdirlər.

"AppLab" proqramının fəaliyyətə başladığı 2014-cü ildən bəri müxtəlif avadanlıq və proqram təminatlarının tərtibi ilə məşğul olan yerli developerlər öz ideyalarını həyata keçirmək üçün «Bakcell»dən dəstək alırlar. "AppLab" Mərkəzinin dəstəyi ilə Azərbaycanın gənc mütəxəssisləri tərəfindən yaradılmış layihələrin bəziləri artıq Android və iOS əməliyyat sistemi ilə işləyən cihazlara yüklənə bilər.

«Bakcell» yerli gənc istedadların öz startap layihələrini həyata keçirə bilməsinə kömək edir və beləliklə də Azərbaycan gənclərinin parlaq gələcəyinə öz töhfəsini verir.

"Qaçqınkom" sədri Əli Həsənovun nəvəsi Sumqayıtda yaşıllığı məhv edir

Son illər təkəç paytaxt Bakıda deyil, ətraf şəhər və qəsəbələrdə abadlıq işləri gedir. Belə şəhərlərdən biri də Sumqayıtdır. 2015-ci ilin payızından Sumqayıtda böyük bir abadlıq işlərinə başlandı. Dənizkənarı bulvarı tamamilə yenidən quruldu, böyüdüldü. Şəhərdə yaşayış binalarının damları təmir edilir, avtomobil yolları genişləndirilir, asfalt örtüyü təzələnilir. Hətta məhəllədaxili yollar belə abadlaşdırılır. Binalar əsaslı şəkildə təmir edilir. Yüzlərlə yaşayış binalarının zirzəmilərindən çirkab sular təmizlənib.

Xatırladaq ki, ölkə prezidenti İlham Əliyev son illər Sumqayıtda olarkən görülən işləri təqdir edib, abadlıq işlərini yüksək qiymətləndirib, şəhər rəhbərliyinə gördükləri işlərə görə təşəkkür edib.

Təəssüf ki, bəzən yaxşı işləri gözədən salan əməllər də olur. Bu da görülən müsbət işlərə kölgə salır. Fevralın 23-də musavat.com-a Sumqayıt sakinlərindən şikayət daxil olub. Sakinlərin dediyinə görə, Sumqayıtda Səməd Vurğun küçəsi ilə Cəlil Məmmədquluzadə küçəsinin kəsişməsində böyük bir yaşıllıq zolağı məhv edilir. Bildirilir ki,

50-dən artıq şam ağacı kəşilib. Şəhər sakinləri deyirlər ki, bu ağacların yaşı çoxdur, Sovet dövründə əkilib. Musavat.com-un araşdırması zamanı yaşıllığı məhv edən şəxslərin kimliyi üzə çıxıb. Saytımıza daxil olan məlumatda bildirilir ki, yaşıllıqlar məhv edən və yerində obyekt tikmək istəyən şəxs Həsənli Emil Emin oğludur. Bu soyad oxucuya tanış gəlirmi? İlk baxışda xeyr! Amma əməkdaşlarımız araşdırıb, öyrəniblər ki, Emil Həsənli baş nazirin müavini, Qaçqın və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Əli Həsənovun nə-

vesidir. O da məlum olub ki, Ə.Həsənovun qardaşı İlyas Həsənov Sumqayıt Yaşıllaşdırma İdarəsinin rəisidir. Təəssür edin, yaşıllığa məsul olan şəxsin yaxın qohumu on illərlə yaşı olan ağacları kəşib, məhv edir.

Deyənlərə görə, Ə.Həsənovun atası hüquq-mühafizə orqanlarında yüksək vəzifə tutur. Məsələ ilə bağlı aidiyyəti idarələrin mövqeyini öyrənməyə çalışırıq.

Musavat.com-a son daxil olan məlumatda bildirilir ki, artıq faktla bağlı hüquq-mühafizə orqanları araşdırmalara başlayıb.

□ Musavat.com

İsa Qəmbər yenidən xəstəxanaya yerləşdirildi

Musavat Partiyasının sabiq başqanı, Milli Strateji Düşüncə Mərkəzinin sədri İsa Qəmbər Mərkəzi Klinik Xəstəxanasındadır (MKX).

Musavat Partiyasının mətbuat xidmətindən "Report"a verilən məlumata görə, İsa Qəmbər özünü yaxşı hiss edir və xəstəxanaya müayinəsini davam etdirmək üçün gedib. Məlumatda qeyd edilir ki, MKX-nin həkimləri İsa Qəmbərin bir neçə gün müddətində burada qalması və ürək-damar sisteminin gücləndirilməsi ilə bağlı tibbi prosedurlardan keçməsinə tövsiyə ediblər.

Novator.az-a danışan həyat yoldaşı Aida Qəmbər deyib ki, İsa Qəmbər xəstəxanaya dənən müraciət edib və bu gündən müayinələr təyin olunub: "Belə müayinələrin olacağı 20 gün əvvəldən bəlli idi, ona görə də xəstəxanaya müraciət etdik. Həkimlərin dediyinə görə, proses iki-üç gün çəkəcək. Yəqin İsa bəy qarşdakı bəzər ertəsi evə buraxılacaq. Səhəti qaydasındadır, heç bir problem aşkar edilməyib".

İsa Qəmbər yanvarın 13-dən 18-dək Mərkəzi Klinik Xəstəxanasında üreynin dənə mülaləcə olunub, sonra mülaləcəsini evdə davam etdirib.

Türkiyə prezidenti Pentaqonu əxlaqsız adlandırır

"Bu yay həm terrorçular, sonra onları dəstəkləyənlər üçün çox isti keçəcək"

Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan ABŞ Müdafiə Nazirliyinin sözcüsünün Türkiyə ordusunun keçirdiyi əməliyyat nəticəsində Suriyanın Afrin bölgəsində mülki şəxslərə ziyan dəyməsi barədə bəyanatına sört reaksiya verib.

APA-nın Türkiyənin NTV telekanalına istinadən verdiyi məlumata görə, bu gün Türkiyə prezidenti, hakim Ədalət və İnkişaf Partiyasının (AKP) sədri Rəcəb Tayyib Ərdoğan bildirib ki, bu, vicdansızlıq, əxlaqsızlıqdır.

Türkiyə prezidenti qeyd edib ki, ABŞ Suriyada Şərqi Qutada hər gün yüzlərlə qadın, uşağın ölümündən narahat olmur, ancaq Afrində PKK terror təşkilatının Suriya qolu PYD/YPG-nin terrorçularının məhv edilməsindən narahatlıq keçirir: "Biz mülki şəxs və terrorçular ayırmayırdıq, Afrinə tam nəzarət çoxdan təmin edilmişdi. Biz onları əvvəlcə özlərinin təlim keçdikləri terrorçuların qəti etdikləri, evlərindən qovduqları mülki şəxslərə sahib çıxmağa çağırırdıq. Biz terrorçulara dəstəyə görə onları qınamaqdan utanırdıq, ancaq onlar hələ utanmırlar. ABŞ-da bir qurumun dediklərini o biri qurum təkzib çadır. Məsələn, biz Mənbicə ilə bağlı çoxsaylı sənəd və görüntüləri önlərinə qoyanda bizim haqlı olduğumuzu deyirlər, ancaq bizimlə görüşdən sonra yenə yalanlar söyləyirlər. Bizi terror təşkilatına pulu, silahı kimin verdiyi maraqlandırır. ABŞ dövlət büdcəsindən terrorçulara 500 milyon dollar dəstək verəndə onlara haqlı olduqlarını deyəcəyik?! Bu yay həm terrorçular, həm də onları dəstəkləyənlər üçün çox isti keçəcək. Öncə Mənbicə PYD/YPG terrorçularından təmizləyəcəyik. Sonra Fərat çayının şərqini suriyalılar və Türkiyə üçün təhlükəsiz edəcəyik".

Təqaüdlərin artırılması jurnalistlərə də şamil ediləcək

Məlum olduğu kimi, fevralın 22-də prezidentin sərəncamı ilə fərdi, xüsusi və fəxri adlara görə aylıq təqaüdlər artırıldı. Belə ki, dəyişikliyə görə prezidentin fərdi təqaüdüünün məbləğinin martın 1-dən 1300 manatdan 1450 manatadək, gənc istedadlara xüsusi təqaüdlər 300 manatdan 400 manata qədər artırılıb. Həmçinin martın 1-dən "Xalq" fəxri adından ötrü təqaüd 150 manat, "Əməkdar" fəxri adına görə isə 100 manat müəyyən edilib. Xatırladaq ki, əvvəlcə "Xalq" fəxri adına görə 100, "Əməkdar" fəxri adına görə isə hər ay 60 manat ödənilirdi.

Qeyd edək ki, ölkə mətbuatında "Əməkdar" fəxri adını almış çoxsaylı jurnalistlər var. Onlardan "Yeni Musavat" qəzetinin baş redaktoru Rauf Arifoğlu, qəzetin redaktoru Zəhid Səfəroğlu, "Ayna", "Zerkalo" qəzetlərinin təsisçisi və baş redaktoru Elçin Şıxlı, "Azərbaycan" qəzetinin baş redaktoru, millət vəkili Bəxtiyar Sadıqov, "Gündəlik Teleqraf" MMC-nin direktoru Aynur Camalqızı və digərlerini qeyd etmək olar.

Maraqlıdır, prezidentin sərəncamı "Əməkdar" fəxri adını almış jurnalistlərə də şamil ediləcəkmi?

Mövzu ilə bağlı Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiə Nazirliyinin mövqeyini öyrənməyə çalışdıq. Nazirliyin ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin müdiri Elman Babayev sualımıza bu cür cavablandırdı: "Bəli, prezidentin sərəncamı "Əməkdar" fəxri adını almış jurnalistlərə də şamil ediləcək. Sərəncama əsasən onların təqaüdləri martın 1-dən artırılacaq. Belə ki, əvvəlcə bu təqaüd 60 manat idisə, hazırda 100 manat olacaq".

□ Xalidə GƏRAY, "Yeni Musavat"

"ABŞ-ın siyasəti güclü, çiçəklənən, müstəqil dövlət olmaqda Azərbaycana kömək etməkdir" - Səfir Sekuta

"ABŞ-ın Azərbaycanla bağlı siyasəti güclü, çiçəklənən, müstəqil dövlət olmaqda Azərbaycana kömək etməkdir".

APA-nın xəbərinə görə, bunu ABŞ-ın Azərbaycandakı səfiri Robert Sekuta deyib.

Səfir bildirib ki, ABŞ-ın Azərbaycanla ümumi fəaliyyəti iqtisadiyyat, təhlükəsizlik, qanunun aliliyi, insan haqları və demokratiya sahələrini əhatə edir.

Diplomat qeyd edib ki, ABŞ ötən əsrin 90-cı illərinin əvvəlindən Azərbaycanda məcburi köçkünlərə 125 milyon dollardan artıq maddi yardım göstərmişdir.

Azərbaycanda aprelin 11-i keçiriləcək prezident seçkilərinə toxunan R.Sekuta vurğulayıb ki, ABŞ üçün vətəndaşların seçkidə azad iştirakı, seçkilərin ədalətli keçirilməsi vacibdir.

"ABŞ Minsk qrupunun üzvü olaraq, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin nizamlanmasını daim diqqətdə saxlayır. Biz tərəfləri bir araya gətirərək, həlli uzanmış bu məsələnin tez bir zamanda həlləninə çalışırıq" - deyərək Robert Sekuta qeyd edib. Həmsədrlərin fəallaşmasından danışıq səfiri bildirib ki, ABŞ daim məsələnin həlli ilə bağlı irəliləyişə imkan verən yol tapılmasına çalışır: "ABŞ nizamlanma prosesinə daim sadıq olub".

"Xocalı XX əsrdə baş vermiş ən dəhşətli hadisələrdən biridir"

Bunu ABŞ-ın Azərbaycandakı səfiri Robert Sekuta deyib.

O bildirib ki, tarixi öyrənmək vacib olduğu kimi, bu cür hadisələrin bir daha təkrarlanmaması üçün çalışmaqda yanaşı, parlaq gələcək üçün birgə işləmək lazımdır.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!

Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz və ya email yazmağımız kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01

Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) İlham Əliyevin Azərbaycan Respublikası Prezidentliyinə namizədliyinin qeyd alınması üçün toplanmış seçici imzalarını fevralın 23-də Mərkəzi Seçki Komissiyasına təqdim edib. Bu barədə YAP-dan verilən məlumatda deyilir ki, partiya İlham Əliyevin prezidentliyə namizədliyinin müdafiəsi üçün mövcud 125 dairənin hər birinin ərazisində imzatoqlama aksiyası keçirib.

Digər iddiaçılardan hələ ki heç biri imza toplama kampaniyasını yekunlaşdırmayıblar.

BAXCP-nin prezidentliyə namizədi Qüdrət Həsənzadə üçün imza toplama kampaniyası davam edir. Bu barədə **BAXCP-nin səlahiyyətli nümayəndəsi Elçin Mirzəbəyli** "Yeni Müsavat"a məlumat verib: "İmzatoqlama kampaniyasına fevralın 18-dən başlamışıq. Həmin gün partiyanın Ali Məclisinin toplantısı keçirilib. Toplantı çərçivəsində partiyanın yerli təşkilatlarına müvafiq tapşırıqlar verilib. İmza kampaniyasının gedişi ilə bağlı BAXCP-nin rayon və şəhər təşkilatlarından partiyanın səlahiyyətli nümayəndəsi kimi mənə və təbii ki, seçki qərargahına ətraflı məlumat verilir. Bu günədək imzatoqlama kampaniyası ilə bağlı partiya hər hansı bir şikayət daxil olmayıb. Adətən müraciətlər texniki məsələlərlə bağlı olur. Həm də çox nadir hallarda. Partiyanın kifayət qədər böyük seçki təcrübəsi var. Biz bu günə qədər keçirilən bütün seçkilərdə iştirak etmişik və 16 illik zaman kəsiyi partiyanın üzvlərinə və

Seçkiyə qatılanların ən gərgin günləri

İmzatoqlama kampaniyasını kim necə aparır?

funksionerlərinə kifayət qədər təcrübə qazandırmışdır".

Prezidentliyə namizədliyini irəli sürən deputat Zahid Orucun seçki qərargahından isə "Yeni Müsavat"a məlumat verildi ki, imza toplama kampaniyası heç bir problemlər yaşanmadan normal davam edir: "2013-cü ildə prezident seçkisində iştirak etmiş bir namizədin seçki qərargahı ola-

raq təcrübəyə maliklik. Seçki komandasının formalaşması, onların fəaliyyətinin koordinasiya edilməsi, respublika miqyasında müəyyən bir coğrafiyada fəaliyyətin həyata keçirilməsinin əsasları, həmçinin digər təşkilatı, texniki, eyni zamanda siyasi işlərin qurulmasına dair baxış var. Bütün bunların minimal əsasları olduğundan bizim üçün hazırda bu

kampaniyada iştirak etmək o qədər də çətinlik törətmir. İkincisi, hədəflərimiz bəllidir. Belə olan təqdirdə konkret hansı məram üçün mübarizə apardığımızı bilmək də işimizdə önəmli rol oynayır. Üçüncüsü isə, bizə yaxınlığı ilə seçilən və siyasi həmfikir sayılan adamlar da xüsusi ambisiyalarla çıxış etməyən, ölkənin ümumi reallıqları çərçivəsində dediyi-

miz hədəflər üçün mübarizə aparan adamlardır. O üzündən seçki qərargahında vəzifə bölgüləri aparıldı, imza vərəqələrinin hamısı 70 dairə üzrə bölünüb və bunun üzərində məsul olan şəxslər də müəyyənləşdirilib. İşin ən həcmli və müəyyən qədər resurslar tələb edən hissəsi məhz imza toplama kampaniyasıdır. Çünki partiyalı struktura malik olanlar üçün bu kampaniya o qədər də çətin deyil. İmza toplama kampaniyasında bizə hər hansı bürokratik maneə yoxdur, inzibati qurumlardan hər hansı maneə görməmişik. İmzaların toplanması yaxın günlərdə davam edəcək və başa çatacaq. İmzaların ekspertizasını keçirib MSK-ya təqdim edəcəyik. Məsələnin başqa bir önəmli tərəfi proses üçün siyasi müstəvidə hazırlıqların davam etdirilməsidir. Orijinal baxışlar, ideyalar var. Ümumən seçki texnologiyadır, təşkilatı işdir. Kim o modeli peşəkarcılıq yarada bilirsə, prosesdə çətinliklər yaşamır. Zahid Oruc bir neçə çağırışdır Bərdə rayonunun millət vəkildir. Ona görə də onunla seçicilər arasında uzun illərdir formalaşmış səmimi, sıx münasibətlər var. Odur ki, hazırda ən çox imza toplamaq üçün

Bərdə və ətraf Qarabağ əraziləri məkan seçilib".

ALD-nin prezidentliyə namizədi Fuad Əliyev isə bildirib ki, 100-dən çox partiya fəalı 80 dairədə imzatoqlama kampaniyasına qoşulub. İlk günlərdə problemlər olmasa da iki gün öncə partiyanın Mərkəzi Seçki Qərargahına Şamaxı və İsmayılıddan təzyiqlərlə bağlı məlumatlar daxil olub: "Mülki geyimli şəxslər imzatoqlayanlara hədə-qorxu gələrək, onları olduğu küçələrdən getməyi məcbur etdilər. Bu qanunsuzluğu konkret kimlərin etdiyi barədə indi qəti söz deyə bilmərəm. MSK bu məlumatı araşdırır. Vətəndaşları belə bir vəziyyətə salıblar ki, hər şeydən qorxurlar. Ola bilər ki, araşdırmadan imza verməkdən imtina ediblər və həmin ərazini tərk etməyə məcbur ediblər. Ola bilər ki, icra strukturlarının adamlarıdır. Sözsüz ki, bu cür seçki pozuntuları davam olursa biz çalışacağıq bunları qeydiyyata ala və rəsmi şəkildə MSK-ya təqdim edək. Seçkilərdə iştirakın dayandırılmasını da istisna etmirəm. Hər şey bu 10-15 gündə aydın olacaq".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Qüdrətli dünya gücləri kosmosda savaşı "məşq edirlər"

Şahin Cəfərli: "Müharibə baş verəcəyi halda, bu dövlətlərdən biri digərinin kommunikasiya peyklərini sıradan çıxarsa, ordunun idarə edilməsində ciddi problemlər yaranacaq"

ABŞ prezidentinin milli təhlükəsizlik üzrə köməkçisi Herbert Makmasterin "ulduz müharibələri" ilə bağlı açıqlaması çoxdan unudulmuş mövzunu yenidən gündəmə gətirib. Trampın köməkçisi deyib ki, ABŞ kosmik müdafiəsinə daha çox maliyyə ayırmağa hazırlaşır. O deyib ki, 2019-cu il maliyyə ilində kosmik müdafiə imkanlarının maliyyələşməsi üçün əlavə olaraq 1, sonrakı beş ildə isə 8 milyard dolların ayrılması nəzərdə tutulur.

Ancaq Makmaster deyib ki, bunun günahkanı ABŞ-ın düşmənləridir. Sitat: "Kosmos artıq yer, dəniz və hava kimi hərbi domen olub. Biz konflikti kosmosa daşımaq istəmirik, amma eğer burada savaş yaşansa, ABŞ buna hazır olacaq. Kosmosda gərginlik ABŞ-ın düşmənləri ucbatından artır".

Publika.az "RIA-Novosti" agentliyinə istinadən xəbər verir ki, Makmasterin fikirlərini şərh edən "Vətən Arsenalı" jurnalının kommersiya direktoru, hərbi ekspert Aleksey Leonkov deyib ki, ABŞ-da ani qlobal zərbə konsepsiyası çərçivəsində kosmosun hərbişəkilənməsinin bir neçə layihəsi var".

Onun sözlərinə görə, ABŞ Yer kürəsinə "Allahın əsası" ilə kosmosdan ani zərbənin vurulmasını planlaşdırır. Sitat: "ABŞ orbitə elə aparatları çıxarmaq istəyir ki, Yer kürəsinə "Allahın əsası" adlı sət gövdəli orintilərdən ibarət oxlar ata bilsin. Onlar hesablayırlar ki, eğer bu oxları yaşayış məntəqələri, məsələn, Moskva kimi şəhərlərə atsalar, onlar saniyədə yeddi kilometrə qədər sürətlə uçacaqlar və kinetik zərbə alınaçaq. Bu halda, nü-

və partlayışından fərqli olaraq, heç bir ionlaşdırıcı yoluxma olmayacaq, amma genişmiqyaslı dağıntılar olacaq. Aydır ki, belə oxları vurmaq praktik olaraq mümkün deyil, çünki dünyada hava hücumundan müdafiə sistemləri hələ heç bir meteoridi vurmayıb".

Əlbəttə, yaşlı nəslə "kosmos müharibələri" haqda xəbərlər xeyli tanışdır. Bu məlumatların yenidən dövrüyə buraxılması istər-istəməz sual doğurur: Məqsəd nədir? Doğrudanmı, həqiqətən kosmos müharibələri ola bilər? Yoxsa Amerika Rusiyanı SSRİ ilə olduğu kimi, silahlanma yarışına cəlb etmək istəyir?

Siyasi şərhçi Şahin Cəfərli deyir ki, bu tip açıqlamalara və bəyanatları hərbi mənada yanaşmaq, "müharibə başlayacaq" deyərək həyəcanlanmaq o qədər də doğru deyil, hərçənd belə bir ehtimalı tam istisna etmək də olmaz. Ekspertin fikrincə, böyük dövlətlər hərbi sahə başda olmaqla, istənilən sahədə öz strateji planlaşdırmalarını bütün mümkün ehtimalları nəzərə alaraq qururlar: "General Makmasterin "ABŞ kosmosda müharibə-

yə hazır olmalıdır" açıqlamasında bu kontekstdə yanaşmaq lazımdır. Məlumdur ki, Donald Trampın iqtidara gəlişindən sonra ABŞ-ın siyasətində militarist xətt yenidən önə çıxıb. Obama dövründə hərbi büdcənin və ordunun ixtisarı aparılırdı, Tramp isə hər cür sekvestri dayandıraraq hərbi büdcəni də, ordunun say tərkibini də artırmağa başladı. Respublikaçıların hələ seçki öncəsi - 2016-cı ilin iyulunda elan etdikləri seçki platformasında yazılmışdı ki, onlar hakimiyyətə gələcəkləri təqdirdə, ABŞ Ronald Reyqan dövründə olduğu kimi, "güc göstərməklə sülhə nail olmaq" konsepsiyasına qayıdaçaq. Bu konsepsiyaya ("Peace through strength") 2017-ci ilin dekabrında Trampın elan etdiyi yeni Milli Təhlükəsizlik Strategiyasında da altı cızılmaqla əksini tapıb".

Ş.Cəfərli deyir ki, Herbert Makmaster strategiya barədə məlumat verərkən dövlətlərin geosiyasi rəqabətinin yenidən başladığını bəyan edib: "Strategiyanın mətni açıqlandıqdan sonra bu bəyanatın məğzini anlammaq mümkün oldu. Belə ki, yeni strategiyada 2001-ci ilin 11 sentyabr olayından sonra ilk dəfə olaraq terrorizm ABŞ-ın təhlükəsizliyinə 1 sayılı təhdid kimi qeyd edilməyib və onun yerini dövlətlər alıb. Şimali Koreya və İran düşmən dövlətlər kimi, Rusiya və Çin isə qlobal miqyasda ABŞ-ın dəyərlərini və maraqlarını sarsıtmağı hədəfləyən rəqib dövlətlər kimi göstərilib. Pentaqon da öz növbəsində bu ana strategiyaya uyğun olaraq yeni milli müdafiə və nüvə strategiyaları hazırlayıb. Həmin sənədlərdə də Rusiya və Çin ABŞ hegemonluğuna və mövcud dünya

düzeninə təftişçi yanaşan başlıca təhdid mənbələri kimi qeyd olunub".

Ş.Cəfərli bildirir ki, kosmik fəzanın militaristləşdirilməsi 1967-ci il tarixli beynəlxalq müqavilə ilə qadağan olunsada, böyük dövlətlər (ABŞ, Çin və Rusiya) öz rəqiblərinin bu sahədə üstünlüyü ələ keçirəcəyindən ehtiyatlanaraq kosmosun hərbişəkilənməsi yönündə ciddi hazırlıq işləri aparırlar və ehtimal olunan savaş zamanı düşmənin peyk sistemlərini məhv etməyi sınaqdan keçirirlər: "Məsələn, ABŞ 2006-cı ildə fəzaya buraxdığı eksperimental casus peyki ilə bir neçə saat sonra ələqəni itirmişdi. 2008-ci ilin yanvarında NASA dövlət rəhbərliyinə xəbər verdi ki, həmin peyk aktivləşərək Yera yaxınlaşır. Təhlükə bu idi ki, peykin yanacaq çəninə 450 litr yüksək toksikliyə malik gidrozin kimyəvi maddəsi var idi və o, hər hansı yaşayış məntəqəsinə düşsə bilirdi. Pentaqon vəziyyətdən çıxış yolu kimi peyki atmosferin yuxarı qatlarından vurmağı təklif edir və siyasi rəhbərlikdən buna icazə alır. Nəticədə peyk ABŞ raket hücumundan müdafiə sisteminin SM-3 raketləri ilə vurulur. Rusiya o vaxt bu olayın təsadüfi olduğuna şübhə ilə yanaşaraq ABŞ-ın əsli SM-3 raketləri ilə düşmənin peyklərini dəqiqliklə vurmağın mümkün olub-olmadığını öyrənmək istədiyini bildirmişdi. Onların fikrincə, bu eksperiment göstərir ki, tamamilə müdafiə xarakterli olduğu bildirilən raket hücum məqsədilə də istifadə oluna bilər. Hazırda bu raketin yeni modifikasiyaları ABŞ-ın qlobal raket hücumundan müdafiə sisteminin əsasını təşkil edir. ABŞ-ı narahat edən budur ki, Çin son dövrlər bu sahədə ciddi tərəqqiyə nail olub. Heç də təsadüfi deyil ki, yuxarıda qeyd etdiyimiz hadisədən, yeni amerikalıların

öz peykini atmosferin yuxarı qatlarında vurmasından bir il əvvəl - 2007-ci ilin yanvarında Çin ordusu özünün sıradan çıxmış peykini 800 km yüksəkdə SC-19 raketləri ilə uğurla vura bildirmişdi. Çin bu addımı ilə nümayiş etdirmişdi ki, istənilən hündürlükdə bu tip hədəfləri vurmaq imkanına malikdir. Rusiyanın da bu sahədə tədqiqatları və praktik addımları var. Rusiyanın hərbi doktrinasında kosmos ölkənin müdafiə strategiyasının vacib komponenti adlandırılır. Moskva da peyk əleyhinə vasitələrə malikdir və düşmən peyklərini radioelektron üsulla zərərsizləşdirə qadirdir. Təhlükə bu idi ki, peykin yanacaq çəninə 450 litr yüksək toksikliyə malik gidrozin kimyəvi maddəsi var idi və o, hər hansı yaşayış məntəqəsinə düşsə bilirdi. Pentaqon vəziyyətdən çıxış yolu kimi peyki atmosferin yuxarı qatlarından vurmağı təklif edir və siyasi rəhbərlikdən buna icazə alır. Nəticədə peyk ABŞ raket hücumundan müdafiə sisteminin SM-3 raketləri ilə vurulur. Rusiya o vaxt bu olayın təsadüfi olduğuna şübhə ilə yanaşaraq ABŞ-ın əsli SM-3 raketləri ilə düşmənin peyklərini dəqiqliklə vurmağın mümkün olub-olmadığını öyrənmək istədiyini bildirmişdi. Onların fikrincə, bu eksperiment göstərir ki, tamamilə müdafiə xarakterli olduğu bildirilən raket hücum məqsədilə də istifadə oluna bilər. Hazırda bu raketin yeni modifikasiyaları ABŞ-ın qlobal raket hücumundan müdafiə sisteminin əsasını təşkil edir. ABŞ-ı narahat edən budur ki, Çin son dövrlər bu sahədə ciddi tərəqqiyə nail olub. Heç də təsadüfi deyil ki, yuxarıda qeyd etdiyimiz hadisədən, yeni amerikalıların

Ş.Cəfərlinin sözlərinə görə, hazırda dünyada yalnız üç dövlət - ABŞ, Çin və Rusiya kosmosdakı peykləri vurmaq imkanına malikdir: "Sual yaranır ki, bu məsələ niyə bu qədər vacibdir? Ona görə ki, müharibə baş verəcəyi halda, bu dövlətlərdən biri digərinin kommunikasiya peyklərini sıradan çıxarsa, ordunun idarə edilməsində ciddi problemlər yaranacaq. Özünün orbital qruplaşmasını itirən ölkə peyk rabitəsindən, kosmik kəşfiyyət imkanından və naviqasiya sistemlərindən məhrum olacaq, bu isə müasir ordu üçün ağır problemlərə gətirib çıxara və məğlubiyyətə nəticələ bilər. Belə olan halda, yüksək dəqiqliyə malik raketləri hədəfə yönəltmək mümkün olmayacaq, aviasiyanın effektiv işinə də əngəllər yaranacaq. Ona görə də, qlobal güclər "sülh istəyirsənsə, müharibəyə hazır ol" məntiqi ilə bu sahəyə diqqət artırın".

□ **Kənan RÖVŞƏNOĞLU**
"Yeni Müsavat"

Fevralın 23-də Milli Məclisin növbəti plenar iclası keçirildi. Spiker Oqtay Əsədov bildirdi ki, Milli Məclisin deputatı, Azərbaycan Ağsaqqallar Şurasının sədri Fəttah Heydərovun 80 yaşı tamam olub. Spiker bu münasibətlə ölkə prezidenti İlham Əliyevin ağsaqqal deputatı Azərbaycanın ali ordeni ilə təltif etdiyini bildirdi.

Spiker dedi ki, dövlət başçısı F.Heydərovun əmək fəaliyyətini yüksək qiymətləndirib və həm Ağsaqqallar Şurasının sədri, həm də deputat kimi dövlətçiliyimizin inkişafında daim mühüm xidmətlər göstərdiyini nəzərə alaraq, onu "İstiqlal" ordeni ilə təltif edib. Spikerin təklifi ilə deputatlar alqışlarla F.Heydərovu təbrik etdilər.

Cari məsələlər ətrafında çıxış edən deputat Siyavuş Novruzov onun adından yanlış açıqlamanın yayıldığını bildirdi: "Mən bir daha bəyan edirəm ki, Azərbaycanda heç bir siyasi məhbus yoxdur". Mətbuatda ona istinadən yanlış məlumatın getdiyinə diqqət çəkən S.Novruzov ardınca bunları bildirdi: "Azərbaycanda siyasi fəaliyyətinə görə həbsdə olan şəxs yoxdur. Bu və ya digər cinayətinə görə öz cəzasını çəkən insanlar var. Kim öz səhvini etiraf edirsə, islah olunursa, o, əfv olunur. Azərbaycanın dövlət siyasəti ən humanist siyasətdir". S.Novruzov onu da dedi ki, ölkə prezidenti vəkillik fəaliyyəti ilə bağlı mühüm əhəmiyyətə malik sərəncam imzalayıb.

Spiker Oqtay Əsədov da dedi ki, mətbuatda bir çox məsələlər təhrif olunmuş şəkildə təqdim olunur.

Parlament sədri isə ölkə vətəndaşlarının ümidlə gözlədiyi hadisənin anonsunu verdi: "Bu yaxınlarda böyük bir əfv sərəncamının olacağı gözlənilir".

Oqtay Əsədov qeyd etdi ki, əfv sərəncamını imzalamaq cənab prezidentin müstəsna hüququdur: "Amma Əfv Komissiyası gərgin işləyir".

Deputat Fazil Mustafa prezidentin imzaladığı sərəncamlar barədə danışdı. O, xüsusilə də imzalanan sərəncamda imkansız vətəndaşların dövlət hesabına vəkillərlə təmin olunması, həmçinin vəkillərin ödəniş məbləğinin üç dəfə artırılmasını da təqdir etdi. Bununla yanaşı, F.Mustafa vəkilliyə qəbulda keçid balının 60 baldan 50 bala endirilməsini də vacib saydı: "Vəkillik bilavasitə təcrübə ilə bağlı fəaliyyət növüdür. 1800 adamdan əgər 600 nəfər keçirsə, bu, olduqca az adamdır".

Deputat bir çox dövlət qurumlarına imtahan verəndən sonra müsahibə mərhələsinin tələb olunmasını isə düzgün saymadı: "Təsəvvür edin, 2 min vakant yer var, amma 1500 adam imtahan verib, orada da maaş yüksək deyil. Amma yenə də problemlər yaranır. Dövlət İmtahan Mərkəzinin nəticələri nəzərə alınmaq-

Milli Məclis sədrindən böyük əfv anonsu

Parlament bir neçə qanuna əlavə və dəyişiklər etdi; Spiker Oqtay Əsədov və birinci vitse-spikerdən komitə sədri Ziyad Səmədzadənin təqdim etdiyi qanun layihələrinə iradlar

la birbaşa bu insanların işə götürülməsi təmin olunmalıdır".

Deputat Qüdrət Həsənzadə prezidentin imzaladığı sərəncamı yüksək qiymətləndirdi. Eyni zamanda "Azərbaycan Respublikasında vəkilliyin inkişafı ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında" sərəncamdan danışıq deputat vəkillik institutu ilə bağlı əlavə təkliflərini səsləndirdi: "Vəkillik institutu ilə bağlı prezidentin imzaladığı sərəncamı müsbət qarşılayıram. Burada dəfələrlə bildirilib ki, vəkillik institutunun nüfuzunu qaldırmaq lazımdır. Vəkillərimizin sayı azdır. Ədalət mühakiməsini vəkilərsiz və çəkişməsiz təsəvvür etmək mümkün deyil".

Deputat qeyd etdi ki, Vəkillər Kollegiyasının yeni inzibati bina ilə təmin edilməsi haqda bir müddət əvvəl parlamentdə məsələ qaldırıldı: "Ötən dəfə mən çıxışım zamanı xatırladım ki, cənab prezidentin sərəncamının olmasına baxmayaraq, Vəkillər Kollegiyası bina ilə təmin edilməyib. Ümid edirəm ki, bu sərəncamdan sonra müvafiq qurumlar Vəkillər Kollegiyasını yeni bina ilə təmin edəcək".

Q.Həsənzadə dedi ki, "Vəkillər haqqında" qanun yenidən işlənməli, ilkin dövrdə vəkilliyə qəbulla bağlı imtahan sualları sadələşdirilməlidir: "Eləcə də vəkillərin sübutlar toplaması üçün imkanları prokurorluq orqanları qədər artırılmalıdır. Fikrimcə, qısa müddətə Azərbaycanda vəkillərin sayını Avropa standartlarına çatdırmaq lazımdır. Mən hüquqşünas olduğum üçün bu məsələyə hər zaman diqqət etmişəm. Hesab edirəm ki, prezidentin dünən imzaladığı sərəncam həm də bizim çıxışlarımıza verilən dəstəkdir".

Deputat Fərəc Quliyev milli soyadlarla bağlı problemin qaldığına diqqət çəkdi. O, təklif etdi ki, 15 yaşa tamam olmuş vətəndaşlardan dövlət rüsumunun alınması ilə bağlı qəbul edilən qanunun tətbiqi zamanı soyadların məcburi qaydada milliləşdirilməsini də həyata keçirmək lazımdır. "İndidən bu prosesi başlasaq, qısa zamanda şəxsiyyət vəsiqələrində soyad sonluqlarının milliləşdirilməsinə nail ola bilərik"-deputat əlavə etdi.

Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri Əli Hüseynli prezident İlham Əliyevin ötən il imzaladığı cəza siyasətinin humanistləşdirilməsi ilə bağlı sərəncamından sonra Milli Məclis Cinayət və İnzibati Xətalər məsələlərinə dəyişiklik etməsindən danışıq və icranın gedişi ilə bağlı statistika-dan bəhs etdi: "Dəyişiklikdən sonra 2017-ci ilin dekabrın 1-dən qanunun tətbiqinə başlanıldı. Həmin müddətdən məhkəmələrə 4000-dən artıq təqdimat göndərilib. Bu təqdimatlara əsasən, 479 məhkum azad olunub, 585 məhkumun cəzası azaldılıb, 465 şəxs digər cəzalardan azad edilib, 59 məhkumun isə cəzaçəkmə rejimi yüngülləşdirilib. Hazırda məhkəmələrdə bu qanunun tətbiqi ilə bağlı 1700 təqdimat mövcuddur. Daha 5 min təqdimatın göndərilməsi nəzərdə tutulur. Ümumiləşdirəndə bu qanunun tətbiqi ilə bağlı 1500-ə yaxın şəxs həbsdən azad ediləcək, minlərlə məhkumun isə cəzaları yüngülləşdiriləcək".

Komitə sədri dedi ki, bu qanunu Amnistiya qüvvəli qanun kimi də qəbul etmək olar. O, vəkilliyə qəbulda test imtahanı ilə bağlı dəyişikliklərə qarşı çıxdı: "Sonuncu test im-

tahanı göstərdi ki, üçdə bir hissə uğurlu nəticələr göstərib. Ancaq hələ test imtahanını vermək peşəkərlığın yeganə göstəricisi deyil".

Komitə sədri də təsdiqlədi ki, soyadların illiləşdirilməsi ilə bağlı məsələ aktualdır: "Amma insanlar seçimində azad olmalıdırlar. Yeni nəsillərin soyadlarının sonları artıq millidir və seçim etmək imkanı var. Hazırda familiyanın milliləşdirilməsi proseduru ASAN Xidmət vasitəsilə çox asanlıqla həyata keçirilə bilər".

Deputat Şahin İsmayilov bildirdi ki, Ermənistan məktəblərində Xocalı soyqırımı, Ermənistanın Azərbaycanı işğal faktı və Azərbaycanda millətlərin birgə yaşayışı ilə bağlı yanlış təbliğatlar aparılır. Deputat konkret sitatlar gətirməklə yanaşı, qeyd etdi ki, rəhbərlik etdiyi Azərbaycan Tələbə Gənclər Təşkilatları İttifaqının bununla bağlı ortaya çıxardığı faktları çap etdirəcək.

Deputat Fərəc Quliyev Xocalı soyqırımını tanımaq üçün Milli Məclisin Hollandiyaya müraciət etməsini vacib saydı. Bildirdi ki, bu, saxta "erməni soyqırımı"ni qəbul edənlərə dərs olar.

Spiker Oqtay Əsədov bu mövzuda danışarkən dedi ki, hazırda Milli Məclisin bir neçə deputatı Xocalı soyqırımı ilə bağlı xarici ölkələrdə keçirilən tədbirlərdə, aksiyalarda, iclaslarda iştirak edir. Spikerin sözlərinə görə, yaqın ki, iclasdan sonra da bir neçə deputat Xocalı Soyqırımı ilə bağlı xarici ölkələrdə keçirilən tədbirlərdə, aksiyalarda iştirak etmək üçün səfər edəcək: "Onu da qeyd edirəm ki, hazırda Xocalı soyqırımı ilə bağlı Avropa Parlamentində bəyanat hazırlanır. Milli Məclis bu istiqamətdə müəyyən addımlar atacaq".

hədə fəaliyyət göstərən bütün dövlət orqanlarına, fiziki və hüquqi şəxslərə şamil olunur. Qanun layihəsinə görə, dövlət standartlarının hazırlanması işlərinin planlaşdırılması milli standartlaşdırma qurumu tərəfindən formalaşdırılan, təsdiq edilən və nəşr edilən 3 illik milli standartlaşdırma proqramı formasında həyata keçiriləcək. Layihədə deyilir ki, dövlət standartları AZS nişanı ilə nişanlanacaq. Qanun dərc edildiyi gündən 90 gün sonra qüvvəyə minəcək.

Deputat Əflatun Amaşov milli standartlaşdırma qurumunun rəsmi internet saytında dövlət standartlarının layihələrinin ictimai müzakirəsinin 60 təqvim günü ərzində aparıldığı barədə müddəaya diqqət çəkdi: "Ümumən ictimai müzakirə çox önəmlidir. Bunun qanunda olması özlüyündə mütləq mahiyyət kəsb edən yenilikdir. Ancaq düşünürəm ki, ictimai müzakirə varsa, ona qanunla önəm verilsə, məsələ milli standartlaşdırma qurumunun rəsmi internet saytı ilə kifayətlənməməlidir. Bunun üçün müvafiq dövlət qurumu tərəfindən müəyyən tematik toplantıların, konfransların təşkil, sahəyə aid qeyri-hökumət təşkilatlarının, o cümlədən media orqanlarının bu sahədən yazan əməkdaşlarının, ayrı-ayrı ekspertlərin prosesə cəlb edilməsi daha effektiv nəticələr verə bilər. Əlbəttə, dövlət qurumu olan Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsi ictimai sektorla fəal münasibətlər saxlayır. Yadımdadır ki, bir neçə ay öncə qurum media nümayəndələri üçün müsabiqə də təşkil etmişdi və bu təşəbbüs çərçivəsində mövcud sahənin xüsusiyyətləri

Milli Məclis Azərbaycan və Türkiyə hökumətləri arasında təhsil sahəsində əməkdaşlığı nəzərdə tutan sazişi də təsdiqlədi. Eyni zamanda "Patent haqqında", "Baytarlıq haqqında", "Yeyinti məhsulları haqqında" və digər qanun layihələrinə dəyişiklik etdi.

Daha sonra Milli Məclis yenidən işlənilib hazırlanan "Standartlaşdırma haqqında" qanun layihəsinə müzakirə edərək I oxunuşda təsdiqlədi. Layihəyə əsasən, bu qanun standartlaşdırma sahəsində əlaqələri tənzimləyir və bu sa-

ayrı-ayrı jurnalist yazılarında cəmiyyətə kifayət qədər incəliklə açıqlanmışdı. Yəni dövlət komitəsinin bu kimi ictimai əhəmiyyət kəsb edən toplantılar təşkil etmək potensialı və təcrübəsi yetərincədir. Hesab edirəm ki, qanun layihəsində göstərilən ictimai müzakirə məsələsinə də bu kontekstdən yanaşılması vacibdir".

Parlamentdə "Texniki tənzimləmə haqqında" yeni qanun layihəsi müzakirə olundu. Ancaq sədarət qanun layihələrinə görə iradını da bildirdi.

Milli Məclisin sədri Oqtay Əsədov iki qanun layihəsinin bir-birindən asılı təqdim olunmasına etiraz etdi: "Qanun sərbəst işləməlidir. Bir-birindən asılı olmamalıdır. İkisi də vacibdir. Qanun layihələrini II oxunuşa elə hazırlayın ki, qanunvericilik səviyyəsində olsun. Bu qanunlar ayrılıqda işləyə bilsin, yaxud da birləşdirib bir qanun layihəsi halına salın".

"Bu anlaşılmazlıq həll edilməyə "Standartlaşdırma haqqında" qanunun layihəsinin tətbiqi şübhə altında olacaq". Bunu isə birinci vitse-spikeri Ziyafət Əsgərov dedi. O qeyd etdi ki, müzakirə edilən qanun layihəsində anlaşılmazlıq var: "Qanun 1.1.2-ci maddəsində əsas anlayış verilir. Əsas anlayışlarda tətbiqi könüllü olan normativ sənəd kimi göstərilir. Qanunun 4.2.13-cü maddəsində isə standartların könüllü xarakter daşdığı vurğulanır. 4.2.8-ci maddədə isə normativ sənədlərin hazırlanmasında insanların həyat və sağlamlığına, ətraf mühitə, əmlakla və dövlətin maraqlarına zərər vurulmasının qarşısının alınması göstərilir. Bunu necə başa düşək? Mən xahiş edirəm ki, Ziyad Səmədzadə bununla bağlı izahat versin. Bu məsələ həll edilməyə qanun layihəsinin tətbiqi şübhə altında qalacaq".

Spiker Oqtay Əsədov isə bildirdi ki, müzakirə zamanı bəzi deputatlar müxtəlif təkliflər səsləndirir. "Mən qeyd etdim ki, qanun layihəsi birinci oxunuşda müzakirə edildiyi üçün təkliflər konseptual xarakterli olmalıdır. Ziyafət müəllim konseptual yanaşmanın necə olduğunu göstərdi".

Parlamentin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Ziyad Səmədzadə isə bildirdi ki, Ziyafət Əsgərovun qaldırdığı məsələ komitənin müzakirəsi zamanı da səsləndirilib: "Qeyd edirəm ki, Ziyafət müəllimin bəhs etdiyi 4.2.8-ci maddədə də normativ sənədlərin hazırlanmasında insanların həyat və sağlamlığına, ətraf mühitə, əmlakla və dövlətin maraqlarına zərər vurulmasının qarşısının alınmasının məcburi olduğu qeyd edilib". Deputat əlavə etdi ki, qanun layihəsi dövlətin istehsalatı deyil, bazarı tənzimləməsinə əsas götürür.

Bundan sonra hər iki qanun layihəsi birinci oxunuşda, konseptual olaraq qəbul edildi.

□ **Elsad PASASOV**
"Yeni Müsavat"

1997-ci il fevralın 21-də böyük alim, akademik Ziya Bünyadov qətlə yetirilib. Akademikin qətlinə günahlandırılaraq ömürlük həbs cəzasına məhkum olunmuş Nizami Nağıyevlə saxlanıldığı Qobustan Qapalı Həbsxanasında görüşüb müsahibə almışıq.

Həyatının 54-cü ilini yaşayan Nizami Nağıyev 18-ci ildir ki, həbsxanadadır. O, 2000-ci ildən ömürlük məbuslar üçün nəzərdə tutulan kamerada qətl digər iştirakçısı Mahir Zeynalovla birgə saxlanılır.

İqtisad Universitetini qırmızı diplomla bitirən Mahir Zeynalov da, Dövlət Gömrük Komitəsinin inspektoru olmuş Nizami Nağıyev də bu gün Qobustan Həbsxanasının divarları arasında 21 il əvvəl törətdikləri dəhşətli qətlin cəzasını çəkməkdədirlər.

***

Burada hər bir addım nəzərə alınmalıdır. Yatmaq da, yuxudan oyanmaq da, yemək də, içmək də, televizora baxmaq da, hamamda yuyunmaq da və s., hər şey rejimlidir. Sərbəst hərəkət azadlığı yoxdur. Üstəlik sayıqlığı 1 saniyə belə əldən vermək olmaz...

Həbsxana həyatında sanki bir başqa həyatdır. Əhənglə ağardılmış çoxsaylı barakların ətrafında qara paltarlı dustaqlar gözə dəyir. Köhnəmiş binarlardan birinin qabağında iki əsgərin ortasında əli qandallı dustaq dayanıb. Orta yaşlı, dolu bədənli dustağın əynindəki nimdaş gödəkçenin qolları arasında qandal parıldayır...

Bu odur - ömürlük məbus Nizami Adil oğlu Nağıyev. Yaşadığı binanın blokunda akademik Ziya Bünyadovla bıçaqla xəsarət yetirən Bakı sakini, Azərbaycan vətəndaşı. Onunla həbsxanada görüşən "Yeni Müsavat"ın müxbirinə hər şeyi anladı...

(əvvəlki ölənlərimizdə)

"Hadisədən sonra dəstə dağılmışdı"

- O vaxtlar mətbuatda qarışıq yazırdılar. Hər qəzet bir cür yazırdı. Kimsə çıxıb bir söz deyəndə yazırdılar. Hər dəfə yazılar eyni olurdu. Kim nə istəyirdi, onu da yazırdı. İstintaqla bağlı da ciddi bir məlumat olmurdu. Dediym kimi bizi axtaran da yox idi. Tariyelə də bunu dedim. Dedim sakitçillikdir. Artıq Xətəidəki anbarı təhvil vermişdik. Mən gömrükdə işləyirdim. Tariyel Moskvada, Mahir, Cavanşir nə işlə məşğul olurdular bilmirdim. Qalibi də sərhəddə öldürmüşdülər. Hadisədən sonra dəstə dağılmışdı.

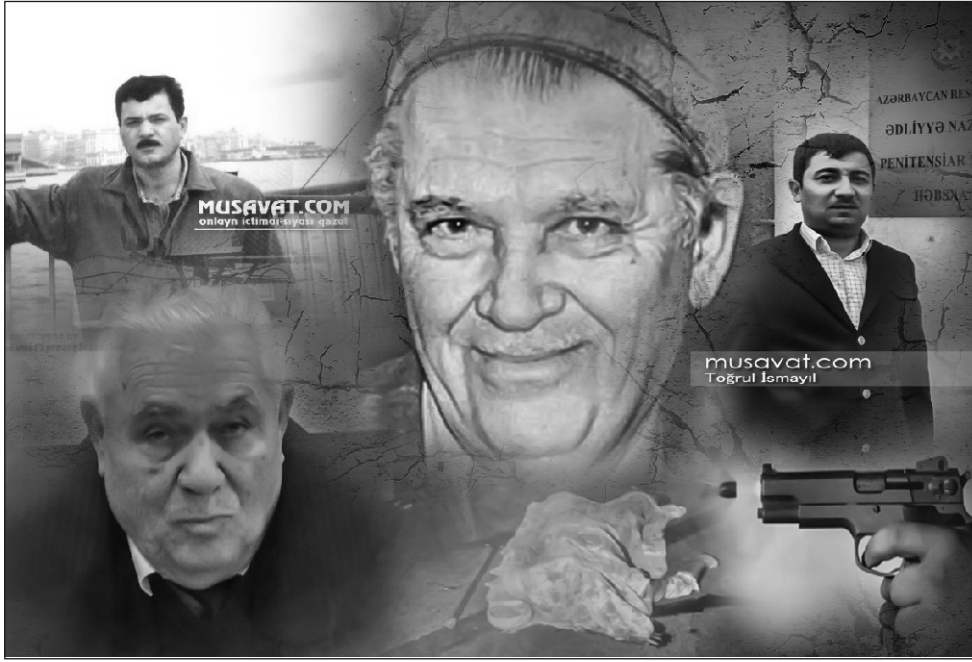
- Qalib Babayev sərhəddə öldürüldəndən sonra onun yas məclisinə getmişdiz?

- Yox, getmədik. Düşündük ki, qardaşı birdən bizdən şübhələnər. Ona görə getmədim.

"Gömrükdə işə düzəlmişdim"

- Heç qəbrinin üstünə də getmədiz?

- Tariyel Azərbaycana o hadisədən 2 ildən sonra qayıdıb gəldi. Bundan sonra yığışb Xaçmazda, Çiçi kəndində onun qəbrinin üstünə getdik.

Ziya Bünyadovun qətlinin üstü baş prokurorun kabinetində açılıb - sensasion təfərrüat

Ömürlük məhkum Nizami Nağıyev: "Zakir Qaralov yerindən qalxıb iti addımlarla mənə yaxınlaşdı, sağ qolumdan bərk-bərk tutub silkələdi, yuxarı qaldırdı, dedi ki, bax, bu əlinlə vurmusan"

1999-cu ilin yayının sonları idi. Tariyel Moskvadan qayıdandan sonra daha Montində yaşamağa başladı. Pirşaqıdakı bağına köçüb orada yaşamağa başladı. Atasından qalma bağ idi. O qayıdıb gələndən sonra heç görüşməyə vaxt olmurdu. Hadisədən sonra gömrükdə işə düzəlmişdim, bir gün səhər növbəsində olurdum, bir gün də axşam. Görüşə bilmirdik.

- Gömrükdə işə hadisədən dərhal sonra düzəlmişdiz?

- Fevralda hadisə olmuşdu, dekabrda artıq gömrükdə işləyirdim.

- İşə düzəlməyinizə kim kömək etdi?

- Atam işə düzəltdi. Demişdi ki, qardaşların kimi sən də get bir işin qulpundan yapış, gələcəyin olsun. Əkin biçəndən, alverdən bir şey olmaz.

- Gömrükdə vəzifəniz nə idi?

- İnspektor idim. Sənişinləri yoxlayırdım, əsasən yük şöbəsində olurdum, yüklərə nəzarət edirdim. Günüm işdə keçirdi.

"O bizi aparıb elə bir işin içinə salmışdı ki..."

- Düşünürdüz ki, bu işin üstü açılmayacaq?

- 3 ildə bizi faktiki axtaran olmadı. Ağılımıza nə gələrdi ki, bizi müəyyən edib həbs edə bilərlər.

- Tariyelə bu haqda söhbətləriniz olurdu?

- Tariyel də gələndən sonra adı həyatımızı yaşayırdı.

Bu haqda demək olar ki, danışmırdıq.

- Nəsrullah ilə əlaqə qalırdı?

- O, 2000-ci ilin əvvəlində gəlib çıxdı. Tariyel gedib onunla görüşmüşdü. Mənə də demişdi ki, birdən Nəsrullah sənə yaxınlaşsa, yaxınlıq vermə, de ki, nə sözün var, Tariyelə də, mənə yaxın gəlmə. Mən də dedim ki, bizi Nəsrullah ilə sən tanış etdin, biz Nəsrullah tanıyırdıq. Həmin vaxt Tariyel özü də baş verənlərə görə peşman olmuşdu. O bizi aparıb elə bir işin içinə salmışdı ki... Artıq həmin vaxt onun 2 uşağı vardı, yoldaşı 3-cü uşağa hamilə idi. Bilirdi ki, bunun sonu yoxdur. Arada söhbət olanda da deyirdi ki, bizim uşaqların aqibəti necə olacaq? Ona deyirdim ki, bu işin üstü açılırsa, hamımız əlli-ayaqlı gedəcəyik, məhv olacağıq. İt kimi peşman idi.

- Deyirsiniz ki, Ziya Bünyadovu sizə ilkin olaraq Aydın adı ilə tanıtmışdılar. Dəstə daxilində sizlərin də gizli adınız vardı?

- Yox, bizim gizli adlarımız yox idi. Bilirdik ki, o tərəfdən gələn Nəsrullahın, Məhəmmədin adları qondarmadır. Onlar öz adlarını demirdilər.

Ziya Bünyadovu qətlə

yetirən dəstəni

telefonları ələ verib

- Bas sizin ən qorxduğunuz məsələ - bu işin üstü necə açıldı?

- 2000-ci ildə prokurorluğun rəhbərliyi dəyişildi. Heydər

Əliyev göstəriş vermişdi ki, bu işin üstü hökmən açılmalıdır. Təxminən may ayı idi. Tariyeldə bir telefon nömrəsi vardı, onu hadisədən çox sonra lağv eləmişdi. O telefon nömrəsi kimin adına idi, həmin adamı istintaqa çağırırdılar. Həmin adam da Tariyelin telefon nömrəsini bilirdi. Tariyel gəlib dedi ki, nömrə kimin adındadır, onu istintaqa çağırıblar. O adam da nömrənin mənə olduğunu bilir. Ona dedim ki, evimiz yığılıdı. Sonradan Cavanşirin oğurladığı telefonların sahiblərini də istintaqa çağırmağa başladılar.

- Hansı telefonlardan söhbət gedirdi?

- Hadisədən əvvəl istifadə edilən telefonlar vardı.

- Qətləndən əvvəl Ziya Bünyadovu izlədiyi zaman Tariyel istintaqda etdiyi telefonları müəyyən etmişdilər?

- Hə, həmin telefonlar oğurluq sənədlərlə alınmışdı. Sənədlərin sahibi Tariyelin həmin nömrəni işlətdiyini bilirdi. İstintaqçılar da həmin nömrədən qətləndən əvvəl və sonra 2 zəng olduğunu aydınlaşdırmışdılar. Təxmin etmişdilər ki, cinayətdə istifadə edilən nömrədir. Sahibini axtarmışlar, onu da tapmışdılar.

- Sizdə o adamların istintaqa çağırılması haqda məlumat haradan idi?

- Xanların maşınından əmisi oğlunun pasportunu oğurlayıb işdə istifadə edilən telefon

nömrələrini almışdılar. Xanlar da Cavanşirə demişdi ki, əmisi oğlunu istintaqa çağırıblar, sıxırlar. Beləcə bildirdik ki, adamları çağırırlar. Ətrafda salam-ələyimiz olan adamları da çağırırdılar. Peyçerlərlə də maraqlanmağa başlamışdılar.

Dəstənin ölkədən qaçmaq planı olub

- Başa düşmüşdüz ki, istintaqçılar sizləri müəyyən edə biliblər?

- Bilirdik ki, gec-tezi var. Həmin günlərin birində Tariyel dedi ki, gəl Mərdəkəna dəniz kənarında görüşək. 2000-ci ilin iyul ayı idi. Getdim, Tariyel çox həyəcanlı idi. Dedi ki, Cavanşirin qardaşı Aslanı çağırıblar istintaqa, gözləyək, görək nə xəbərle gələcək. Axşamüstü As-

lər. Dindirdilər, deyirdim ki, xəbərim yoxdur. Sonda baş prokurorun kabinetinə apardılar.

- Kimlər vardı orada?

- Ramil Usubov, müavini Zahid Dünyamaliyev, Zakir Qaralov, Rüstəm Usubov, Ramiz Rzayev və 2-3 nəfər başqa adamlar vardı. Ramiz Rzayev başladı suallar verməyə. Baxırdım ki, haradasa məlumatlıdılar.

- Nə deyirdilər ki, belə qənaətə gəlirdiniz?

- Telefonların alınmasından danışdılar, elə məqamları deyirdilər ki, bildirdim ki, xəbərləri var. Amma boynumdan atırdım, deyirdim mən eləməmişəm. İranlılar söhbəti də ortaya çıxmışdı.

- O məsələ necə olmuşdu?

- Bilmirəm axı. Sadəcə suallarından başa düşürdüm ki, artıq iş gedib, mənə deyirdilər ki, siz onlarla işləmişiz. Haqqında kifayət qədər məlumatlı idilər. Görürdüm ki, çıxış yolu qalmayıb. Tariyelgil görüşə gəlsəydilər, mən də onlarla qaçıb ölkədən gedəcəkdim. İstintaqçıların əlində idim. Qaçan yerim yox idi.

- Baş verənləri etiraf etməyə başladız?

- Sual-cavabın ən qızgın vaxtında baş prokuror Zakir Qaralov yerindən qalxıb iti addımlarla mənə yaxınlaşdı, sağ qolumdan bərk-bərk tutub silkələdi, yuxarı qaldırdı, dedi ki, bax bu əlinlə vurmusan. Bu əlində tutduğum bıçaqla vurmusan.

"Hə, bundan sonra başladım danışmağa"

- Və başladız danışmağa?

- Hə, bundan sonra başladım danışmağa. Nə baş vermişdisə, hamısını dedim. Sonradan Tariyelin o biri dəstəsində olan lənkəranlı uşaqları da tutdular. Orada 3 nəfəri tutdular, Xanlar, Maarif və bir başqası. 1 nəfər də qaçıb o tərəfə (İrana) keçmişdi.

- İş materillərini oxuyanda, sizin məhkəmədə ittihamların rədd etməyiniz diqqətimizi çəkdi. İndi dediklərinizi o dövrdə niyə dilə gətirmirdiz?

(növbəti və sonuncu hissə növbəti sayımızda)

□ Elşən MƏMMƏDƏLİYEV, musavat.com

Xocalı qətləmə - bəşəriyyətin utanc yeri

Fizuli Məmmədov İtaliya mətbuatında Xocalı soyqırımından yazdı

Azərbaycan kökənli xeyriyyəçi iş adamı Fizuli Məmmədov İtaliya mətbuatında müəllif yazısı ilə çıxış edib. Musavat.com bildirir ki, İtaliya vətəndaşı olan F.Məmmədov öz məqaləsində Xocalı soyqırımından bəhs edir, onu bəşəriyyətin utanc yeri adlandırır.

İtalyanca yayınlanan məqalənin Azərbaycan dilindəki versiyasını təqdim edirik:

***

Bu il Ermənistanın Azərbaycana qarşı törətdiyi Xocalı qətləməsindən 26 il ötür. Xocalı qətləməsi təkəcə azərbaycanlılara qarşı deyil, bütün insanlığa qarşı törədilən bəşəri bir cinayətdir.

Bu hadisə 100 il bundan əvvəl, yaxud orta əsrlərdə baş verməyib. Bu hadisə 26 il öncə bütün dünyanın gözü qarşısında törədilib. XX əsrdə bir şəhərin yer üzündən silinməsi faktı dünya və bəşəriyyət üçün qara ləkə, utanc yeridir, eyni zamanda beynəlxalq hüququn dəfn edilməsidir.

Hazırda Avropa ölkələri dünya dövlətləri arasında öndə gəlir. Beynəlxalq hüququn prinsiplərinə, insan hüquq və azadlıqlarına Avropa dövlətləri və cəmiyyətləri həmişə həssas yanaşblar və bu faktora önəm veriblər.

Bu səbəbdən də bu cür dəhşətli bir hadisəyə Avropa dövlətləri tərəfindən hələ də hüquqi və siyasi qiymət verilməməsi anlaşılın deyil.

Çünki 1992-ci ilin fevralında 613 Xocalı sakininin yaşam və mülkiyyət hüququ kobud şəkildə pozuldu. Onlar həyatlarını, torpaqlarını, evlərini itirdilər, insanlıq dramı yaşadılar.

Amma buna rəğmən, hələ də beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən yetərincə diqqət görmədilər.

Xatırladaq ki, 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə baş verən Xocalı soyqırımının nəticəsində 63-ü uşaq, 106-sı qadın, 70-i qoca və qarı olmaqla, 613 Xocalı sakini qətlə yetirilib, 8 ailə tamamilə məhv edilib, 25 uşaq hər iki valideynini, 130 uşaq valideynlərindən birini itirib. Düşmən gülləsindən 76-sı uşaq olmaqla, 487 nəfər yaralanıb. 1275 nəfər əsir götürülüb. Girov götürülənlərdən 150 nəfərinin, o cümlədən 68 qadın və 26 uşağın taleyi bu günədək məlum deyil.

Mən Avropaya, eyni zamanda Avropanın öndə gedən dövlətlərindən olan İtaliya dövlətinə, xalqına və mediasına səsələnirəm ki, bu hadisəni daim diqqətdə saxlasınlar, mütəmadi olaraq gündəmə gətirsinlər və hüququn yanında olsunlar. Bu hadisə hüquqi və siyasi qiymətini alsın ki, bəşəriyyət bir daha belə utanc yaşamasın...

Fizuli Məmmədov

Dünya Azərbaycanlıları Mədəniyyət Fondunun rəhbəri, Avropa Azərbaycanlıları Konqresinin birinci vitse-prezidenti
 (Məqalənin orijinalı bu linkdə
<http://www.riverflash.it/wordpress/?p=98780>)

 Musavat.com

Sağ qaldığı üçün vicdan əzabı çəkən Xocalı şahidi

Qaryağdı Quliyev: "Altı körpə buz heykələ döndü"

Tariximizin ən qanlı səhifələrindən biri olan Xocalı faciəsindən 26 il ötür. 1992-ci il fevralın 26-da erməni cəlladlarının xalqımızın başına açdığı müsibətlər dünya tarixinin ən qəddar və ən amansız cinayətlərini də geridə qoyur.

Bu qanlı tarixi yaşatmaq üçün hər il olduğu kimi, bu il də "Yeni Müsavat" Xocalı şahidlərinin dili ilə o günləri yad edir.

Bu dəfə də Xocalıda baş verən dəhşətli cinayətləri öz gözü ilə görmüş birinin -Qaryağdı Quliyevin ağırlı-acılı xatirələrini təqdim edirik.

Qeyd edək ki, bu xatirələr "Xocalı şahidləri danışır" kitabındadır. Kitab 2015-2017-ci illərdə "Azərbaycan" qəzetində dərc olunan materialların toplusudur.

*****

"Dörd gün meşədə ac-susuz qalıb donan yeddi uşaqdan baldızım yalnız bir qızımı xilas edə bildi"

Fevralın soyuq qışı yerini bahara təhvil verməyə hazırlaşdı. Axı yaza cəmi 25 gün qalırdı. Həmin vaxt şəhərin üzərində gözəl günlərin eşqi ilə nə qədər xeyallar, arzular, diləklər dolayırdı. Amma sən demə, görəcək günlər qabaqda imiş. Sevgi dolu həyat dəhşətin hənirtisini də hiss etdirmirdi. Heç kəsin ağılına da gəlmirdi ki, qarlı-şaxtılı bir gündə hiyləgər, qaniçən erməninin qəfil həmləsinə tuş gələcək. Günəş bətdandan sonra zaman duracaq və bütün arzular məhv olacaq. İnsanlığın qanlı boğulduğu bir torpağa çevriləcək XOCALI...

26 il ötür bu faciəmizdən. Hər ilin fevralında köksümüzdəki Xocalı yarası elə göynəyir ki, sanki dünən baş verib bu soyqırımı. O dəhşətli günün şahidi olan 72 yaşlı Qaryağdı Quliyev isə həmin gecə sağ qaldığı üçün vicdan əzabı çəkir. Hazırda Goranboy rayonunda məcburi köçkünlər üçün inşa olunan qəsəbədə yaşayan Qaryağdı deyir ki, sinəsindəki yara qəbirdə də onu incidəcək...

- Böyük ailəm vardı, 2 oğul, 3 qız atası idim. Xoşbəxt-firavan həyat sürürdük. Sovxozda işləyirdim. Fevralın 25-i günü axşam növbəsində idim. Gördüm ki, Xocalının ətrafındakı yüksəkliklərdən hərbi texnikanın səsi gəlir. Elə bildim təlim keçirlər. Hər yerdə post qurulmuşdu. Evim hava limanının yaxınlığında idi. Başladılar şəhəri güllə, mermi yağışına tut-

mağa. Ahıska türkləri üçün tikilən evləri vurub darmadağın etdilər. İnsanlar evlərindən çıxıb qaçmağa başladılar.

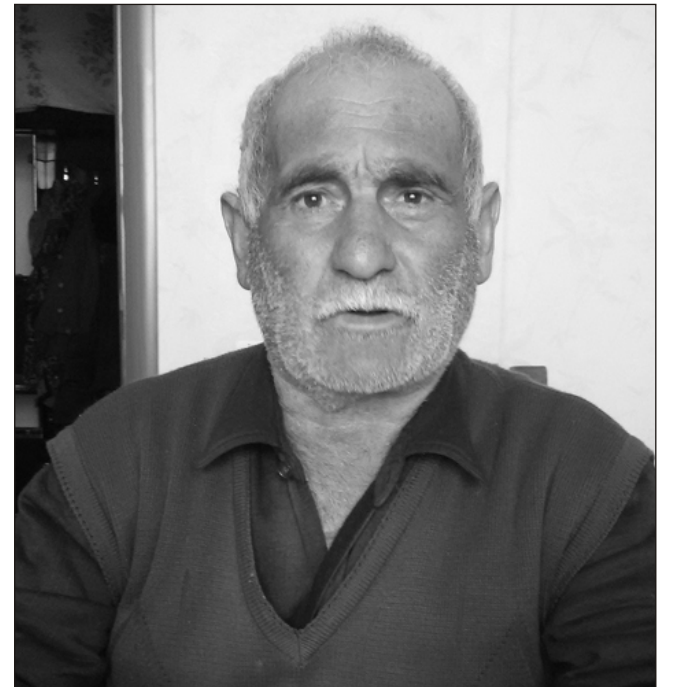
Faciədən bir neçə gün öncə böyük oğlum vertolyotla Bərdəyə getmişdi. Evdə 6 nəfər qalmışdıq. Vəziyyətin gərginləşdiyini görüb evə qaçdım. Uşaqlar məni gözləyirdilər. Həyat yoldaşımın bacısı Sədaqət və 3 uşağı da bizdə idilər. Paltarlarımızı geyinib evdən çıxdıq. Ermənilər Əsgəran istiqamətindəki yolu bağlamışdılar. Ona görə də yaxınlıqdakı dağa tərəf hərəkət etdik. Çayı keçib meşəyə girdik. Üz tutduq Kətik kəndi tərəfə. Burada 500 nəfərə yaxın adam vardı. Bir qədər getmişdik ki, dedilər yuxarıda ermənilər pusqu qurub. Üz tutduq başqa istiqamətə. Bu dəfə Dəhraz kəndi istiqamətinə çıxanda ermənilər atəş açdılar. İnsanların çoxu orada həlak oldu. Meşədə gizləndik. Uşaqlar artıq soyuqdan donurdular. Bir nəfər Ağdamın Gülablı kəndinə gedən yolu tanıyırdı. Ona qoşulub gəldik.

Yaralı qardaşımı meşədə atıb gedə bilmədim

Qardaşım Tahir (1956-cı il təvəllüdü) Milli Orduda xidmət edirdi. Gecə gördüm ki, yaralı vəziyyətdə bizə tərəf gəlir. Birlikdə hərəkət etməyə başladım. Amma Tahir çoxlu qan itirmişdi. Yalvardı ki, məni qoyub gedin. Vicdanım yol vermədi. Qardaşımı o vəziyyətdə necə qoyub gedə bilirdim?!

Ailəmə dedim ki, siz camaata qoşulub gedin, biz arxanızca gəlirik. Beləcə qardaşım meşədə qaldıq. Cibimdə dəftər vardı. Fındıq ağacının çör-çöpünü qırıb birtəhər ocaq qaldım. Tahir bir az yaxşılaşdı. Ancaq yenə də israr etdi ki, get balalarını vəhşilərdən qurtar. Razılaşmadım. Birtəhər onu çiynimə götürüb yola düzəldim. Amma uşaqları tapa bilmədim. Başqa istiqamətdə gəzibləmişəm.

3 gün meşədə qaldıq. Fevralın 28-də Dəhraz kəndinə tərəf qayıtdıq. Yuxarıdan baxdım ki, yolda maşın izi var və bu izlə xeyli gedib Gülablıya çatdıq. Kiçik qardaşım Qarsalan Ağdamda yaşayırdı. O da Gülablı-

ya gəlmişdi. Uşaqları soruşdum, dedi gəlməyiblər. Tahiri ona təhvil verib geri qayıtmaq istədim. Qardaşımı kəsib yalvardı. Nə qədər cəhd etdim, imkan vermədi, dedi, getsən, sən də sağ qalmayacaqsan. Dedim, ailəmi əsir götürüblərsə, mən də onların yanında olum. Sən demə, həmin vaxt ailəm erməninin əlində yox, Allahın dərgahında imiş...

Meşə istiqamətindən gələn yox idi. Artıq bacarıb keçən keçmişdi, qalanı isə həlak olmuşdu. Uşaq kimi ağlayırdım. Amma Gülablıda 16 yaşlı qızım Şəhla ilə xalası Sədaqəti görəndə bir az toxtadım. Elə bildim hamısı salamatdır. Qızım ağlaya-ağlaya 4 gün meşədə yaşadığını müsibəti danışanda isə dağlar başıma uçdu sanki. Şokda idim, nə etdiyimi, nə danışdığımı bilmirdim...

Sən demə, məndən ayrıldıqdan sonra ailəmin, baldızımın və 3 uşağının birgə hərəkət etdiyi dəstə erməni pusquca qoşulub gedib, biz arxanızca gəlirik. Beləcə qardaşım meşədə qaldıq. Cibimdə dəftər vardı. Fındıq ağacının çör-çöpünü qırıb birtəhər ocaq qaldım. Tahir bir az yaxşılaşdı. Ancaq yenə də israr etdi ki, get balalarını vəhşilərdən qurtar. Razılaşmadım. Birtəhər onu çiynimə götürüb yola düzəldim. Amma uşaqları tapa bilmədim. Başqa istiqamətdə gəzibləmişəm.

3 gün meşədə qaldıq. Fevralın 28-də Dəhraz kəndinə tərəf qayıtdıq. Yuxarıdan baxdım ki, yolda maşın izi var və bu izlə xeyli gedib Gülablıya çatdıq. Kiçik qardaşım Qarsalan Ağdamda yaşayırdı. O da Gülablı-

da götürün. Düşünür ki, bəlkə əsir düşsələr, onları girovluqda olan ermənilərlə dəyişə bilərlər. Oğlu atasının dediyi kimi edir. Gedib əsir düşür. Amma onu tutan kimi o qədər döyülər ki, huşunu itirir və sözü-nü deyə bilmir. Ayılanda görür ki, fermada əsirlərin yanında. Ermənilərə hadisəni danışır. Onlar da deyirlər ki, gedib götürerik. Ancaq meşəyə gədən olmur...

Meşədə çarəsiz qalan insanlar saxtada ölümle yaşam arasında mübarizə aparırlar. Yoldaşım Sara 11 yaşlı Nuranəni, 7 yaşlı Şükürümü bağrına basıb qorumağa çalışır. Amma şaxta onların hər üçünü buz heykələ döndürür. Baldızım Sədaqətin də 3 gül balası (12, 7 və 4 yaşında qızlar) soyuğa tab gətirə bilmir. Ananın gözü qarşısında 3 balasının dəhşətli şəkildə ölməsindən ağır nə ola bilər?!

7 uşaqdan cəmi biri - 16 yaşlı qızım Şəhla sağ qalır. Balalarını itirən xalası görür ki, Şəhla sağdı və onu götürüb meşə ilə hərəkət etməyə başlayır. Ermənilər artıq heç kimin sağ qalacağına inanmayıb geri çəkiliblər. Sədaqətlə Şəhla meşədən enərək üzümlüklə Gülablıya gəlib çıxırlar.

Sinəm çəkilən bu dağ hər gün mənə olmasın əzab verir. Qardaşımı qoyub gedə bilmədim, amma 3 balamı, həyat yoldaşımı itirdim. Qardaşım Tahir müalicə olunub sağalsa da, 3 aydan sonra, may ayında mənim ailə faciəmə dözə bilmədi...

Hazırladı: Nərgiz LİFTİYEVƏ
Mənbə: "Xocalı şahidləri danışır" kitabı...

İbrət günləri

Prezident İlham Əliyev 2018-ci ili "Cümhuriyyət ili" elan edib. Ağsaqqal jurnalist Şirməmməd Hüseynov "Cümhuriyyət ili" ilə bağlı Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin «İqbal», № 377, 5 iyun 1913-cü il tarixli sayında dərc edilmiş növbəti yazısını redaksiyamıza təqdim edib. "Yeni Müsavat" yazını üslubuna toxunmadan dərc edir.

***

Bir qaç sənədən bəri Qafqasiyadan ayrılaraq, məmali-ki-islamıyyədən tarixlərinin ən pərişan günlərini keçirməkdə olan İran ilə Osmanlıya səyahət etdim...

Son 4-5 il müddətində məzkur məmləkətlərdə ələlim-mum aləmi-islamda vəqə olan havadis bittəb, Qafqasiya islamlarının da marağını cəlb etməkdən xali qalamazdı. Bu kərə məmləkətimə ov-dətimdə böyük əhəmiyyətini nəzəri-etibarə araraq, bu xüsusda möhtərəm qarelərlə bəzi həsbi-hallarda bulunmaq istədim.

Tarix bir çox məsələləri çoxdan bəri bir araya yığıb və kamali-surətlə həll olunmalarını istiyordu. O məsələlər ki, qonşu millətlər onları çoxdan bəri həll etməsi və irəlilərə getmişlərdir.

Gərək iranlılar və gərək türklər də məzkur məsələləri həll etmək istədilər. Çünki başqa çarə qalmamışdı. İştə çalışdılar, vuruşdular, yıxdılar, yandırdılar, öldülər, öldürdülər. Fəqət, heyhat müvəffəq ola bilmədilər. Təbii saf vətən fikri, millət mənəfəti ilə çalışınlarla bərahər saf şəxsi qərəzlər və xəsis ehtiraslarına məğlub olanlar da var idi. Bəlkə, bu ikinci bir az həddindən fəzlə idi də. Arada təbii olan rəy itxlafları, ictimad qovğaları da çox deyildi. Fəqət yenə kamali-fəəssüflə qeyd edilməlidir (zətən buna ehtiyac da qalmamışdır) ki, bütün bu səylər və bütün bu cəhdlər nəticəsiz qaldı, müvəffəqiyyətsizliklə qurtardı. Müvəffəqiyyətsizliklər biri digərinin ardından gəldi, nəhayət, bütün bunlar müsif nəticəsi belli olan Balkan müharibəsilə taclandı.

Balkan müharibəsi... buna bolqar kralı Ferdinand «Səlibin hilala qarşı hərbi» adını vermişdi. Şovnist və mütəəssib mühərrirlərdən bir çoxu da bunu «din» ilə «din» mübarizəsi və bir dinin digər din üzərinə qələbəsi şəklində təfsir etdilər. Bu kimi təfsirlərə və təfsirdən ziyadə, təhrik və təf-

tində mətuatın liberal adlanan məlum qismi də iştirak elədi. Halbuki məsələ meydana idi. Mübarizə həyat qovğası idi. Kiçik Balkan dövlətləri böyümək ehtirasında idilər. Türkləri hər nə surətlə olsa da, Avropadan qovmaq istəyirdilər. Çünki tamahları rahat qoymuyordu. Din sözləri əldə gözəl bir vəsilə idi. Qəzetləri təqib edənlərə, azadlıq naminə elani-hərb olunan Makedoniyanın bu gün nə surətlə öz azadediciləri əleyhinə olduğu aşkardır.

Makedoniyalılar indi «onlar üçün qan tökən» bolqar, serb və yunan əlindən dad çəkior və sərahətlə bağırıyorlar ki:

«Ki əz cəngəli qorgəm də rübudi

Çu didəm aqibət qorgəm to budi»*

Qırxkəlisə, Lulə-Burqas müharibələrində iştirak edən və Bulaburda yaralanan bir bolqar zabiti-əfsərilə yolda gəliyərkən vəqənda tanış olduq. Söhbətimizi Makedoniya məsələsinə nəql edincə bolqar zabiti etiraf etdi ki, «əsl həqiqət odur ki, türklər makedoniyalılara zərrə qədər zülm etməmişlərdir».

- O halda nədən Makedoniyanın məzlum millətini bəhanə edərək, «səlib» naminə herb açdınız? - deyə sorduq-

da:

- Bizi rahat buraxmadılar, gəldilər ağıladılar, türk zülmündən ahü-fəqanlar etdilər. Biz də inandıq. Məgərsə tə-

vəzifədir, zənn edirəm.

Rusiya xəritəsinə daxil olan millətlərin, beynəlmiləl Rusiya ailəsində mühüm və faydalı bir ünsür təşkil edə bilmələri Rusiya dövlətinin mənafe-aliyəsi iqtizasındadır. Bunu əqli-səlim sahibi ruslar da təsdiq etməkdədirlər.

Burası yaxşıca anlaşılmalıdır ki, Balkan müharibəsində məğlub olan yalnız fransızların iddiasınca alman üsuli-hərb-i ilə Krupp topları və xainlərin xəyanət və ihanətilə Əhməd Muxtar Paşa kabinetinin 120.000 əskəri müharibə qabağınca mürəxxəs etməsi, yaxud etilafçıların söylədiyi kimi «İttihad və tərəqqi» firqəsinin bütün Avropaya meydan oxuması və yaxud Qafqasiya müsəlmanlarının təsəvvür elədikləri kimi osmanlılara məxsus bəzi nöqsanlıqlar və nəzərə gələn bir çox siyasi və əskəri xətalər deyil, bunlardan əlavə, bütün islam üzərinə müştərək bir təsir icra edən digər mənəvi səbəblər də vardır. Bu da mədəniyyəti-islamıyyenin hazırda şəklidir. Tarixin unudulmuş səhi-fələrini varaqlamağa nə həcət, daha bükülməmiş olan vəraqələrə baxınız: iştə Mərakeş, İran, Trablisqərb, ən nəhayət, Balkanlar - bunlar, bütün bu fəlakətlər donmuş müfəkkirləri əritməzmi? İnkər etmək olmaz ki, zikr olunan islam məmləkətlərini təxrib edən ətalət və tədənni bir dərdi-müştərəkdir, ümum müsəlmanlarının halı böyledir. Hazırda islam mədəniyyəti hər yerdə və hər şərait təhtində Avropa mədəniyyəti-hazirəsilə üz-üzə gəlmişsə, haman sınımış və məğlub olmuşdur.

Müharibələr hər vaxt top və tufəng vasitəsilə icra edilmiyor. Biləks daima top və tufəngli müharibələr topsuz və tufəngsiz müharibələrdən sonra gəlirlər. Bu silahsız müharibələr isə yalnız müxtəlif dövlətlər arasında deyil, bir yerdə olan müxtəlif millətlər arasında mövcuddur. Bir çox mədəni, iqtisadi və ictimai rəqabətlər, mübarizələr vardır ki, silahsız müharibə adını almışlardır və silahlı müharibədən daha mühümdür. Bu kimi rəqabətlərdə də həmişə sağlam təsirlər və mürəbbi ünsürlərə malik mədəni amillər və-

Əlhasil, müharibə və müqatilə vəqə oldu və bununla bərabər hər nə denirsə-denilsin Balkan müharibəsinin hər kəsə təsiri inkar olunmaz.

İnqilablar, zəlzələlər kimi böyük vəqəələr hələ beynəlmiləl müharibələrin bütün aləm üzərindəki təsiri vazəhatdandır. Binaən əleyh Balkan müharibəsinin də aləmşumul təsiri məlik olduğu bədihidir. Hələ məğlubların türk və müsəlman olmalarına görə məğlubıyyətin mənəvi səbəblərini arayıb-araşdırmaq ictimai bir

AVCIYA nümayəndəsi ATƏT Missiyasının nümayəndələri ilə görüşüb

Azərbaycanda Vətəndaş Cəmiyyətinin İnkişafına Yardım Assosiasiyası (AVCIYA) Seçki Qərarlarının rəhbəri Məhərrəm Zülfüqarlı Ehtiyacların Dəyərləndirilməsi Missiyasının nümayəndələri Aleksandr Şlık, İrina Cabaşuk, Radivoje Gruyik ilə görüşüb.

AVCIYA Mətbuat Xidmətinə istinadən musavat.com xəbər verir ki, görüşdə Azərbaycanda 11 aprel 2018-ci il tarixdə keçiriləcək Prezident seçkiləri ilə bağlı məsələlər müzakirə olunub. M.Zülfüqarlı Azərbaycanda Vətəndaş Cəmiyyətinin İnkişafına Yardım Assosiasiyasının seçkilərlə bağlı fəaliyyət proqramı haqqında qonaqlara məlumat verib. AVCIYA nümayəndəsi daha sonra əvvəlki illərdə Azərbaycana gəlmiş Demokratik Təsisatlar və İnsan Haqları bürosunun müşahidəçilərinin müxtəlif ölkələrin dövlət memurlarından təşkil olunmasına tənqidi münasibət bildirib. Onun fikrincə, ATƏT-in DTİHB müşahidəçilərinin bu cür təşkili bu missiyanın obyektivliyinə şübhələr yarada bilər. Beynəlxalq müşahidəçilərin dövlət memurlarından deyil, vətəndaşlar tərəfindən seçilmiş müstəqil deputatlardan təşkil olunması onlara inamı artırır bilər. AVCIYA nümayəndəsi həmçinin qeyd edib ki, beynəlxalq müşahidəçilər bütün seçkilərdə Azərbaycanın Vətəndaş Cəmiyyəti nümayəndələri ilə görüşüb, onların rəylərini öyrənsələr də, heç vaxt bunu nəzərə almamaları təəssüf doğurur.

Daha sonra seçkiöncəsi ictimai-siyasi mühit, seçici fəallığı, seçki qanunvericiliyi, namizədlər üçün yaradılan şərait və s. məsələlər müzakirə olunub. Görüşün sonunda qonaqların sualları cavablandırılıb.

□ Musavat.com

sitəsilə tərbiyə olunan millətlər müvəffəq oluyorlar. Bir millətin məğlubıyyəti səbəblərini ancaq onun maddi xətalərində görməməlidir. Maddi səhvlər və gözə görünən xətalərlə bərabər mənəvi nöqsanlar və gözə görünməyən illətləri də axtarmalıdır. Nə kimi mənəvi nöqsanlar nəticəsində İran bugünkü vıranlığa üz qoymuş, Afrika islam hakimiyyətindən çıxmış və osmanlılar Avropadan qovulmuşlarsa, haman mənəvi illətlər, şübhəsiz, başqa müsəlmanların da mədəniyyət və maarif babalarında göstərdikləri ətalət və inhitatlarında mövcuddur. Onları məğlub edən mənəvi səbəblər özge müsəlmanları da mədəniyyət və iqtisadca digər millətlərdən geri qoymuşdur. Binaən əleyh islam məmləkətlərində vəqə olan tarixi vəqəələrə əlim zərbə ilə xatimə verən Balkan müharibəsində türklərin düşürə olduqları məğlubıyyətin mənəvi səbəbləri başqa müsəlmanlar üçün də ibrət günləri olmalıdır.

Bu mövzuda bəsti-məqal etməmə səbəb ziyarət və tə-

sadüf etdiyim dostlarımdan bir çoxunun bu cəhətə çox az əhəmiyyət verdiklərini gördüyüm olmuşdur. Hər kəs «niyə osmanlılar məğlub oldu, niyə səhvlər və gözə görünən xətalərlə bərabər mənəvi nöqsanlar və gözə görünməyən illətləri də axtarmalıdır?» - deyə sual etməsi çox haqlıdır, fəqət bununla bərabər: «Nədən müsəlmanlar hər yerdə və hər bir şərait təhtində tədənnidən-tədənniyə yuvarlanıb gediyor?» - sualını da ihmal etməməli. Bu sualın cavablarını tədqiqlə şü qəyeyi-tarixiyyədən dərsi-ibrət almalı ki, ibrət günləridir.

□ M.Ə.

«İqbal», № 377, 5 iyun 1913
Müsif - təəssüf doğuran
Təftin - fitnə salma
*Məni canavarın cəngindən qurtardın, sonra mən anlamadım ki, mənim canavarım sən imişsən - red.

Vahi - uydurma
Mürəxxəs - tərxis, azad etmə
İllət - xəstəlik
Bəsti - məqal - söhbət açmaq

İhmal etmək - əhəmiyyət-siz yanaşmaq.

**Xaləddin müəllimin
Şamaxinkada,
18:05-i göstərən saati**

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

(Martin Makdonax-a ithaf olunur)

Bakının Sumqayıt yolu çıxışında, Ziya müəllimin bataqlığa batdığı beynəlxalq avtovağzalın yaxınlığında bir yerüstü saat vardır. Təpənin döşündə Binəqədi icra başçısı Xaləddin müəllim tərəfindən quraşdırılmışdır. Ancaq Xaləddin müəllim görünür qol saatını qulağından asır, çünki bu yerüstü nəhəng saati çox naqolay bir yerdən - magistral yolla paralel vəziyyətdə qayırbdır. Yəni əgər sürücülər istəsələr bu saata baxıb vaxtı öyrənsinlər, mütləq maşınları bir-birinə çırpmalıdırlar. Bir növ təxribatçı, destruktiv saatdır. İndiyə qədər orada saati öyrənmək istəyən 77 sürücü avaryada ölmüşdür.

Ancaq bəzi zəhmətkeşlərimiz o saata hansısa üsulla baxmağı bacarmışdır. Məsələn üçün, jurnalist həmkarımız Elçin Məmmədli. Nəinki baxıb, hətta qərribə bir müşahidə aparıb. Deyir, vergilər naziri Fazil Məmmədov işdən çıxarılan gündən bəri saat yatıb. Neçə aydır 18:05-i göstərmiş. Güman edir, bəlkə burada nəse mistika var, Fazil müəllimin qohumu Xaləddin müəllimin də işdən çıxarılmaya əmrinə axşam saat yeddiyə beş dəqiqə işləmiş veriləcəkdir. Hər şey mümkündür. Çox mistik-administrativ-postmodernist-hallünasyon zamanında yaşayırıq. Mən Bakı şəhər icra hakimiyyətinin qabağından keçəndə bir dəfə qapıda danışan kərtəkə görmüşdüm.

Doğrudan da, Xaləddin müəllimin Binəqədidə icra başçısı qalması hardasa maraqlı əhvalatdır. Axı deyirdilər onun əsas adamı Fazil müəllimdir. Buyurun. Fazil müəllim inzibati rəhmətə gedib, lakin Xaləddin müəllim Binəqədidə qurduğu dağlar kimi yerində möhkəm dayanıb. Hətta Biləcəri xalqında belə təəssürat yaranıb ki, gərəklə qohumlar yerlərini dəyişəydi. Vergilər naziri Xaləddin müəllim, Binəqədi icra başçısı isə Fazil müəllim olsaydı bəlkə indi ikisi də şad-xürrəm ömür sürürdü, heç bir nigarançılıq yox idi.

Başqa yöndən, insanda istər-istəməz düşüncələr yaranır ki, niyə Xaləddin müəllimin bu mətanətindən dövlətçiliyimizin müxtəlif sahələrində istifadə olunmasın? Əgər bizim müdafiə nazirimiz 90-cı illərdə Xaləddin müəllim olsaydı, onu Qarabağdan tərptmək qeyri-mümkün olarmış. Bəlkə də bu dəqiqənin özündə Şuşada oturmuşduq, Xaləddin müəllimin qohumları isə Cıdır düzünü bölüb obyektlər tikintisi üçün satırdı. Bizə torpağa bağlı beləncik adamlar lazımdır. Qədim yunanların Antey əfsanəsinin yaranmasında Xaləddin müəllimin torpağa bağlılığı rol oynamışdır.

Məncə heç gec deyil. Xaləddin müəllimin potensialından hərbi sahədə yararlanıla bilər. "Təmiz Qarabağ" projesi, Laçın koridorunda süni təpələrin tikintisi - niyə də olmasın? Üstəlik, bu dəqiqə torpaqlarımızın azad olunması yönündə böyük işlər görülür. Elçibəyi romantik "Turan, uyğurlar, Güney Azərbaycan" ideyalarına görə lağa qoyanlar özləri İrəvanı almaq üzrədir. Qarabağ və ətraf rayonların üzərindən birbaşa tullanıb İrəvana giririk. Yaxşı projedir. Perspektivli, strateji, global işlər görməliyik. Xırda-para, cocuq işləri bizə yaramaz.

Burada projenin qabaritini daha geniş götürməliyik. Örnək üçün, bu dəqiqə ruslar Dağıstanı idarə edə bilmir, it yiyəsini tanımır. Gündə bir məmuru qoduqluğa basırırlar. Bəlkə bu kaosdan yararlanmaq və fürsət ikən qədim yurdumuz Dəmirqapı Dərbəndi geri alağ?

Yaxud, Kərkükdə, İraqda o boyda dava getdi, heç soruşan olmadı bizim fikrimizi. Namərdlər. Halbuki, orda nə qədər soydaşımız yaşayır. İndi biz İrəvanı alarkən Kərkükə də desant çıxarsaq pisdirmə? Borçalı yadından çıxmayıb, əlbəttə. Bunların hamısını alandan sonra Qarabağ ortada anklav kimi qalacaqdır, ermənilər özləri təslim olacaqdır.

Bax, Xaləddin müəllim belə ilhamverici kadrdir. Gör bizi hansı gözəl planlara sövq etdi. Sağ olsun, səmanti də həmişə möhkəm olsun.

Türkiyənin Suriyada təxminən bir ay öncə başladığı "Zeytun budağı" əməliyyatı uğurla davam edir. Bu əməliyyatın maksimum qısa zamanda və qarşıdakı ölkənin planlaşdırıldığı hədəfə çatması ilə yekunlaşması şübhəsiz ki, Azərbaycanın da marağındadır. Ən azı, iki səbəbdən.

Birinci ona görə ki, Türkiyənin problemi bizim də problemimiz, gücü isə - bizim də gücümüzdür. Necə ki, qarşıdakı ölkə rəsmiləri daima "Dağlıq Qarabağ məsələsi bizim də problemimizdir" deyirlər.

İkinci səbəb isə elə bu fevral günlərində 30 illiyi tamamlanan Qarabağ itilafı ilə birbaşa bağlıdır. O mənada ki, qarşıdakı dövlət Afrin əməliyyatını uğurla başa çatdırsa, o zaman onun regional supergüc statusu ciddi şəkildə möhkəmlənəcək, ermənilərin böyük ümid bəslədiyi kürd separatçılığı və PKK ölümcül zərbə alacaq.

Bundan əlavə, uğurlu Afrin əməliyyatı qarşıdakı məmləkətin Qarabağ məsələsində, Güney Qafqazda söz sahibliyi və Rusiya ilə ortaq məxrəcə gəlmə imkanlarını əhəmiyyətli şəkildə artacaq ki, bu da işğalçı Ermənistanın maraqlarına cavab vermir. Nəhayət, Türkiyənin Yaxın Şərqdə, Suriyada və bölgədə artan gücü və söz sahibliyi Qarabağda yeni müharibənin qızışacağı təqdirdə Azərbaycana daha effektiv dəstəyi təmin edə bilər ki, bu da düşməni başqa yandan narahat edir.

Aydındır ki, başı Suriyaya, terrorla müharibəyə qarışan qarşıdakı ölkə bizə yetərli yardım edə bilməz. Odur ki, Qarabağda işğalçıya qarşı aktiv, lokal və ya geniş miqyaslı əməliyyatlarla bağlı Azərbaycan bu amili də ciddiyyə almaya bilməz. Bu mövzuda iki ekspert rəyini təqdim edirik. Maraqlıdır ki, onların hər ikisində Rusiya, Azərbaycan və Ermənistan da təxminən eyni vaxta təsadüf edəcək prezident seçkilərindən dolayı ortaq gözləntilər yer alır.

*****

"Bir sıra şərtlərə rəğmən, Azərbaycanda prezident seçkilərinin vaxtının dəyişdirilməsi fikrimcə, qətiyyətlə Rusiyada və ya Ermənistan da təxminən eyni vaxta təsadüf edəcək prezident seçkilərindən dolayı ortaq gözləntilər yer alır. Bütün bu mürəkkəb balans seçkilərdən dərhal sonra ölçüb-biçmək lazım gələcək. Əks təqdirdə regional destruktiv proseslər, o cümlədən Ermənistan-Azərbaycan konfliktində parazitlik edən terrorizmlə bağlı proseslər nüfuz edə bilər", - deyərək rusiyalı analitik əlavə edib.

Qarabağda yeni müharibə anonsu - "Putin Bakıdan möhlət istəyib..."

Azərbaycan, Rusiya və Ermənistan seçki zolağından çıxandan sonra kritik gözlənti - may-iyuna verilən müharibə proqnozları; rusiyalı tanınmış politoloq: "Bakı çoxdan və açıq şəkildə hamıya eyham vurur ki..."

"Yeni Müsavat"ın məlumatına görə, bu fikri tanınmış rusiyalı politoloq Qriqori Trofimçuk rusdilli Vesti.az saytına açıqlamasında deyib. Ekspert Qarabağ ətrafında kövrək atəşkəsin və qeyri-sabitliyin sonsuzadək davam edəcəyinə inanmadığını söyləyib: "Bakı çoxdan və açıq şəkildə hamıya eyham vurur ki, növbəti nəticəsiz və çox illik danışıqlar prosesinə cəlb olunmaq niyyətində deyil. 2016-cı ilin aprel müharibəsindən praktik olaraq iki il ötüb. Amma prezidentlərin müvafiq sammitlərinin heç bir qərarı həyata keçməyib. Bu xüsusat da Azərbaycan rəhbərliyinə təzyiqlədir. Əgər bütün Güney Qafqazı bürüyəcək birbaşa müharibə haqda fikri kənara atsaq, o zaman yeni şəraitdə Azərbaycan prezidenti yəqin ki, Qarabağı özünə yaxınlaşdırmaqla Avrasiya Birliyi və KTMT arasında ağıllı və optimal balans axtarmağa çalışacaq. Əks halda, Bakı ona lazım olmayan silsilə müharibələrə cəlb oluna bilər. Bütün bu mürəkkəb balans seçkilərdən dərhal sonra ölçüb-biçmək lazım gələcək. Əks təqdirdə regional destruktiv proseslər, o cümlədən Ermənistan-Azərbaycan konfliktində parazitlik edən terrorizmlə bağlı proseslər nüfuz edə bilər", - deyərək rusiyalı analitik əlavə edib.

*****

Öz növbəsində erməni politoloq Ara Papyan seçkilərdən sonrakı müharibə ehtimalının böyük olacağını söyləyib. "Yeni Müsavat" 1 in.am erməni nəşrinə istinadən verdiyi məlumata görə, o deyib: "2018-ci ildə müharibə nə dərəcədə realdır? Bir neçə ay qabaq mən demişdim ki, xüsusən də Rusiyadakı prezident seçkilərindən sonra çox böyük yaqınlıqla Azərbaycan hərbi əməliyyatları bərpa edəcək. Məndə həmçinin, yüksək çinli ruslar haqda özəl bir məlumat var idi ki, İlham Əliyev Putinlə danışıb və o da Əliyevə deyib ki, seçkiyə kimi heç nə eləməsin. Ancaq eşidəndə ki, Əliyev seçkinin vaxtını oktyabrdan aprelə keçirib, bundan dərindən narahat oldum. Başqa sözlə, Əliyev öz seçkilərini təhlükə altına qoyma istəmir, çünki müharibənin necə keçəcəyinə əmin deyil, ona görə seçkinin vaxtını dəyişib".

Erməni ekspert habelə, müharibənin may-iyunda - nə vaxt ki, Azərbaycan, Ru-

siya və Ermənistan artıq seçki zolağından tam çıxacaq, - başlaya biləcəyi bərədə bu günlərdə ABŞ-dən səsələnən proqnozu bölüşdüyünü də deyib. "Yeni Müsavat" xatırladır ki, söhbət ABŞ Milli Kəşfiyyat İdarəsinin direktoru Daniel Koutsun ölkə Senatının Kəşfiyyat məsələləri üzrə komitəsinin dinləmələrində ənənəvi illik hesabatla çıxışı zamanı söylədiyi bir fikirdən gedir. Kouts söyləmişdi ki, Dağlıq Qarabağ ətrafında gərginlik 2018-ci ildə genişmiqyaslı hərbi münaqişəyə səbəb ola bilər. Hesabatda o da qeyd olunurdu ki, "tərəflər güzəştə getməyə tələsmirlər".

Lakin ərazisinin 1/5-i on illərdir işğal altında olan Azərbaycan gedə biləcəyi ən böyük güzəştə çoxdan bəyan edib: Dağlıq Qarabağa Azərbaycana yüksək muxtariyyət. Bundan o tərəfə torpaqlarımızda ikinci saxta erməni dövlətinin qurulmasına razılıq gəlir ki, onu da Azərbaycanda verəcək siyasi qüvvə yoxdur.

Yeni "qırmızı xətt" məsələsi. Başqa sözlə, "top" çoxdan Ermənistanın, daha doğrusu, onun havadar(lar)ının meydanındadır...

□ "Yeni Müsavat"ın analitik xidməti

Fevralın 22-də Rusiyanın paytaxtı Moskvada Kreml Dövlət Sarayında bu ölkənin ordu gününə (23 fevral qırmızı ordunun yaranması günü) həsr olunmuş təntənəli gecə keçirilib. Azərbaycan, Venesuela, Qazaxıstan, Qətər, Monqolustan, Serbiya, Özbəkistan, Belarus, Qırğızıstan və Ermənistan Müdafiə Nazirlikləri tədbirdə təmsil olunublar. Sözügedən ölkələrin əksəriyyətini müdafiə nazirləri təmsil edib. Azərbaycanı və Belarusu isə müdafiə nazirlərinin müavirləri təmsil edib. Qonaqları Rusiya prezidenti Vladimir Putin qarşılayıb. Azərbaycan Müdafiə Nazirliyini tədbirdə müdafiə nazirinin müavini, general-leytenant Kərim Vəliyev təmsil edib.

Fevralın 22-də Azərbaycanın müdafiə naziri, general-polkovnik Zakir Həsənov Moskvaya deyil, Belarusun paytaxtı Minskə gedib. Müdafiə Nazirliyinin yaydığı məlumatda deyilir ki, belaruslu həmkarı general-leytenant Andrey Ravkovun dəvəti ilə həyata keçirilən səfər çərçivəsində Azərbaycanın müdafiə naziri Belarus Silahlı Qüvvələrinin yaradılmasının 100 illiyinə həsr olunan təntənəli mərasimdə iştirak edib, eləcə də bu ölkənin hərbi-siyasi və digər dövlət strukturlarının rəhbərləri ilə görüşlər keçirib. Bundan əlavə, general-polkovnik Z.Həsənov Belarusun hərbi sənaye kompleksinə daxil olan müəssisələri ziyarət edib.

Milli Məclisin müdafiə və təhlükəsizlik komitəsinin üzvü Zahid Oruc "Yeni Müsavat" a bildirib ki, "qırmızı ordu"nun yaran-

"Azərbaycanı Moskvada müdafiə nazirinin deyil, nazirinin müavininin təmsil etməsi siyasi mənə daşımır"

Zahid Oruc: "Ölkəmizlə Rusiyanın münasibətlərini məhv etməyə çalışan dairələr var"

Zahid Oruc

masının ildönümü mərasimlərində Azərbaycanı Moskvada müdafiə nazirinin deyil, nazirinin müavininin təmsil etməsi siyasi mənə daşımır: "Burada bir siyasi mənə axtarmaq istəməzdik. Hesab edirəm ki, nazir Zakir Həsənovun Minskə səfəri sadəcə olaraq "qırmızı or-

du"nun yaranmasının ildönümü ilə üst-üstə düşdüyündən Azərbaycanı Moskvada onun müavininin təmsil etməli olub. Azərbaycanla Rusiya arasında siyasi münasibətlər yaxşı səviyyədədir. Bu, bizim üçün çox önəmlidir. Çünki bu iki dövlətin münasibətlərini məhv etməyə çalışan dairələr var. Zaman etibarilə biz bu münasibətlərin pisləşdiyi dövrdə yalnız torpaq itirmişik. Rusiyanın dövlət resursu, silahlı qüvvələrinin potensialı bizim ziyanımıza işləyəndə bu, bizə yalnız milli fəlakətlər, problemlər doğurub. Belə olan təqdirdə Azərbaycan Rusiya ordusunu özünə təhlükə kimi qəbul etmir. O biri yandan biz uzun müddət vahid məkanın içərisində olmuşuq, eyni şineldən çıxmışıq. Burada həm də söhbət hərbi libasdan gedir. Bu gün yaşı 50-ni keçmiş insanların mühüm bir hissəsi sovet ordusunda xidmət ediblər, onlar "qızıl ordu"nun təmsilçisi olmaqla fəxarət yaşayıblar. İkinci dünya müharibəsində faşizmə qarşı müharibədə iştirak ediblər. Orada itirdiyimiz 300 mindən artıq oğul və qızlarımızın hər biri bizim üçün igid adamlar sayılırlar. Biz o mirasdan da imtina etməliyik".

Deputatın sözlərinə görə, məsələnin başqa bir önəmli tərəfi ondan ibarətdir ki, bu gün Rusiyanın özünün Putinin və onun ordusunun təmsilində bir demon obrazı yaradılması istəkləri var. Bu, Qərb media aləmində, diplomatik məkanında daha çox tirajlanır: "Məqsəd aydındır. Onlar istəyirlər ki, Rusiyanın yaxın ətraflarında daim başağrıları meydana çıxarsınlar. Təəssüf olsun ki, biz 1990-cı illərin ilk illərində biz həmin tələyə düşmüşük. Azərbaycanı Rusiya ilə toqquşdurublar və biz onun ağır bədəllərini ödəməkdə davam edirik. Məsələnin başqa bir önəmli tərəfi ondan ibarətdir ki, bu gün Rusiya ordusu real olaraq Suriyada və Yaxın Şərq məkanında mənim ələmdə xilaskarlıq missiyası ilə çıxış edir. Azərbaycanın və Rusiyanın hərbi əlaqələri bu gün Ermənistanın ziyanına iş-

ləyir. Məhz bunu bacarmaq lazımdır. Azərbaycan rus əsgərinin təmsilində işğalçı görünməkdir. Bizim üçün çox önəmlidir ki, bu iki xalqın çiyindəşləri sənəklərdə hər zaman ümumi təhlükələrə qarşı vuruşsunlar. Bunun tarixi nümunələri var. Mən onu iddia eləmirəm ki, "Gülüstan", "Türkmançay"ı unutmamaq lazımdır, 20 yanvarın üzərindən xətt çəkmək gərəkdir. Sadəcə olaraq bəzi Qərb dairələri bizim Rusiya ilə münasibətlərimizi həmişə pozmağa çalışırlar. Buna imkan vermək olmaz. Azərbaycanın Moskvada keçirilən ordu günündə Müdafiə nazirinin müavini səviyyəsində iştirakı qətiyyətlə iki dövlət arasındakı münasibətlərə mənfi təsir etməyəcək və burada bir siyasi mənə yoxdur".

□ Etibar SEYİDAĞA
"Yeni Müsavat"

Qırmızı ordunun Azərbaycandan aldığı - işğalçı ordunun 100 illiyi barədə iki rəy

Dilavər Əzimli: "Bu ordu ilə bağlı nə izlər varsa, hamısı tarixdən silinməlidir"

Sabir Rüstəmxanlı: "23 fevralın Azərbaycanda kişilər bayramı kimi qeyd olunmasının mənası yoxdur"

Fevralın 23-də Rusiyada Qırmızı ordunun yaradılmasının 100 illiyi yüksək səviyyədə qeyd olundu. Vaxtilə SSRİ-yə daxil olan müttəfiq respublikalarda da bu gün bayram edilirdi. Arayış üçün bildirik ki, bu ad - Rusiya Sovet Federativ Sosialist Respublikası və SSRİ-nin 1918-46-cı illərdə silahlı qüvvələrinin rəsmi adı olub. Sonralar sovet ordusu adlandırılıb. Fəhlə-Kəndli Qızıl ordu adı ilə təqdim olunub.

Maraqlıdır ki, Azərbaycanda hələ də kommunist təfəkkürü ilə yaşayan bəzi Rusiya meylli şəxslər tərəfindən 23 fevral bayram kimi qeyd olunmaqla yanaşı, həm də kişilər günü kimi qeyd olunur. Rusiya meylli olmasalar da, bu günün mahiyyətini bilmədən 23 fevralı kişilər günü kimi keçirənlər də var.

Məlumdur ki, Qırmızı ordu 1920-ci il 28 aprelə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin varlığına son qoyduğu zamandan etibarən ölkəmizin başına gətirilən bir çox bəlalarda yaxından iştirak edib. Amma bununla yanaşı, Azərbaycan ordusunun formalaşmasında Qırmızı ordunun da müəyyən rolunun olduğu deyilir. Arqument kimi də ən

azından sovet dövründə hərbi qulluğa yararlı azərbaycanlıların bu ordunun tərkibində qulluq etmələri, bir sıra döyüşlərdə məhz bu ordunun tərkibində çıxış etmələri göstərilir.

Lakin Qırmızı ordunun Azərbaycana müsbət nəşə verdiyi barədə fikirlər heç də birmənalı deyil. VHP sədri, xalq səhri Sabir Rüstəmxanlı "Yeni Müsavat" a açıqlamasında bildirdi ki, bu ordunun Azərbaycan üçün bəzi müsbət tərəfləri olub: "1920-ci ildə Qırmızı ordu tərəfindən Azərbaycanda qan tökülüb, bu danılmaz faktır. Amma sonrakı dövrdə müəyyən xidmətləri də olub. İnsanlarımız bu ordunun sıralarında olublar, müharibədə igidliklər göstəriblər. 23 fevralın Azər-

Dilavər Əzimli

baycanda kişilər bayramı kimi qeyd olunmasının heç bir mənası yoxdur. Hesab edirəm ki, ilin bütün günləri elə kişilər və qadınlar bayramı olsa, daha yaxşı olardı. İnsanlar özlərini hər an lazımlı hiss edər, vətənin də xidmətində daim dayanarlar".

Tarixçi-alim Dilavər Əzimli Qızıl ordunun işğalçı ordu olduğunu xatırladı: "Bu ordu Azərbaycana paltarsız gəlmiş

Sabir Rüstəmxanlı

və Cümhuriyyətimizin İtaliyadan gətirdiyi geyimləri ələ keçirmişdi. Bolşevik ordusu başıpozuq idi. Onların qarşısına yalnız işğal etmək məqsədi qoyulmuşdu. Bakını ələ keçirdikdən qısa müddət sonra burada kütləvi qətləmlər həyata keçirildilər. 1917-ci ildən sonra Azərbaycanda baş verən hadisələr buna canlı misaldır. Hər dərədə, təpədə və başqa yerlərdə onların törətdikləri

qətlərin izləri qalır. Bu ordu ömür boyu erməniləri himayə edib. O zamandan etibarən burada yeni nəsillər formalaşdırmağa başladılar. Azərbaycan ordusunun onlarla son döyüşü Gəncədə oldu və çox qəhrəmancasına vuruşdular. Azacıq kömək olsaydı, bu başıpozuq ordunu məğlub etmək olardı. Məhz o döyüşlərdən sonra istədiklərinə nail oldular. Azərbaycan ordusunun generallarını, zabitlərini o zaman güllələdilər. Formalaşdırıldıqları yeni nəsillər qəbul etdi ki, 23 fevral şərəfli gündür. İnsan psixologiyasına daxil olan bu təfəkkürü dəyişmək də uzun bir prosesdir. Bu gün insanlar hələ də o təfəkkürdə qalırlar. Doğrudur, Qırmızı ordunun təcrübəsi bizlərin də işinə yaradı. Amma unutmamaq lazımdır ki, Azərbaycan müstəqillik əldə edəndən sonra yaradılan milli ordumuzun zabitlərinin 70-80 faizi rus qafalı idi. Onlar ordumuzun içərilərinə girdilər, alternativ funksiya yerinə yetirməyə başladılar. Nəticədə milli maraqları satdılar. Çünki onlar rus qafası ilə böyümüşdülər. Azərbaycan ordusunda aprel döyüşlərindən sonra baş verən son həbsləri xatırlatmaq istəyirəm. Məhz rus qafasında olanlar məlum satqınlığı etdilər. Sovet ordusunda Azərbaycan və əsasən də, Orta Asiyadan hərbi xidmətə gədənləri fəhlə batalyonlarına yazırdılar ki, fəhlə kimi işləsələr. Bunu sovet ordusunda qulluq edən bir şəxs kimi deyirəm. Deyirdilər ki, burada işləyib pul alırsınız, evə gedəndə

də pul aparırsınız. İnsanları bu yolla şirnikləşdirirdilər. Çalışdırdılar ki, Azərbaycan da daxil, bir sıra ölkələrdə zabitlər yetişməsin, müharibəyə hər an hazır olan insanlar olmasın. Tam əminliklə deyirəm ki, Mərkəzi və Orta Asiyadan, eləcə də, Azərbaycandan hərbi xidmətə gədənlərin əksəriyyəti fəhlə batalyonlarına düşürdülər. Şəxsən mən o vaxt tələb etdim ki, fəhlə batalyonuna məni salmasınlar. Buna da nail olmuşdum. Qırmızı Ordunun məhz bu siyasətinin nəticəsini biz 1987-ci ildən etibarən ermənilərlə başlayan münasibətlərdə hiss etdik. O orduda nə qədər güclü xidmət etsən də, sonda üstünlüyü ruslara verirdilər. Azərbaycanın hər yerində öz ordularını yerləşmişdilər. Ölkəmizlə bağlı hər zaman planları əldə edəndən sonra yaradılan milli ordumuzun zabitlərinin 70-80 faizi rus qafalı idi. Onlar ordumuzun içərilərinə girdilər, alternativ funksiya yerinə yetirməyə başladılar. Nəticədə milli maraqları satdılar. Çünki onlar rus qafası ilə böyümüşdülər. Azərbaycan ordusunda aprel döyüşlərindən sonra baş verən son həbsləri xatırlatmaq istəyirəm. Məhz rus qafasında olanlar məlum satqınlığı etdilər. Sovet ordusunda Azərbaycan və əsasən də, Orta Asiyadan hərbi xidmətə gədənləri fəhlə batalyonlarına yazırdılar ki, fəhlə kimi işləsələr. Bunu sovet ordusunda qulluq edən bir şəxs kimi deyirəm. Deyirdilər ki, burada işləyib pul alırsınız, evə gedəndə

□ Cavanshir ABBASLI
"Yeni Müsavat"

Baran Bodrumda özünü Lizaya necə təqdim eləsin?

Samir SARI

Bizim kənddə çoxlu qəribə adlı adamlar vardı. "Vardı" deyəndə o adamların çoxu indi də var, sadəcə, kənd yoxdu, onların da harada olduğunu dəqiqliyi ilə bilmirəm.

Qəribə adlarla yanaşı, maraqlı adları olan həmkəndlilərimiz də vardı: Türkmən, Tacik, Əfqan, Çərkəz, Nuğay, Misir, Tehran, Təbriz, Qafqaz...

Göründüyü kimi, bu, ad sandan kəndçilərimin necə böyük bir coğrafiyanı əhatə etdiyini, eyni zamanda əfqanlara, çərkəzlərə, hətta azsaylı noğaylara hörmətimizi göstərir.

Bizim kənddə yox idi, amma başqa kəndlərdə qardaş qaşqaylara hörmət olaraq oğlunun adını Qaşqay qoymuş adamlar vardı. (Onu da deyim ki, "Nissan motors" avtomobil şirkəti də 2006-cı ildə buraxdığı avtomobil markasının adını sırf qaşqaylara hörmət olaraq "Nissan Qaşqai" qoyub).

Yeri gəlmişkən, qaşqaylar sırf bizim kimi danışan bir camaatdır, özlərini azərbaycanlı sayırlar. Bu baxımdan oğlan uşaqlarına Qaşqay adı qoymaq pis olmaz.

Budur, rəsmi xəbər yayılıb ki, uşaqlara Tufan, Sunami və Qazax rayonunun adını qoymaq üçün müraciətlər edilib.

Sunamini qoyuram qırağa, amma Tufan nədən olmasın? Türkiyə seriallarında bu adda xeyli personaj vardı. Elə bizdə də məşhur vəkllərimizdən birinin adı Tufandır - Tufan Kərimli.

Söz yox, uşağa Qasırğa, Fırtına, Tornado adı qoymaq olmaz, bu, ad kimi yox, ləqəb kimi yaxşı gəder. Məsələn, "Fırtına Həsən", "Qasırğa Səməd", "Tornado Gülbala" və s. Amma "sunami" təzə fəlakət (hər halda bizim üçün) olduğu və bəzən "tsunami" kimi yazıldığı üçün o nə ada yararır, nə ləqəbə.

Qazax adının qoyulmasına gəlincə, o ola bilər. Qazax təkçə rayon adı deyil, həm də qardaş xalqın adıdır. Bu adı Qazax zonasından olanların qoyması tam yerinə düşər, çünki bizim qazaxlılarla Qazaxıstan qazaxlarının kökü yüzdəyüz eynidir. Məsələn, Kustanay camaatından min nəfəri gətirib buraxasan Qazax şəhərinin ortasına, bir adam onların qazaxlı olmamasından şübhələnməz, ən uzağı elə bilərlər, tovuclu, şəmkişlilirdilər. Ya da əksinə, o qədər həmvətənimizi gəmiylə keçirt Aktauya, de ki, bunlar Atraudan gəliblər, hamı inanacaq.

Ad məsələsi gerçəkəndə də ciddi məsələdir. Uşağa ad qoyanda gerek elə ad seçsən ki, sonradan uşaq lağlağı hədəfi olmasın və ad qoyanı söyməsin. Hətta ad qoyanda geosiyasi vəziyyəti də nəzərə almaq lazımdır.

Məsələn, biz heç vaxt uşağa Baran adı qoymarıq, rus tərbiyəsi almış, rus dili öyrənmiş adamlarıq, bilir ki, "baran" "qoyun" deməkdir. Amma Anadolu türkləri uşaqlarına "Baran" adı qoyurlar. İndi təsəvvür edin, Baran yekəlib Bodruma kurorta gedib, orda Rusiyadan gəlmiş Liza ilə tanış olmaq istəyir və adını deyir. Onun adını eşidəndə Lizanı gülmək tutmayacaqmı? Adamin tətillə həyatı zəhərə dönəcəkmi, dönməyəcəkmi?

Belə haqq-hesablar da olub. 1990-91-ci ildə ABŞ-la dırışən İraq diktatoru Səddam Hüseyinin şərəfinə oğlunun adını Səddam qoyan adamlar olub. Tərs kimi, nəslin də soyadı Hüseyinovmuş. Günlərin birində Hüseyinov Səddam İrana gedəndə sərhədçilər onun pasportuna xeyli tamaşa ediblər, fikirlişiblər ki, İran düşməni olan adamin ad-soyadını daşıyan azərbaycanlının ölkəyə buraxsınlar, buraxmasınlar?

Bu baxımdan ən yaxşısını Rusiyada məskunlaşmış azərbaycanlılar edir, yerli mühitə uyğun, eyni zamanda milli ad kimi görünən ad seçir, oğlanlara Ruslan, qızlara Dərya kimi adlar qoyurlar. Bu saat ölkəmizdə on mindən çox Ruslan var. "Dərya"ni isə ruscada "Darya" kimi təqdim edirsən, məsələ bitir.

"Deniz" adı da beynəlxalq miqyasda çıxarılmalı addır. İntəhası, o adı gerek oğlan uşağına qoyasan. Avropada "Deniz"i "Denis" kimi təqdim etmək mümkündür. Amma qızın adı "Deniz" olsa, bir balaca problem yarana bilər.

Ta qədimlərdən bizdə "Sara" adlı qadınlar olub. Məsələn, biri hökmdar Uzun Həsənin anası olub, birini də Arpaçayın qırağında paltar yuyarkən çay aparıb. İndi də ölkədə Sara adlı çoxlu qadın var. Onlar bu adla Yaponiyadan ABŞ-a, Avstraliyadan Çiliyə qədər bütün ölkələrdə rahat yaşaya bilərlər.

Söz dönüb-dolaşdı soyad məsələsinə gəlirsə, bir kəlmə də bu barədə deyək. 26 ildir müstəqil dövlətlik, amma hələ də İvanov/İmanov məsələsini həll edə bilməmişik, vətəndaşlarımızın 95-98 faizi soyadında rus sonluğu daşıyır.

"Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın Xocalı soyqırımı ilə bağlı söylədikləri Türkiyə dövlətinin və cəmiyyətinin bu məsələyə münasibətini ifadə edir və buna nə qədər həssas yanaşdığını təsdiqləyir".

Bu fikirlər Kayseridəki Erciyəs Universitetinin dosenti, ermənişünas-alim Qafar Çaxmaqlıya məxsusdur. Ekspert Xocalı soyqırımı ilə bağlı Türkiyə və Azərbaycanın birgə fəaliyyətinin zəruriliyindən bəhs edərək "Yeni Müsavat"a bunları bildirdi: "Xocalı faciəsinin bir soyqırım olaraq tanınmasında, dünyanın müxtəlif yerlərində bu təbliğatın aparılmasında Türkiyənin şəksiz rolu var, cənab Ərdoğanın da ifadə etdiyi kimi, bu məsələyə dünya etinasız qalmaqdadır. Bu, bəzi dairələrə də işəradır. Çünki bir çoxları, Azərbaycanın özündə də Xocalı faciəsinin bir soyqırım olaraq qəbul ediləcəyinə inanmır və bunun hüquqi perspektivini görmədiklərini ifadə edirlər. Ermənilər yüz ildir ki, olmayan bir hadisənin, 1915-ci il hadisələrinin arxasınca düşüb, bir çox ölkələrdə və beynəlxalq quruluşlarda onu soyqırım olaraq qəbul etdirə bilərlər, biz isə Xocalı qətləamının perspektivsizliyindən danışırıq. Eyni yanaşma Türkiyədə də var".

Ermənişünas alim prezident Ərdoğanın Xocalı soyqırımı ilə bağlı səsləndirdiyi son fikirlərin əhəmiyyətindən bəhs etdi: "Prezident Ərdoğanın Xocalı ilə bağlı son çıxışı yuxarıda qeyd etdiyim yanaşmanın dəyişəcəyinə işəradır. Əlbəttə, qardaş ölkənin Xocalının soyqırımı olaraq tanıyaçağına da inananlardanam". Bəs, Xocalı ilə bağlı ölkələrimiz birgə nələri edə bilər? Q.Çaxmaqlı: "Bu məsələdə fəallıq yalnız Xocalı soyqırımı

ərəfəsində və ya həmin günlərdə deyil, hər zaman aparılmalıdır. Məncə, sistemli birgə fəaliyyətə nail olmamışıq, bu sahədə öz fəaliyyət səviyyəsində, orda-burda erməniyə söyməklə heç nəyə nail ola bilmərik. Avropa İnsan Haqlar

nail ola bilərik. Xocalı faciəsi ilə bağlı iş deyəndə biz yalnız təbliğatı nəzərdə tuturuq. Bu sahədə Türkiyə cəmiyyətini bilgiləndirmə baxımından, məncə, problem yoxdur. Mən özüm də burada konfranslar verməkdəyəm. Elə fevralın

"Amma toplumun, gənclərin bundan az xəbəri var. Türkiyədə yaşayan və Türkiyəyə tədbirlərə gəlib-gedən bizim adamların da bunlardan çox ciddi şəkildə bəhs etməsinə ehtiyac var. Bir şeyi deyim ki, Türkiyədəki insanların bir ço-

"Avropa Məhkəməsi Xocalı

soyqırımını qəbul edəne qədər..."

Ermənişünas alim: "1915-ci il iddialarının qarşısına Xocalını çıxararaq erməni iddialarının qarşısını almaq kimi bir vasitədən yetərincə yararlanmırıq"

rı Məhkəməsinin qapılarında oturub, Xocalı soyqırımı olaraq qəbul elətdirənə qədər ondan əl çəkməməliyik. Serebnitsa soyqırımını qəbul etdirənə qədər bosniyalılar bütün səviyyələrdə iş apardılar. Xocalı soyqırımının günahkarları da məlumdur. Hərbi Prokurorluqda istintaq materialları nə üçün toplanıb, arxivdə saxlanmaq üçündürmü?"

Ekspert ermənilərin Türkiyəyə qarşı saxta "soyqırım" iddiasını alt-üst etmək baxımından da Xocalı soyqırımı ilə bağlı dədlil-sübutların qardaş ölkə üçün müstəsna əhəmiyyətə malik olduğunu vurğuladı: "Qondarma "erməni soyqırımı" təbliğatının qarşısına Xocalının çıxarılması, mən şahidəm ki, ermənilərin bu sahədə gördükləri işlərin önünü kəsir. 1915-ci il iddialarının qarşısına Xocalını çıxararaq erməni iddialarının qarşısını almaq kimi bir vasitədən yetərincə yararlanmırıq. Ondan hüquqi nəticə almaq və bunun arxasınca bir çox məsələlərin həllinə yol açmış olarıq. O cümlədən işğal faktoruna dünyanın diqqət ayırmasına

Qafar Çaxmaqlı

26-da Erciyəs Universitetində Xocalı soyqırımı ilə bağlı bir kofrans keçirəcəyəm. İmkan daxilində Ermənistanın Türkiyə və Azərbaycanla bağlı yürütdüyü siyasətin bilinməyən məqamlarını anlatmağa çalışırıq".

İşğalçı Ermənistanın Türkiyənin ərazi bütövlüyünü tanımayan tək ölkə kimi qalmasına və 1991-ci ildə qəbul edilən Ermənistanın müstəqillik bəyannaməsində Türkiyəyə qarşı ərazi iddiaları irəli sürməsinə gəldikdə, Q.Çaxmaqlı dedi ki, Türkiyədə siyasi çevrələr və bu işlə bilavasitə əlaqəli olan adamlar bunu bilərlər:

xunun ermənilərin ya keçən əsrin əvvəllərində törətdikləri cinayətlərdən xəbərləri yoxdur, ya da az bilgiləri var. Bu mənada da ciddi fəaliyyət lazımdır. İkinci bir məsələni də qeyd etmək istərdim. Son vaxtlar Türkiyədə yaşayan ermənilərin hətta burada belə bizdən daha fəal olduğunu müşahidə etməkdəyəm. TBMM-də üç deputatları var, parlamentdə məsələ qaldıra bilərlər, televiziyalarda, mətbuatda, kitab yayınında fəaldırlar. Azərbaycan bu barədə də ciddi fikirlişməlidir".

□ Cavid TURAN, Musavat.com

Rusiyalı jurnalist Azərbaycan hökuməti və xalqından üzr istədi

Rusiyada Federasiya vətəndaşı, "Rodnik" qəzetinin jurnalisti Svetlana Sarıçeva Xarici İşlər Nazirliyinə məktubla müraciət edərək, adının "Azərbaycan Respublikasının işğal edilmiş ərazilərinə qanunsuz səfər etmiş əcnəbilərin siyahısı"ndan çıxarılmasını xahiş edib.

Bu barədə Musavat.com-a məlumat verilib.

Məktubunda Svetlana Sarıçeva 2012-ci ildə Dağlıq Qarabağa səfər etdiyini bildirib və səfərinin doğuracağı nəticələr barədə məlumatlı olmadığını ifadə edib. O, bu səfərin Azərbaycan Respublikasına və xalqına qarşı heç bir halda

hürmətsizlik anlamı daşımadığını vurğulayıb.

Svetlana Sarıçeva Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq səviyyədə tanınmış

sərhədləri daxilində ərazi bütövlüyü və suverenliyinə və qanunlarına hörmət etdiyini qeyd edərək, sözügedən səfərlə əlaqədar Azərbaycan

hökuməti və xalqından üzr istədiyini qeyd edib.

Səfərlə əlaqədar təəssüfünü ifadə edərək, S.Sarıçeva Ermənistan tərəfindən Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərinə səfərin heç bir halda Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərində yarıdılmış qondarma rejimin təşviqinə xidmət etmədiyini ifadə edib.

Həmçinin o, Azərbaycan hökumətinin müvafiq razılığı olmadan, gələcəkdə Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərinə səfər etməyəcəyini vurğulayıb.

S.Sarıçeva gələcəkdə Azərbaycan təbiətinin gözəlliyindən zövq almaq məqsədilə ailəsilə birlikdə ölkəmizə səfər etməsi üçün icazə verilməsini xahiş edib.

Onun müraciəti müvafiq qaydada nəzərdən keçirilib və adının "arzuolunmaz şəxslər" siyahısından çıxarılmasına dair qərar qəbul edilib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDİF

www.kivdf.gov.az

Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Atəşkəsi, işğal rejimini süni surətdə uzadan Ermənistan getdikcə bunun qarşılığını daha ağır şəkildə ödəməkdədir. Söhbət ilk növbədə qoşunların təmas xəttində işğalçı qüvvələrin ilbəl artan canlı itkilərindən gedir. Ermənistan KİV-in məlumatına görə, təzə ilin ilk iki ayında - fevralın 22-dək Ermənistan silahlı qüvvələrinin 9 hərbçisi Azərbaycanın işğal altında saxlanılan Dağlıq Qarabağ bölgəsində həyatını itirib.

İşğalçı tərəfin itkiləri təkcə bununla ölçülmür. Həm də düşdüyü blokada şəraitinin əhalisinə gətirdiyi məhdudiyətlər və məhrumiyətlərlə, iqtisadi itkilərlə, Ermənistanın bir-birinin ardınca iri regional layihələrdən kənar qalması ağır sonucları ilə ölçülür. Yəni böyük maddi itkilər. Bu il belə böyük layihələrdən daha biri - Azərbaycan qazını Avropa bazarına çatdıracaq Cənub Qaz Dəhlizinin mühüm bir seqmenti olan TANAP istifadəyə verəcək (30 iyun).

Ermənistanın iqtisadi və nəqliyyat blokadasına alınması isə düşmən ölkədə getdikcə daha böyük həyəcan və panik ovqat yaratmaqdadır. Bu da növbəti fakt: ATƏT Parlament Assambleyasının (ATƏT PA) 17-ci qış sessiyasının daimi komitəsinin iclasında Ermənistan nümayəndə heyətinin rəhbəri Hermine Nağdalyan ənənəvi olaraq Azərbaycana qarşı iftiralər səsləndirib və Cənubi Qafqazda həyata keçirilən infrastruktur layihələrində "Ermənistanın

"Azərbaycanın bizim üçün xüsusi yeri var" - İranın müdafiə naziri

"İran qonşu ölkələrlə çox yaxşı əlaqələr qurmaq niyyətindədir, lakin Azərbaycanın İranın xarici diplomatiyasında xüsusi yeri var". Bunu Azərbaycana iki günlük səfərinin yekunlarına dair İRNA-ya açıqlamasında İran İslam Respublikasının müdafiə və silahlı qüvvələrə dəstək naziri, general-mayor Əmir Hatəmi bildirib (asvision).

"İran və Azərbaycan Xəzər hövzəsinin digər ölkələri ilə birgə dənizin təhlükəsizliyini dəstəkləməlidir. Bu istiqamətdə istənilən diqqətsizlik digərlərin müdaxiləsi ilə nəticələnə bilər ki, bu, regionun təhlükəsizliyi üçün təhdid ola bilər", - deyir Hatəmi vurğulayıb.

İranın müdafiə naziri eyni zamanda qeyd edib ki, Azərbaycan müstəqillik qazandıqdan sonra hərbi, müdafiə və sənaye sahələrində əhəmiyyətli inkişafa nail olub: "Səfər zamanı Azərbaycanın baş naziri və müdafiə nazirləri ilə ikitərəfli maraqlara və əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsinə dair səmərəli danışıqlar apardıq".

"Sürünən müharibə": Ermənistanın

canlı və maddi itkiləri artır

Azərbaycan xalqına qarşı Xocalı soyqırımını törətmiş işğalçıya qarşı istənilən mübarizə üsulu məqbuldur; Bakının taqətdən salma taktikası ta o vaxtadək davam edəcək ki...

nın düşülmüş şəkildə təcrid edilməsini qeyri-qanuni addım kimi dəyərləndirib. Bu azmış kimi, o, beynəlxalq əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsini öz fəaliyyətinin əsas prinsiplərindən biri elan edən ATƏT PA-nı regional layihələrdən kənar qalan Ermənistanla qarşı "bu cür haqsız" mövqeyə münasibət bildirməyə çağırıb. Eyni zamanda Dağlıq Qarabağdakı separatçı qurumu beynəlxalq hüququn subyektini kimi sırımağa çalışıb.

Lakin erməni həyasızlığına bu dəfə də layiqli cavab verilib. ATƏT PA-nın vitse-prezidenti, Milli Məclisin deputatı Azay Quliyev çıxışında Nağdalyanın söylədiyi məqamlara aydınlıq gətirərək öncə qeyd edib ki, ATƏT PA kimi nüfuzlu beynəlxalq platformada "Dağlıq Qarabağ respublikası" və ya "DQR parlamenti" kimi ifadələrin səsləndirilməsi qeyri-ciddilikdən xəbər verir. "Heç bir beynəlxalq təşkilat belə bir qurumu tanımır və bütün bunlar ictimai fikri çəşdirməyə xidmət edən cəhdlərdən başqa bir şey deyil", - deyir o bildirib.

Ardınca vitse-prezident bu gün beynəlxalq nəqliyyat

və infrastruktur dəhlizlərinin Azərbaycan ərazisindən keçdiyini xatırladaraq bildirib: "Rəsmi Bakı dəfələrlə bəyan edib ki, Ermənistan bu təşəbbüslərə qoşulmaq üçün işğal olunmuş Azərbaycan ərazilərindən çıxmalı, məcburi köçkünlərin öz doğma torpaqlarına qayıtmasına şərait yaratmalıdır. Lakin Ermənistan indiyə kimi işğalçılıq siyasətini davam etdirir. Ermənistanın bütün regional layihələrdən kənar qalması əsas günah və məsuliyyət Azərbaycan deyil, onilliklərdən bəri Azərbaycan ərazilərini işğal altında saxlayan Ermənistanın üzərinə düşür. Azərbaycan torpaqlarını işğalda saxlayan Ermənistan beynəlxalq layihələrdən təcrid olunmasından şikayətlənir. Bu şikayətin özünün məntiqi əsası yoxdur. Mən erməni həmkarlarımı səmimi olmağa çağırıram. Aydındır ki, siz Yerevanda aldığınız təlimatlara uyğun olaraq, Azərbaycana hücumlar etmək üçün burada iştirak edirsiniz. Lakin bu beynəlxalq tədbir həmin təlimatların icra edilməsi üçün məkən deyil və sizi sessiyadakı işğar atmosferi pozmağa çağırıram".

*****
Şübhəsiz ki, Ermənistanın blokada rejimi sərtləşdikcə, boğazındakı ilgək sıxıldıqca erməni rəsmilər tərəfindən bu kimi haray-qışqırıqlar da çoxalacaq. Ancaq bütün bunlar boşunadır və Azərbaycan onları heç vaxt ciddiyyə almayacaq. Ona görə ki, işğalçıya, xalqımıza qarşı Xocalı soyqırımını törədən və bunu boynuna almayan təcavüzkar qarşı istənilən mübarizə üsulu bizim üçün məqbuldur.
Başqa sözlə, Bakı İrəvana həm təmas xəttində "sürünən müharibə" taktikasını yürüdükdən onun canlı qüvvəsini mütəmadi itkilərə məruz qoymağa davam edəcək, həm də Ermənistanın nəqliyyat-iqtisadi blokadasını daha da gücləndirəcək. Ta düşmən ölkə problemin həllində konstruktiv mövqeyə gəlib torpaqlarımızı azad etməyə başlayana qədər.

Lakin Ermənistan rəsmilərinin, xüsusən də prezident Serj Sərkisyan və onun xarici işlər naziri Edvard Nalbəndyanın Qarabağ mövzusunda verdikləri son açıqlamaları bir daha təsdiq edir ki, işğalçı tərəf konstruktiv möv-

qedən çox uzaqdır. Demək, müharibə bir o qədər yaxındadır və Azərbaycan tam doğru olaraq, öz hərbi və iqtisadi qüdrətini durmadan artırır.

Bu xüsusda Azərbaycanın müdafiə naziri, general-polkovnik Zakir Həsənovun silah tədarükçülərindən biri olan Belarusa təzəcə başa çatan səfəri diqqət çəkir. Xəbər verdiyimiz kimi, səfər çərçivəsində Zakir Həsənov Belaruslu həmkarı ilə görüşüb, Belarus Silahlı Qüvvələrinin yaradılmasının 100 illiyinə həsr olunan təntənəli mərasimdə iştirak edib və bu ölkənin hərbi-sənaye kompleksinə daxil olan bir sıra müəssisələrdə olub.

"Yeni Müsavat" xatırladır ki, Azərbaycanın müdafiə naziri bundan qabaq Minskə ötən ilin oktyabrında səfərdə olmuşdu. O zaman Azərbaycan tərəfi Belarusun "Polonez" müasir raketdən müdafiə sistemində iştirak edib və bu sistemə maraq göstərmişdi. Şübhə yox ki, qısa zaman sonra reallaşan budəfəki səfər hərbi-texniki sahədə əməkdaşlığın daha da güclənməsinə gətirəcək ki, bu da Bakının silah ticarətində çoxşaxəli siyasətinə tam uyğundur.

Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı, ehtiyatda olan polkovnik-leytenant Vahid Quliyev "Yeni Müsavat"a müsahibəsində keçdiyi döyüş yolundan danışdı. O, eyni zamanda ordumuzun hazırkı vəziyyəti barəsində də fikirlərini bildirdi.

Vahid Quliyev 20 sentyabr 1955-ci ildə Cəbrayıl rayonunun Qumlaq kəndində dünyaya göz açdı. Uşaq illəri Niyazqullar kəndində keçib. O, 1972-ci ildə Zəngilan rayonunda Hacıbəyov orta məktəbini bitirib. 1974-cü ildə isə ordu sıralarına çağırılıb. Hərbi xidmətini Özbəkistanda və Rusiyanın Obninsk şəhərində keçirib. 1976-cı ildə hərbi xidmətini başa vurub, Azərbaycan Dövlət Universitetinin fizika fakültəsinə daxil olub. 1981-ci ildə universiteti bitirərək, təyinatla Laçın rayonunun Fərəcan kəndinə göndərilib. 3 il orada müəllim işlədikdən sonra Bakıya qayıdıb və "Azon" zavodunda işə qəbul edilib. Buradan isə öz istəyi ilə Qarabağ müharibəyə yollanıb...

- Orduya necə getməyinizdən başlayaq. Bu, necənci ilə təsadüf etdi?

- 1992-ci ildə Xocalı soyqırım hadisəsindən sonra çox təsirlənmişdim. Yasamal Rayon Hərbi Komissarlığına müraciət etdim ki, mənə də ordu sıralarına yazsınlar. O zaman Bakı Cihazqayırma Zavodunda sahə rəisi vəzifəsində işləyirdim. Zavodda yarımkeçirici mikrosxemlər istehsal olunurdu və əsasən SSRI-nin hərbi sifarişlərini yerinə yetirirdik. Həmin vaxt valideynlərim Cəbrayıl rayonunda yaşayırdılar komissarlığa müraciət etsəm də, dedilər ki, gözle, hələ ehtiyac yoxdur. O vaxtı ali məktəblərdə həm də hərbi dərslər keçirilirdi. İmkan vardı ki, universiteti bitirdikdən sonra imtahan verib, rütbə alasan. Mən də belə edib, təlim keçib, ehtiyatda olan baş leytenant rütbəsi almışdım. 1992-ci ilin avqust ayında Milli Orduya qoşulmaq üçün yenidən müraciət etdim. Çünki qızğın müharibə getsə də, həmin ilin may ayından mənə deyirdilər ki, ehtiyac yoxdur, olarsa səni çağırırlar. Avqust ayında da mənə dedilər ki, ehtiyac yoxdur, gəl bir az "hörmət" ilə səni ya Badamdara, ya Biləcəriyə zabit kimi göndərək. Deyirdilər ki, cəbhədən gündə bir meyit gəlir. Ora niyə gedirsən? Nə qədər məcbur etsəm də mənə dedilər ki, tələbat yoxdur, olanda xəbər edəcəyik. Axırı hərbi komissarlığda işləyənləri aldatdım ki, bu Badamdardakı hərbi hissənin yerini deyir, gedim baxım, bəyənəmsən gəlib sizə müraciət edəcəm. Bunlar da mənə yerini izah etdilər, getdim həmin hərbi hissəyə. Orada hərbi hissənin komandiri polkovnik Əli Bağırova görüşmə bildim. İxtisasımı soruşdu bildirdim ki, tank əleyhinə idarə olunan raketlər kompleksidir. Cavab verdi ki, Qobuda hərbi hissənin ruslardan təhvil alınmışdır. Elə sənə kimi adam axtarıq. Komandir mənə Qobuda polkovnik İsrailovun yanına göndərdi. Yolu da öyrənib, getdim deyilən hərbi hissəyə. Hərbi hissəyə daxil olan kimi dostumu gördüm. Ondan vəziyyəti soruşduğumda bildirdi ki, texnikalar nasaz vəziyyətdədir. Bildirdi ki, burada biz elə parklarda düzülürük, təlim keçirik. 2-3 gün mən də onlarla parka getdim. Parkda ən müasir raket kompleksləri vardı, ancaq heç biri işlək hala gəlmirdi. Məlum oldu ki, istehsalçı zavoddan ruslar gəlib, maşınları təhvil təslimə hazırlayıb, möhürləyib gediblər. Bizimkilər də açılıb, içərisinə baxmayıblar. Hərbi hissənin bir alkoqol qərar-gah rəisi vardı - mayor Çernov.

"Postda radioda eşitdim ki, mənə Milli Qəhrəman adı verilib"

14 erməni tankını vuran Vahid Quliyevin döyüş yolu

Ondan bir neçə həftə sonra icazə alıb, maşınları açdım. Baxdım ki, maşının içərisində bütün mikrosxemləri doğrayıblar, qırıntıları qalıb. Deməli, zavoddan gələn mütəxəssislər qəsdən bu cür edib, sonra da qapıları möhürləyib gediblər ki, bizimkilər istəsələr istifadə edə bilsinlər. Beləliklə də bir divizion raket kompleksi qalıb bərabər vəziyyətdə. Soruşayay, mikrosxemləri bərpa edə bilən Spartak adlı mütəxəssis tapıb, bu maşınları bərpa etdik. Sonradan gördük ki, bütün texnikalarda vəziyyət bu cürdür. Hətta topların da içərisindən bəzi detalları çıxarmışdılar ki, atmasın. Onları da çətinliklə bərpa etdik. Nəhayət, bütün bu işlərdən sonra 1992-ci ilin sentyabrın 6-da bizi düzüb dedilər ki, kim müharibəyə getmək istəyirsə, öne çıxsın. Mən də daxil olmaqla 4 nəfər öncə çıxdıq və sınaq atışı üçün Ağdama getdik. 1 həftə orada, Uzunərdədə qaldıq. Heç kim də bizə bir söz demirdi ki, ön xəttə nə zaman gedəcəyik. Bu vaxtdan istifadə edib, raket kompleksi ilə nişan almağı öyrəndim. Nəhayət, artilleriya idarəsinin rəisi polkovnik Hacı Rəhim Məmmədov gəldi və maşının birini aparıb Qatır Məmmədovun dəstəsinə, digərini isə Qaraxənd istiqamətinə qoydular. Mən də elə döyüşə burada - Ağdam istiqamətində başladım.

- İlk tankı da orada vurdunuz?

- Bəli, deməli, Əsgəran istiqamətində kanal vardı. Bir üzündə biz, digər tərəfində ermənilər dayanırdılar. Onlar yuxarı qalxıb bizi güllələyir, bizimkilər də qalxıb onlara atırdılar. Orada 3-4 gün qaldıqdan sonra düşmənin tankının yerini müəyyənləşdirdim. Baxdım

ki, 2 yerdən tank çıxıb, atır. Bizim maşın elə idi ki, işlək hala gələndən 4 dəqiqə sonra atış vəziyyəti alırdı. 30 dəqiqədən də çox maşını işlətmək olmurdu. Çünki qızırdı. Yəni nə vaxt istəsən, dərhal ata bilməzdim. Beləcə, maşını yandırılıb, düşmənin tankını gözlədim. Yarım saatın tamam olmağına az qalmış, istəyirdim ki, maşını söndürəm gördüm ki, tank çıxdı. Çıxan kimi də bir dəfə atış açdı. İkinci atışına isə imkan vermədim və ilk tankı orada vurdum. Demişdilər ki, atış açan kimi mövqedən çıx, briqadanın artilleriya rəisinə məruzə et. Nə qədər zəng etsəm də götürən olmadı. Bu hadisədən sonra oktyabrın 14-də mənə Bakıya çağırılıb, Qubadlıya göndərildim. Dedilər ki, mütəxəssis yoxdur, sən də atış açmısan, təcrübən var. Get, orada vəziyyət yaxşı deyil.

- Həmin zaman Qubadlıda vəziyyət necə idi?

- Orada vəziyyət çox gərgin idi. Bizim raketlərin qiyməti 14 min dollar idi. Ona görə də deyirdilər ki, ancaq tank və BMP vura bilərsiniz. Başqa heç nəyə atış açmaq olmazdı. Birinci güllə dəyməyəndə cəza verilir. Ancaq mənə belə bir hal olmayıb. Elə ilk dəfədən vururdum. Qubadlıın işğalı gününə qədər orada oldum və ermənilərlə üz-üzə gəldik. 1993-cü ilin 26 avqustunda yenə də səngərdə dayanmışdım. Qurbanbəy deyilən yer alınmışdı. Oradan düşməni müşahidə edirdik və atış məsafəsi də 5 kilometr idi. Bizim güclü artilleriya atışına tutdular. 28-i isə hücum keçdilər. Orada relyef belə idi ki, ermənilər qabaqda, sol tərəfimiz uçu- rum, sağ tərəfdə isə 10 kilo-

metrdən sonra Həkəri çayı axırdı. Atışmadan sonra 3 gün qərar-gahla əlaqə saxlaya bilmədik. Demə ki, bu 3 gün ərzində düşməni sağ tərəfimizi də alıb, bizdən arxaya keçibmiş. Bizim də bütün toplar qabağa tuşlanmışdı. İki ildən çox idi ki, bu toplar orada olduğu üçün artıq torpağa tamam oturmuşdu və döndərmək də olmurdu. Baxdım ki, sağ tərəfimizdəki kəndlər də yanır. Raketləri gətirib elə yerə qoydum ki, sağ-sola nəzarət edə bilim. Bu vəziyyətdə Bakıdan mənə dəyişmək üçün Kamran Rüstəmov və bir də gizir gəldi. Baxdım

damda postda radioya qulaq asırdım. Xəbərlərdə öz adıma da eşitdim ki, mənə Milli Qəhrəman adı verildi. Deyim ki, 1994-cü il oktyabrın 9-da Azərbaycanda Ordu günü kimi qeyd olunurdu. Sonradan bu tarix 26 iyuna dəyişdirildi.

- Bəs ordumuzun indiki halını, aprel hadisələrini necə qiymətləndirirsiniz?

- 1990-cı illərdə orduda peşəkar zabit yox idi. Hərbi texnikalarla davrana bilən çox az adam vardı. Hamısı ehtiyatdan gələn zabitlər idilər ki, onların da təcrübəsi az idi.

bitlər hazırladım. Mənim kimi xeyli zabitlər də çalışıb, yeni kadrlar yetirdilər. Bütün bunların nəticələrini aprel döyüşlərində gördük. Bu döyüşlərdə elə bir silah yox idi ki, onu bizim mütəxəssislər işlədə bilsinlər. 1994-cü ildə artilleriyaya traktor sürücüsü qoyurdular. Onlar isə hesablamaya apara bilmirdilər və topu səhv yerə atırdılar. O zamanlar canlı qüvvənin qılıması hesabına nə isə əldə edirdik. Aprel döyüşlərində isə texnikamızın gücünü gördük. Rusiya təsir etməsəydi, biz böyük uğurlar əldə edərdik.

ki, bu adamlar əraziyə bələd deyillər və hücum olsa, heç nə edə bilməyəcəklər. Ona görə də əmr olsa da ərazidən çıxmıdım. Ancaq maşını onlara təhvil verib, topların yanına getdim ki, yemək yeyəm. Bu vaxt gördüm ki, sağdan tank səsi gəlir. Evdən əsgərlərim postlara çökək daşımaları üçün apardığım motosikletə minib, gəldim maşının yanına. Elə əraziyə çatan kimi düşmənin tankı da çıxdı. Toplar artıq düşmənin tankı istiqamətə ata bilmirdilər. Çünki artıq uzun müddət idi ərazidə olan toplar yerə bərkimiş vəziyyətdə idi və döndərmək olmurdu. Düşmənin 3 tankı, 2 BMP-si bir batalyon da əsgəri atış açmağa gəlir, biz də 35 nəfərlik. Orada iki tank vurdum və əsgərlərə də tapşırıdım ki, səngərlərdən avtomatla atış açsınlar və tez-tez yerlərini dəyişsünlər. Düşmənin elə bildi ki, ərazidə bizim böyük qüvvəmiz var və hücumu saxladılar. Ancaq heç bizdə 35 nəfərin hamısını avtomat belə yox idi. Silah baxımdan çox əziyyət çəkirdik. Mütəxəssis isə heç yox idi. Traktor sürəni, metrodan və digər yerlərdən qabaqlarına keçəni tutub gətirib, döyüşə salırdılar. Onlar da bir şey olmamış qaçıb gedirdilər. Düşməni dayanmırdı, elə yerində durub atırdı. Bir əsgərimizin başından top mermisi dəydi. Əsgərlərə dedim ki, çıxın gedin, xəbər edin ki, bizə kömək lazımdır. Bizə gələnsə kömək isə silahsız, metrodan, yoldan tutulan uşaqlar idi. Onları düzdülər, irəli hücum əmri verildi. Səhər açılarda gördük ki, hamısı qaçıb gedib. Bütün cəhdlərimizə baxmayaraq Qubadlıyı saxlaya bilmədik. Avqustun 31-də ermənilər saysız tank və BMP-lərlə hücumu keçdilər və rayon alındı.

- Milli Qəhrəman adını hansı hadisədən sonra aldıңыз?

- Bu hadisədən sonra Zəngilana gedib, orada da bir tank vurdum. Ümumilikdə döyüşlərdə 14 tank vurdum ki, onlardan da 10-u rəsmi şəkildə qeydə alınıb. Yəni hansı tankın vurulmasını artilleriya rəisi görüb, onlar qeydə alınıb. 1994-cü ildə ermənilərin ciddi cəhdə Yevlaxa qədər almaq istədiyini bildirdilər və biz, Ağdam istiqamətində döyüşə başladım. Həmin döyüşlərdə 6 tank vurdum. 1994-cü il oktyabrın 9-da elə Ağ-

- Milli Qəhrəman kimi sizə münasibətdən razısınız?

- Bəli, aprel döyüşlərindən sonra xalq arasında zabitlərə də münasibət dəyişib. Artıq insanlarımızda bir inam var. Əsgərinə, zabitinə güvən var. Dövlətimizdən də çox razıyıq. Son olaraq da təqəddümülə 1300 manatdan, 1500 manata qaldırıldı. Bundan əlavə Milli Qəhrəmanlara dövlət tərəfindən ev də verilib. Vəziyyətimizdən razıyıq.

ƏLİ RAIS
Foto: Elçin ƏKBƏROV

2018-ci ilin yanvar ayında Azərbaycanın xarici ticarət dövriyyəsi 1 milyard 727 milyon 332 min dollar təşkil edib. "Marja ttp://marja.az/"nın Dövlət Gömrük Komitəsinə istinadən verdiyi xəbərə görə, ixrac 1 milyard 38 milyon 707 min dollar, idxal 688 milyon 625 min dollar təşkil edib. Nəticədə 350 milyon 81 min dollarlıq müsbət saldo yaranıb (ixrac idxalı üstələyib).

2017-ci ilin yanvar ayında Azərbaycanın ticarət əməliyyatlarının həcmi - 1 milyard 559 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdi.

Pis tendensiya idxalın artması, ixracın isə azalmasıdır. Belə ki, 2017-ci ilin yanvarı ilə müqayisədə 2018-ci ilin yanvarında idxal 53% artıb, ixrac isə 6,3% azalıb.

Ötən ilin yanvar ayında idxal əməliyyatları üzrə 450 milyon 36 min ABŞ dolları, ixrac əməliyyatları üzrə 1 milyard 109 milyon ABŞ dolları əməliyyat qeydə alınmışdır.

Bəs görəsən, idxal xərclərinin artmasının səbəbi nədir? Azərbaycan hansı məhsullar üzrə idxaldan asılılığını aradan qaldıra bilməyib?

Bu sualları cavablandıran iqtisadçı ekspert Natiq Cəfəri bildirdi ki, təkə idxal deyil, ixracla bağlı da problemlər davam edir: "Yenə də ixracda enerji sektorunun payı 90 faiz civarındadır. Bu da onu göstərir ki, ixracla bağlı problemlər də davam edir. Qeyri-neft sektorunun ixrac potensialı çox aşağıdır. Hətta ixracda dövlətin payı o qədər yüksəkdir ki, rəqəmsal olaraq həddindən artıq böyük görünür. İxracda 942 milyon dollar dövlətin payına düşür. Cəmi 92 milyon özəl sektorun payına düşür. Bu onu göstərir ki, ixracda da problemlər davam edir. İdxala gəlinə, burada da maraqlı bir tendensiya müşahidə olunur. Azərbaycanda istehsal olunmayan məhsulların idxalına görə xaricdən asılılıq normal bir haldir. Məsələn, Azərbaycanda dərmən istehsalı yoxdur, dərmənlərin ölkəyə gətirilməsi təbii görünür. Normal idarəçilik tətbiqi olursa, normal istehsal sahələri yaradılsa və rentabelli, məhsuldarlığı yüksək olan yeni texnologiyaların təmini ilə istehsal sahələrinə yönəltsek, daxili istehsal bəzi məhsullar üzrə tələbatı təmin edə bilərdi. Ancaq hələ də asılılıq davam edir. Bu da ölkə daxilindəki emal müəssisələrinin, kənd təsərrüfatının düzgün idarə olunmamasından və məhsuldarlığın çox aşağı səviyyədə olmasından irəli gəlir. Azərbaycanda məhsuldarlıq hətta ətraf ölkələrlə müqayisədə çox zəifdir. Bu da yeni texnologiyaların tətbiqinin zəif olmasından xəbər verir. Ələməyinin çox yüksək səviyyədə olmasından xəbər verir. Bir çox hallarda məhz idarəetmə ilə bağlı problemlərdən doğan səbəblərdir ki, hələ də idxaldan asılılığımız yüksək səviyyədədir".

bellik bir o qədər yüksək olur. Ona görə də, yeni texnologiyalardan istifadə olunmalıdır. Hətta dünyada kənd pultla idarə olunan avadanlıqlar və maşınlardan istifadə olunur ki, bu da rentabelli artırır. Bizdə bununla bağlı bir elmi yanaşma da yoxdur. Kənd təsərrüfatında gübrələrin tətbiqi ilə bağlı, məhsuldarlıqla bağlı da problemlər var. Bu sahələrdə yeni yanaşmaya ehtiyac var".

Azərbaycan xaricə satdığı məhsulu, həm də xaricdən alır - iqtisadi nanses

Natiq Cəfəri: "Bu, ölkə daxilindəki emal müəssisələrinin, kənd təsərrüfatının düzgün idarə olunmamasından irəli gəlir"

dırılaraq ixracaya yönəldilib. Bu da Azərbaycanın çay ixracatçısı olduğunu deməyə əsas verir. Çünki biz xammal xaricdən alıb, qablaşdırıb satmağa üstünlük veririk ki, bu da əksinə ölkədən valyuta çıxışını sürətləndirən amilə çevrilir".

Iqtisadçının sözlərinə görə, istənilən mal və məhsul növü üzrə baxsaq, görürük ki, az da olsa ölkəyə idxalda artımlar müşahidə olunur: "Bu o deməkdir ki, yerli istehsal hələ də çox zəifdir. Daxili tələbatın müəyyən hissəsini ödəmək qabiliyyətində deyil. Halbuki elə sahələr var ki, Azərbaycan özü-özünü təmin edə bilər. Normal idarəçilik tətbiqi olursa, normal istehsal sahələri yaradılsa və rentabelli, məhsuldarlığı yüksək olan yeni texnologiyaların təmini ilə istehsal sahələrinə yönəltsek, daxili istehsal bəzi məhsullar üzrə tələbatı təmin edə bilərdi. Ancaq hələ də asılılıq davam edir. Bu da ölkə daxilindəki emal müəssisələrinin, kənd təsərrüfatının düzgün idarə olunmamasından və məhsuldarlığın çox aşağı səviyyədə olmasından irəli gəlir. Azərbaycanda məhsuldarlıq hətta ətraf ölkələrlə müqayisədə çox zəifdir. Bu da yeni texnologiyaların tətbiqinin zəif olmasından xəbər verir. Ələməyinin çox yüksək səviyyədə olmasından xəbər verir. Bir çox hallarda məhz idarəetmə ilə bağlı problemlərdən doğan səbəblərdir ki, hələ də idxaldan asılılığımız yüksək səviyyədədir".

N.Cəfərlinin fikrincə, problemin həlli üçün öncə Azərbaycan öz prioritetlərini müəyyən etməlidir: "Bir çox sahələrdə öz gücünü səpələməkdənsə və uğursuzluğa düşür olmaqdan, uğur qazanma biləcəyi sahələrə ciddi fikir verməlidir. Azərbaycanda kənd təsərrüfatı potensialı var. Aqrar məhsullarla həm daxili tələbatı ödəmək, həm də müəyyən dərəcədə ixracı artırmaq olar. Ancaq burada problem iki əsas məsələnin üzərindədir. Birincisi, hələ də idarəetmədə köhnə metodlarla, inzibati yolla təsir etməyə çalışırlar. Stimullaşdırma proqramları çox zəifdir. Kənd təsərrüfatında əsas problem uzunmüddətli və az faizli kreditlərə çıxış imkanlarıdır ki, bu yox dərəcəsidir. Amma kənd təsərrüfatında elə sahələr var ki, istehsalat başlamaq üçün bir neçə il lazımdır. Kreditlərin də çox yüksək faizlə verildiyini nəzərə alsaq, fermerlərin, iş adamlarının uzunmüddətli, faizsiz və ya az faizli kreditlərə çıxış imkanları olmalıdır. Bundan əlavə, hər şey biznes təsərrüfatı ilə idarə olunmalıdır. İstehsalda iştirak da biznes məntiqi ilə olmalıdır. Çox təəssüf ki, Azərbaycan hökuməti kənd təsərrüfatına yeni iş yerlərinin yaradılması projesi kimi baxır. Bu doğru deyil. Dünyanın getdiyi trend budur ki, əl əməyindən nə qədər az istifadə olursa, kənd təsərrüfatında rentabil

Natiq Cəfəri vurğuladı ki, Azərbaycanda kənd təsərrüfatının inkişafına nail olursa, bir çox məhsullar üzrə daxili bazarı tam təmin edə bilər: "İlk növbədə ölkəmiz ət məhsulları ilə özü-özünü tam təmin edə bilər. Bunun üçün potensial var. Ancaq təəssüf ki, iki il öncə strateji məhsulların, pambıq əkinin üçün ölümlər tutuldu, əkin sahələrinə çevrildi. Nəticədə yem bazası zəiflədi. Bu da iribuyuzlu və xırdabuyuzlu mal-qaranın sayının azalmasına, ətin qiymətinin artmasına və ət məhsullarının daha çox idxal olunmasına gətirib çıxardı. Əgər maldarlıq inkişaf etsə, təbii olaraq, süd məhsullarına olan tələbatı da eyni qaydada ödəmək mümkün olacaq. Meyvə-tərəvəz məhsulları ilə də özümüzü təmin etmək qabiliyyətindəyik. Ancaq təkə yanvar ayında ölkəyə 5 milyon dollarlıq meyvə idxal olunub. Qeyri-rəsmi idxal da bir o qədərdir. Sərhədyanı bölgələrdə yaşayan insanlar gündəlik tələbatlarını ödəmək üçün qonşu ölkəyə keçib oradan meyvə-tərəvəz gətirirlər ki, bunlar qeydiyyatdan alınmır. Bu sahələr üzrə biz özümüzü tamamilə idxaldan sığortalaya bilərik. Şəkər tozu ilə bağlı idxaldan asılılığımız hələ də davam edir. Təkə yanvar ayında 5,2 milyon dollarlıq şəkər tozu ölkəyə gətirilib. İmişlədə böyük bir şəkər zavodu tikilsə də, xammal çatışmazlığı dərdindən xaricdən asılılığımız artıb. Bu sahədə Azərbaycanda cid-

Müxalifətin Xocalı soyqırımı ilə bağlı tədbirləri...

Müxalif partiyalar fevralın 16-da "Ana harayı" abidəsini pərakəndə şəkildə ziyarət edəcəklər

Ötən əsrin ən dəhşətli hadisələrindən olan Xocalı soyqırımının 26-cı ildönümünü münasibətilə həm ölkəmizdə, həm də xaricdə çoxsaylı tədbirlər keçiriləcək. Bu tədbirlərin keçirilməsində əsas məqsəd işğalçı Ermənistanın və onun havadarlarının Azərbaycan xalqına qarşı törətdiyi cinayətləri beynəlxalq aləmə yaymaqdır.

Bəs soyqırımının ildönümü günü ölkə müxalifəti hansısa tədbir keçirəcəkmi?

Bu sualla müxalifət partiyalarının funksionerlərinə müraciət etdik.

"Yeni Müsavat"a danışan VİP sədri Əli Əliyev bildirdi ki, ənənəvi olaraq fevralın 26-da "Ana harayı" abidəsini ziyarət edəcəyik:

"Saat 12-13 arası partiya olaraq abidəni ziyarət edəcəyik. Adətən hər il bu yürüşü partiya olaraq tək edirik. Bu il də hansısa partiya ilə birgə yürüş etməyəcəyik".

Ağ partiyasının lideri Tural Abbaslı bildirdi ki, hazırda əsas işləri prezident seçkilərinə hazırlıqdan ibarətdir:

"Bütün gücümüzü imzatoqlama kampaniyasına yönəltmişik üçün Xocalı faciəsi günü ilə bağlı xüsusi tədbir hazırlamamışıq. Çox güman ki, soyqırımın ildönümündə yalnız metronun "Xətai" stansiyasının yaxınlığındakı abidəni ziyarət edəcəyik. Başqa hansısa tədbir planlamamışıq".

ADP sədrinin müavini Həsərət Rüstəmov da söyləyib ki, "Ana harayı" abidəsi önünə yürüş edəcəklər:

"Saat 11-12 arası partiya üzvlərimizlə birlikdə abidə önünə yürüş edəcəyik. Digər partiyalarla müştərək fəaliyyət etmədiyimiz, heç bir blokda təmsil edilmədiyimiz üçün yürüşü də tək etməyi düşünürük. Digər partiyalar tərəfindən də birgə getmək barədə təklif almamışıq. Həmçinin bizim tərəfimizdən də belə bir təklif olmayıb".

Ümid Partiyasının sədr müavini Tamilla Qulami "Yeni Müsavat"a söyləyib ki, hadisə ilə bağlı partiya daxilində də tədbir keçirəcəklər:

"26 fevral Xocalı soyqırımının anım günü, bu dəhşətli faciə qurbanlarının xatirəsinə həsr olunmuş "Ana fəryadı" abidəsini ziyarət edəcəyik. Həmçinin partiyamızda "Xocalı soyqırımı"na həsr olunmuş dəyirmi məsələ olacaq".

KXCP-nin İdarə Heyətinin üzvü Xəzər Teyyublu da bildirdi ki, partiya olaraq soyqırım günü ilə bağlı tədbirlər planı hazırlayıblar:

"Həmin günü adətən "Ana harayı" abidəsini ziyarət edirik. Bu il də elə olacaq. Eyni zamanda partiyamızda da faciə günü ilə bağlı tədbir keçirəcəyik".

Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyasının Mərkəzi İcra Aparatının rəhbəri Samir Əsədli söyləyib ki, Gəncə şəhərində günlə əlaqədar toplantıları olacaq:

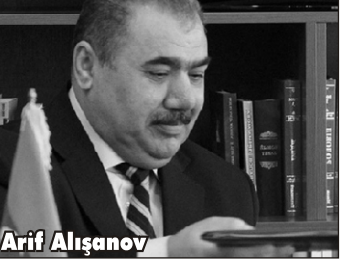
"Hər il olduğu kimi bu il də VHP üzvləri fevralın 26-da saat 14:00-da "Ana Harayı" abidə kompleksini ziyarət edəcəklər. Bu məqsədlə VHP-nin Xətai rayon qəbəsini təşkilatçılığı ilə həmin ərazidə yerləşən köhnə qəbərəgahımızın önündə yığılıb abidəyə tərəf yürüş təşkil ediləcək. Həmçinin Gəncə şəhərində VHP-nin Xocalı rayon şöbəsinin təşkilatçılığı ilə anım toplantısı da keçiriləcək".

□ Əli RAİS
"Yeni Müsavat"

di iş görülməyib, idxaldan asılılıq kəskin azala bilər. Bir neçə sahə var ki, Azərbaycan özü-kin idarəetmədə olan problemlərə görə bunu edə bilmir".

□ Nərgiz LİFTİYEVƏ,
"Yeni Müsavat"

AzTV rəhbərini öldürməyə cəhd edən dəstənin məhkəməsi başladı

"Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri" QSC-nin sədri Arif Alişanovu öldürməyə cəhdə və külli miqdarda pulunu ələ keçirməkdə ittiham edilənlərin məhkəməsi başlayıb. Musavat.com xəbər verir ki, işə Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Əfqan Hacıyevin sədrliyi ilə baxılır.

Təqsirləndirilənlər Şücaət Əkbərov, Qoçəli Cəbiyev, Zöhrab Şirinov və Aqşin Hüseynovdur.

Məhkəmədə zərərçəkmiş şəxs qismində tanınan Arif Alişanovun nümayəndəsi Zaur Abbasov təmsil edib. Təqsirləndirilən şəxs Şücaət Əkbərovun vəkili Bəxtiyar Hacıyev cinayət işinin materialları ilə tanış olmaq üçün məhkəmədən vaxt istəyib.

Proses martın 1-də davam edəcək.

Bildirək ki, ittiham aktında yazılır ki, Ş.Əkbərov 2013-cü ilin iyulundan 2017-ci ilin yanvarınadək olan dövr ərzində Şamaxı rayonunda və Bakı şəhərində külli miqdarda özgə əmlakını və əmlaka olan hüquqları aldatma və etibardan sui-istifadə yolu ilə ələ keçirmək məqsədilə dələduzluq edərək yaratdığı mütəşəkkil dəstə tərkibində qanunsuz silah, döyüş sursatı əldə edib saxlayaraq, dağıyib-gəzdirib, başqa cinayəti gizlətmək məqsədilə, tamah niyyətli və sifarişlə iki və daha çox şəxsi təkrarən qəsdən öldürməyə cəhd edib. O, həmçinin A.Alişanovun 4 milyon 641 min 696 manatlıq əmlakını da ələ keçirməkdə təqsirli bilinir.

Rəsmi məlumata görə, Ş.Əkbərov həmin pul vəsaitləri və əmlakları geri qaytarmaq məqsədilə yaxın münasibətlərdə olduğu Musabi Namazov, Qoçəli Cəbiyev, Zöhrab Şirinov və Aqşin Hüseynovla dələduzluq cinayət əməlini gizlətmək üçün A.Alişanovu öldürmək istəyiblər. Ş.Əkbərov bunun müqabilində dəstə üzvləri Q.Cəbiyevlə M.Namazova 600 min manat pul vəd edib.

İttihama görə M.Namazov dəstə üzvləri tərəfindən törədiləcək qəsdən adam öldürmə və qanunsuz silah əldə etmə, dağıma, gəzdirməklə saxlama əməlləri barədə polis orqanlarına vaxtında məlumat verib.

Polis əməkdaşları Ş.Əkbərovu, Q.Cəbiyevi, M.Namazovu, A.Hüseynovu və Z.Şirinovu saxlayıb. Məhkəmənin qərarı ilə Ş.Əkbərov, Q.Cəbiyev, A.Hüseynov və Z.Şirinovun barəsində həbs qətimkan tədbiri seçilib. M.Namazovun barəsində isə polisin nəzarətinə verilmə qətimkan tədbiri ilə bağlı qərar çıxarılıb.

Ş.Əkbərov Cinayət Məcəlləsinin 29.120.2.1-ci (qəsdən adam öldürməyə cəhd, bir qrup şəxs, qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs, mütəşəkkil dəstə və ya cinayətkar birlik (təşkilat) tərəfindən adam öldürməyə cəhd), 29.120.2.5-ci (tamah məqsədi ilə və ya sifarişlə, habelə zərərçəkmiş şəxsin orqanlarından və ya toxumalarından istifadə etmək məqsədi ilə adam öldürməyə cəhd), 29.120.2.6-cı (başqa cinayəti gizlətmə və ya onun törədilməsini yüngülləşdirmə məqsədi ilə, habelə zorlama və ya seksual xarakterli başqa zorakı hərəkətlərlə əlaqədar adam öldürməyə cəhd), 29.120.2.7-ci (iki və ya daha çox şəxsi öldürməyə cəhd), 29.120.2.10-cu (təkrar adam öldürməyə cəhd), 178.3.2-ci (dələduzluq, külli miqdarda törəldildikdə), 228.3-cü (qanunsuz olaraq silah qurğular əldə etmə, başqasına vermə, satma, saxlama, dağıma və gəzdirmə) maddələri ilə ittiham olunur.

Digər şəxslərin barəsində isə 29.120.2.1, 29.120.2.5, 29.120.2.6, 29.120.2.7, 29.120.2.10, 228.3-cü maddələrlə ittiham irəli sürüldü.

□ **İlkin Muradov**
musavat.com

Paytaxtda dəhşətli hadisə: kişini öldürmək üçün restoranın havalandırma sisteminə atdılar

Bakıda vətəndaşa inanılmaz işgəncə verilib. Bakı Post.az xəbər verir ki, Asif Mehriyev adlı şəxsi "Koroğlu" metrostansiyasının yaxınlığında yerləşən "Alov" restoranının havalandırma qurğusunun içərisinə atıblar. Onu çıxarmaq

uçun Fövqəladə Hallar Nazirliyinin əməkdaşları cəlb olunub. Zərərçəkən bildirib ki, onu öldürmək məqsədi ilə gecədən ora atıblar.

Xoşbəhtlikdən həmin vaxt restoran bağlı olduğundan sağ qalıb. Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Əlavə olaraq Lent.az-ın əldə etdiyi məlumata görə, xilas edilən şəxs 1988-ci il təvəllüdü Mehriyev Asif Çingiz oğludur. Onu metrodan istifadə edən şəxslər bu gün səhər saatlarında aşkarlayıb və dərhal polise məlumat verilib. A.Mehriyevin hansı məqsədlə havalandırma qurğusuna girdiyi məlum deyil. Xilasedicilər 30 yaşlı kişini buradan çıxardıqdan sonra onu Nizami rayon Polis İdarəsinə təhvil verib.

Elan

Smeta+ proqramını bilən, rus dilində danışa bilən, kompüterdə işləmək bacarığı olan 25-50 yaş arası mütəxəssis tələb olunur.

Əlaqədar şəxs Rəşad Abdullayev
İş qrafiki - (08:30 - 17:30)

İstirahət günləri - şənbə və bazar
Əmək haqqı - 600-800 AZN.

Arif Əsgərovun baldızı oğlu məhkəmə zalında həbs edildi

Nəqliyyat Nazirliyinin Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinə birləşdirilməsindən sonra işsiz qalan nəqliyyat nazirinin müavini Arif Əsgərovun baldızı oğlu Emil Hüseynovun cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi davam edib.

Musavat.com xəbər verir ki, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində külli miqdarda dələduzluqda təqsirləndirilən Emil Hüseynovun cinayət işi üzrə məhkəmə iclası hakim Zeynal Ağayevin sədrliyi ilə keçirilib.

Məhkəmədə hökm oxunub. Hökmə əsasən Emil Hüseynov 9 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib. O, məhkəmə zalında həbs edilib.

Bildirək ki, prokuror təqsirləndirilən Emil Hüseynovun 9 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilməsini və məhkəmə zalında həbs edilməsini istəmişdi.

Qeyd edək ki, Arif Əsgərovun oğlu Elnar Əsgərov bu iş üzrə əsas şahiddir və o da məhkəmədə ifadə verib. Hətta bəzi zərərçəkmişlər və təqsirləndirilən Emil Hüseynov da Elnarı ittiham edirlər. Çünki alınan pullar Elnar Əsgərova çatıb. Emil Hüseynov isə E.Əsgərovun işlərini gördüyünü deyir.

Bildirək ki, E.Hüseynov vətəndaş Tural Hüseynovun etibarından sui-istifadə edərək, ondan 382 min dollar, Namiq Mehdiyevdən 80 min manat, Emil Məmmədovdan 2 milyon 500 min dollar və Mərzyyə Rzayevadan isə 19 500 manat pulu dələduzluq yolu ilə ələ keçirib. Həmin şəxslərin hüquq-mühafizə orqanlarına şikayətdən sonra cinayət işi başlanılıb. Cinayət materiallarına əsasən, E.Hüseynov Gürcüstan Respublikasından izolyasiya və digər materiallar gətirmək adı ilə həmin vətəndaşları aldadıb.

O, Cinayət Məcəlləsinin 178.3.2-ci (dələduzluq, külli miqdarda törəldildikdə) maddəsi ilə ittiham olunur.

Arif Əsgərov 2004-2015-ci illərdə "Azərbaycan Dəmir Yolları" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin (QSC) sədri vəzifəsində çalışıb. A.Əsgərov 2015-ci ildə prezidentin fərmanı ilə tutduğu vəzifədən azad edildi. Başqa bir fərmanla o, nəqliyyat nazirinin müavini təyin edilib.

A.Əsgərovun oğlu "Liman Group" şirkətinin rəhbəri olub.

Barəsində həbs qətimkan tədbiri seçilən E.Hüseynov məhkəməyə müraciət edib. O,

həbs qətimkan tədbirinin ev dustaqlığı ilə əvəz edilməsini istəyib. Səbail Rayon Məhkəməsində hakim Azər Tağıyevin sədrliyi ilə keçirilən prosesdə vəsatət təmin edilib, E.Hüseynovun barəsində ev dustaqlığı qətimkan tədbiri seçilib. O, məhkəmə zalından azadlığa buraxılıb.

Xatırladaq ki, E.Hüseynov sabiq nəqliyyat nazirinin müavini Arif Əsgərovun baldızı oğludur.

E.Hüseynov hazırda ev dustaqlığında. Onun barəsində olan həbs qətimkan tədbiri bir müddət əvvəl dəyişdirilib və o azadlığa çıxıb.

O, Cinayət Məcəlləsinin 178.3.2-ci (dələduzluq, külli miqdarda törəldildikdə) maddəsi ilə ittiham olunur.

Cinayət işi materiallarına əsasən, E.Hüseynov bu pulları Gürcüstandan mal gətirmək adı ilə alıb. E.Hüseynov 2016-cı ilin dekabr ayında "Interpol" xətti ilə Qazaxıstanda həbs edilərək Azərbaycana təhvil verilib.

Qeyd edək ki, Arif Əsgərovun digər baldızı oğlu Rahib Hüseynov da dələduzluqda təqsirli bilinərək həns edilmiş, daha sonra azadlığa buraxılmışdı. Rahib Hüseynovun adı 48 milyon manatlıq mənimmə işində hallanır.

Arif Əsgərov 2004-2015-ci illərdə "Azərbaycan Dəmir Yolları" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin (QSC) sədri vəzifəsində çalışıb. A.Əsgərov 2015-ci ildə prezidentin fərmanı ilə tutduğu vəzifədən azad edildi. Başqa bir fərmanla o, nəqliyyat nazirinin müavini təyin edilib.

A.Əsgərovun oğlu "Liman Group" şirkətinin rəhbəri olub.

□ **İlkin MURADOV**
Musavat.com

"Nar" "İlin mobil operatoru" mükafatına layiq görüldü

"Nar" 21 fevral 2018-ci il tarixində "Navigator Business Awards" tərəfindən "İlin ən yaxşı mobil operatoru" nominasiyasında mükafata layiq görüldü. Təşkilatçılar "Nar"-ın müasir trendlərə uyğun biznes modelini və müştəri yönümlüüyü ilə seçilən fəaliyyətini yüksək qiymətləndirdi.

"İlin ən yaxşı mobil operatoru" adına layiq görülməsinin səbəbi kimi "Nar"-ın dünya təcrübəsindən yararlanaraq öz biznes strategiyasını uğurla təkmilləşdirməsi, irihəcmli investisiyalar yatırmaqla müştərilərinin və tərəfdaşlarının tələblərinə uyğun müasir həllər təqdim etməsi göstərilir.

Mükafatı qəbul edən "Azerfon" MMC-nin ("Nar" ticarət nişanı) baş icraçı direktoru Qunnar Panke öz çıxışında müasir texnologiyalar və davamlı sərmayələr sayəsində "Nar" operatorunun hər bir istifadəçiyə əlverişli qiymətə yüksəkkeyfiyyətli xidmətlər təklif etdiyini vurğulayıb.

"Müasir texnologiyaları tətbiq etməklə və davamlı sərmayə yatırmaqla "Nar" sərfəli qiymətə keyfiyyətli xidmətlər təklif edir. Öz biznes strategiyamızı təkmilləşdirməklə şirkətimizin məhsuldarlığını yüksəlttik. Eyni zamanda, hər bir kəsin asanlıqla yararlanıb biləcəyi sadə təkliflər irəli sürdük. Nəticə etibarilə, "Nar" artıq xalqın seçimi olan bir brendə çevrilməkdədir. Müştəriləri və tərəfdaşlarının düşüncələrinə önəm verən bir şirkət olaraq aldığımız bu mükafat bizi daha böyük nailiyyətlər və davamlı uğurlar əldə etməyə ruhlandırır", - deyərək Panke qeyd edib.

Qeyd edək ki, "Nar" ötən il ərzində şəbəkə infrastrukturunu əhəmiyyətli dərəcədə təkmilləşdirməklə 3G və 4G baza stansiyalarının sayını və əhatə dairəsini artırmış, bölgələrdə LTE şəbəkəsini yaradıb, "HD Voice" (High Definition) xidmətini tətbiq edib, Bakı metropolitenini də əhatə edən yüksək sürətli mobil internet şəbəkəsi yaradıb. 2017-ci ilin son rübündə "Nar" şəbəkəsi "P3 Communications" tərəfindən aparılan müstəqil şəbəkə sınaqları nəticəsində ölkədə "mobil zənglər üçün ən yaxşı şəbəkə" olaraq göstərildi.

"Azerfon" şirkəti ("Nar" ticarət nişanı) 21 mart 2007-ci ildə fəaliyyətə başlayaraq qısa bir müddətdə Azərbaycanda telekommunikasiya və mobil rabitə sahəsinin aparıcı şirkətlərindən birinə çevrilib. "Nar" ticarət nişanı Azərbaycanın zəngin mədəni və tarixi irsinin çağdaş həyatla bağlılığının rəmzi olaraq seçilib. "Nar" ölkədə ilk dəfə olaraq 3G texnologiyasını təqdim edib və geniş 4G şəbəkəsini abunəçilərinin istifadəsinə verib. Mobil operator şəbəkə keyfiyyətinin davamlı təkmilləşdirilməsi strategiyası çərçivəsində səs keyfiyyətinin nəzərəcarpacaq dərəcədə artımını və səsini təmiz ötürülməsini təmin edən "HD-Voice" (High Definition Voice) xidmətini təqdim edib. "Nar" şəbəkəsi hazırda ölkə ərazisinin 93%-ni əhatə edir və 6500-dən artıq baza stansiyası ilə 2 milyondan çox abunəçiyə yüksəkkeyfiyyətli xidmət göstərir.

“Məktəbhazırlıq qruplarında təhsil alan uşaqların valideynlərinin övladları üçün yenidən I sinfə qəbul üzrə sorğu yerləşdirməsinə ehtiyac yoxdur. Məktəbhazırlıq qrupunda təhsil alan uşaq üçün sistem tərəfindən təhsil aldığı məktəb və müəllim avtomatik seçilir. Məktəbhazırlıq qruplarında təhsil alan uşaqların valideynləri rahat ola bilərlər”.

Bu barədə APA-ya Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin (BŞTİ) İctimaiyyətə əlaqələr sektorundan məlumat verilib.

Bildirilib ki, paytaxtda www.mektebeqebul.edu.az elektron sistemi dünən işə düşən an məktəbhazırlıq qruplarındakı 24 000-dən çox uşaq avtomatik I sinfə qəbul edilib: “Sistem tərəfindən avtomatik sorğu yerləşdirildiyi üçün həmin valideynlər, növbəti mərhələdə şəxsi kabinetdən ərizəni çap edib, digər müvafiq sənədlərlə birgə məktəbə təqdim etməlidir. Yalnız valideyn məktəbhazırlıq qrupunda təhsil alan övladı üçün I sinfə qəbul prosesində məktəbi və ya müəllimi dəyişmək istəyərsə, şəxsi kabinetə daxil olaraq, yerləşdirilmiş sorğunu silib yenidən məktəb və müəllim seçə bilər.

Bakıda 24 mindən çox uşaq 1-ci sinfə qəbul olunub

Məktəbhazırlıq qruplarında təhsil alan uşaqların valideynlərinin istəyini nəzərə alaraq, I sinfə də onların eyni sinfə kompleksləşdirilməsi və eyni müəllimin tədris aparması nəzərdə tutulur. Bu qayda, 2017-2018-ci tədris

deynləri sadəcə, I sinfə şagird qəbulu üçün hara və hansı sənədlərin təqdim edilməli olduğunu unutmazınlar. Müvafiq sənədlər iyunun 20-dək məktəbə təqdim olunmalıdır”.

BŞTİ 2018-2019-cu dərslər üçün Bakı şəhərindəki ümumi təhsil məktəblərində I sinfə şagird qəbulunun elektron sistem vasitəsilə həyata keçirilməsi prosesində məktəbhazırlıq qruplarına getməyən uşaqların valideynlərini fəal olmağa çağırıb.

I sinfə qəbulla bağlı ətraflı məlumatı bu keçiddən
<http://edu.gov.az/az/pa-ge/522/14670>
<http://edu.gov.az/az/pa-ge/522/14670> öyrənmək mümkündür.

Bölgələrdə əhalinin tibbi müayinələrdən keçirilməsinə başlanılıb

Səhiyyə nazirinin müavini Nigar Əliyeva “Azərbaycan əhalisinin tibbi müayinələrdən keçirilməsi üçün mütəxəssislərin ezamiyyəti haqqında” sərəncam imzalayıb.

Səhiyyə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən APA-ya verilən məlumata görə, sərəncama əsasən, Səhiyyə Nazirliyinin 30.01.2018-ci il tarixli sərəncamının icrası ilə əlaqədar bölgələrdə əhalinin tibbi müayinələrdən keçirilməsini təmin etmək məqsədi ilə yüksəkixtisaslı mütəxəssislər regionlara ezam olunurlar.

Ezam edilənlər arasında Akademik Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzinin, Akademik M.Mirqasımov adına Respublika Klinik Xəstəxanasının, M.A.Topçubaşov adına Elmi Cərrahiyyə Mərkəzinin, Respublika Perinatal Mərkəzinin, Kliniki Tibbi Mərkəzin, Respublika Endokrinoloji Mərkəzin, Akademik C.M.Abdullayev adına Elmi-Tədqiqat Kardiologiya İnstitutunun, Doğum evlərinin, Qadın Məsləhətxanalarının və digər tibb müəssisələrinin mütəxəssisləri daxil ediliblər.

Yüksəkixtisaslı həkim briqadaları artıq regionlarda əhaliyə xidmət etməyə başlayıb.

Qeyd olunub ki, Azərbaycan prezidentinin tapşırığı ilə 12 fevral - 12 may tarixlərində Səhiyyə Nazirliyinin tabeliyində olan tibb müəssisələrində əhalinin tibbi müayinələri keçirilir.

2017-ci ilin göstəricilərinə görə, respublika üzrə müayinələrdən keçirilmiş şəxslərdən 2041388 nəfəri əlavə müayinələrə cəlb edilib, 68427 nəfəri dispanser nəzarətinə alınıb, 27059 nəfəri hospitalizasiya olunub.

Bakı şəhərində ən soyuq fevral ayı qeydə alınıb. Havanın orta aylıq temperaturu 0.7°C şaxta olub ki, bu da iqlim normasından 5.6°C azdır. Uzun müddət soyuq arktik hava kütlələrinin daxil olması nəticəsində gündüz temperaturlar müsbət 6°C-dən yuxarı qalxmayıb. Havanın minimal temperaturu isə mənfə 8°C-dək enib. Ən aşağı temperatur Bakıda 1969-cu il fevralın 9-10-da qeydə alınıb. Həmin vaxt temperatur 9.6°C şaxta olub. Son 40 il ərzində 2012-ci il fevralın 8-də Bakıda rekord şaxta qeydə alınıb. Həmin gün havanın minimal temperaturu 11°C şaxta təşkil edib. 2012-ci il fevralın 6-sı axşamdan başlayaraq temperaturun 0°C-yə enməsi nəticəsində Xəzər dənizi akvatoriyasının Azərbaycan sahillərində Nabrandan Sumqayıta qədər suyun donması baş verib, buz qatının qalınlığı sahil zonada 3-5 sm təşkil edib. Fevralda

Bakıda ən isti hava 1955-ci ildə qeydə alınıb. Havanın orta aylıq temperaturu +7.9°C olub ki, bu da iqlim normasından 3.6°C yüksəkdir. Ən yüksək temperatur 27°C isti, 1955-ci il fevralın 27-də müşahidə olunub, -deyə bülletəndə qeyd olunur. Bülletəndə o da deyilir ki, yağmurlu günlərin sayı fevral ayı ərzində qeyri-bərabər şəkildə paylanır: “1969-cu ildə fevralın 8-dən 26-dək respublikanın bütün ərazisində qar yağdı, hündürlüyü 12 sm-dən 60-sm-dək olan sabit qar örtüyü müşahidə edilib. 2017-ci il fevralın 1-2-də Bakıda qar müşahidə olunub, qar örtüyü emələ gəlib və qar örtüyünün hündürlüyü fevralın 2-də Bakıda 29 sm təşkil edib. Fevralda güclü şimal-qərb küləkləri də müşahidə edilir. 2007-ci il fevralın 24-25-də Bakıda ən güclü külək qeydə alınıb”.

□ Günel MANAFLI,
“Yeni Məsəvat”

“Qarın yağmamasına səbəb ekoloji silahlardan istifadədir” - ekoloqdan ilginç iddia

Telman Zeynalov: “Paytaxta qar yağmasına əngəl hündürmərtəbəli binalar deyil..., ABŞ-da göydələnlər var, ancaq hazırda onlar qarın içində itib batırlar”

Kiçik çillə hər nə qədər “qışın oğlan çağ”ı adlandırılırsa da, hava şəraiti bunun tam əksini dedi. Bir sıra rayonları çıxmaq şərti ilə Azərbaycan bu il qar görmədi desək, yanlışdır. Rayonlara yağın qarın ömrü də çox qısa oldu, demək olar ki, yerdə qalmadı. Mütəxəssislər də məhz qar yağmadığı üçün bu qış infeksiya xəstəliklərinin artdığını bildirirlər.

Qeyd edək ki, bu il qar üzünə yalnız Azərbaycan deyil, qardaş Türkiyə də həsrət qalıb. Bəzi ölkələri isə əksinə, qar iflic etdi. Maraqlıdır ki, türkiyəli mütəxəssislər qar yağmamasının səbəbini hündürmərtəbəli binaların çoxluğu və bu binalardan havaya qalxan istiliklə əlaqələndirirlər. Onların fikrincə, əslində qar yağır, sadəcə, yerə çatana yaxın əriyərək yağışa çevrilir. Prof. Dr. Mikdat Kadiyev oğlu türkiyəli mütəxəssislərin açıqlamasında bunları deyib: “Yerdəki çəmənlikləri çıxarıb asfalt betonla əvəz edirik. Bu da günəş işığını əks etdirir, üzərindən isə avtomobillər keçir. Bundan başqa sobalar, təbii qaz istilik sistemləri var. Bunlara görə də şəhərlərdə istilik adaları meydana gəlir. Qışda

yağan yağışlar əslində qaradır, sadəcə, yerə çatana yaxın bu istilik adalarına görə əriyib yağışa çevrilir”.

Ekoloq Telman Zeynalov isə bu fikirlərin tamamilə yanlış olduğunu bildirdi: “Rusiyada bu gündən (dünəndən-red.) mənfə 30 dərəcə şaxta olacağı deyilir. Bu da onu göstərir ki, antisiklon şimaldan və qərbdən siklonun qarşısını kəsib. Antisiklon buludsuz hava deməkdir, günəş çıxır, Yer kürəsində atmosferlə təmasda olur və temperatur həddindən artıq mənfə dərəcəyə çevrilir. Bu da onu göstərir ki, kiminsə əlində ekoloji silah var və bunlardan istifadə edir. Qış vaxtı azot təbəqəsini yarıblar. Azot təbəqəsi də qış vaxtı yarılanda oradan soyuq hava yer kürəsinə keçir. Bulud isə bunun qabağını örtüb qoymur. Necə olur ki, Moskva və qonşumuz Şimali Qafqaz qarın içində boğulur, amma Azərbaycanda qar yağmayıb. Mən deyərdim ki, bunun tək səbəbi ekoloji silahlardan istifadədir. Rusiyalı qarı, şaxtanı artırmaqla iqtisadi cəhətdən dondururlar. Onlarda qarın əriməsi may ayına gəlib çıxacaq. Payızda əkilən taxıllar

da o vaxta qədər yetişməyib çürüyəcək. Beləcə, taxılın qiyməti qalxacaq, hər şey də məhv olub gedəcək. Azərbaycanda da yağının olmaması quraqlıq, bu isə məhsulun olmaması deməkdir. Yəni qıtlıq yaranacaq və qiymətlər qalxacaq. Bunun səbəbi yalnız silahlardan deyil, başqa səbəblər də var. Əgər Sibirdən siklon gəlsə, bu, Qafqaz dağlarına keçməli və qar yağmalıdır. Qar yağmır, çünki antisiklon onun qabağını kəsir və gəlməyə qoymur. Hansı alimlər nə deyirsə, oxuyub sonra danışsınlar. Kim elmə əsaslanıb danışdıqını deyirsə, yalan deyir. Çünki elm ölür. Amerikada

100-120 mərtəbəli binalar var. Ancaq hazırda onlar qarın içində itib batırlar. Vaşinqtonda iki metrə yaxın qar yağdı. Əgər qar yağmamasına səbəb binalardısa, o zaman Amerikada niyə yağdı?”

Qeyd edək ki, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi (ETSN) bir neçə gün öncə fevral ayının iqlim xarakteristikasını açıqlayıb. ETSN-nin məlumatına görə fevral ayında havanın orta aylıq temperaturu yanvar ayı ilə müqayisədə çox az dəyişəcək: “Atmosferin ümumi sirkulyasiyasından və sinoptik proseslərdən asılı olaraq, hər dəfə fevral yanvar ayından soyuq olur. 1954-cü ildə

MÜSAVAT

Son səhifə

N 44 (6933) 24 fevral 2018

Pedro Franko 453 kiloya yaxın arıqlayıb

Meksikalı Huan Pedro Franko 453 kiloya yaxın arıqlayıb. Bu haqda "The Daily Mail" nəşri xəbər verib. 33 yaşlı kişiyə mədə-bağırsaq sisteminə bir neçə əməliyyat keçirilib və ağır rejimli idman hərəkətləri edib. 2017-ci ildə Franko dünyanın ən kök adamı olaraq Ginnesin Rekordlar Kitabına düşüb. Həmin vaxt onun çəkisi 590 kilo idi. Bir il öncə meksikalı kişi qərar verib ki, artıq çəki ilə mübarizə aparсын. Son nəticədə Franko ümidlidir ki, arıqlayacaq və yenidən müstəqil şəkildə ayağa durub yeriyəcək.

Əməliyyatdan öncə Franko üç aylıq diyetaya oturub və lazım olan qəder çəki atıb. 2017-ci ildə isə cərrahi müdaxilə ilə mədəsinin ölçüsünü iki dəfə kiçildiblər. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının rəsmi rəqəmlərinə görə, Meksika piylənmədən əziyyət çəkən yeniyətlərin sayına əsasən liderlik edir.

2015-ci ilin oktyabrında bir başqa meksikalı Andres Moreno Sepulved 435 kiloluq çəkisi ilə əməliyyata gedib və piyinin 70 faizini götürüb. Onun xəstəxanaya daşınması üçün 7 nəfər lazım gəlib. Dekabrda isə o, dünyasını dəyişib.

Bətnindəki körpəsini 50 il dünyaya gətirmədi

Faslı qadın Zəhra Əbutalıb hardasa 50 il boyunca qarında uşağını daşıyıb. 1955-ci ildə xəstəxanaya doğuş üçün yerləşdirilən Zəhra qeysəriyyə bölümündə başqa bir qadının ölmək üzrə olduğunu görüncə doğuşa girməkdən vaz keçib. Ağrıları sona çatandan sonra Zəhra körpəsini "yatan körpə" olaraq düşünüb.

Fas xalq inanclarına görə, qadınların heysiyyətini qorumaq üçün uşaqlar ana bətnində yata bilər. Amma 75 yaşına çatanda Zəhra yenə dayanılmaz ağrılar çəkməyə başlayıb. Həkimlərin ultrasəua çəkişlərindən sonra uşağın ana bətnində öldüyü üzə çıxıb. İşin möcüzəvi tərəfi isə odur ki, Zəhranın bədəni qarında ölü körpəni

bir orqan kimi qəbul edib, funksiyalarına davam edib. Amma 50 il sonra qadının qarında körpə böyüyüb və ətrafdakı orqanlara ziyan verməyə başlayıb. Nəticədə əməliyyat 5 saat boyunca davam edib və qadının bətnindən "körpə"ni çıxarıblar. Bu cür hallar tibdə çox nadir halda baş verir. "Journal of Royal Society of Medicine" jurnalının yazdığına görə, bu istiqamətdə ancaq 290 hadisə qeydiyyata alınıb.

Məhbuslar kameradan qaçıb, nəzarətçini xilas etdilər

Amerikanın Texas ştatındakı keçmiş məhkəmə nəzarətçisi onun həyatını xilas etdikləri üçün məhkumlara təşəkkür edib. Bu barədə lenta.ru saytı xəbər verib. Heri Qrim məhkəmə binasında otağı mühafizə edərkən qəfil vəziyyəti pisləşib. 2016-cı ilin iyununda baş verən bu hadisə məhkumların gözü qabağında baş verib. Məhkumlar dərhal barmarlıqlar arxasından səs-küy salaraq, yardım istəyiblər. Amma heç kimin haraylarına gəlmədiyini görüb özləri kameradan çıxıblar və şerif köməkçisinin diqqətini cəlb ediblər, sonuncular təcili yardım çağırıblar.

Qrimin səhhiyyəsi düzəldəndən sonra onun həyatını xilas edən məhkumlara dan buraxıldıqdan sonra

həmin məhkumları başqa təcridxanaya köçürüblər. Aradan 2.5 il keçəndən sonra məhkəmə nəzarətçisi bu haqda televiziya daşıyaraq və fürsətdən istifadə edərək, onun həyatını xilas edən məhkumlara təşəkkür edib.

"Əgər onlara mənə ziyan vermək istəsəydilər, sadəcə yerlərindən tərpenmələri kifayət idi" deyən məhkəmə nəzarətçisi eyni zamanda vurğulayıb ki, məhkumlar onu öldürə və ya girov götürüb qaça bilərdilər. Amma ona qarşı insan kimi yanaşıblar: "Mənə maraqlı deyil ki, onlar narkotikdən istifadə edirlər, saxta qəbz düzəldirlər və ya uşaqlara təcavüz edirlər. Onlar bütün hallarda insandırlar. Mənə onların nə etdiyi xoş gəlməli deyil. Çünki mən məhkəmə deyiləm".

QOÇ - Daxili gərginliyiniz xeyli səngiyəcək. Bu isə başınıza yeni ideya və perspektivli fikirlərin gəlməsinə səbəb olacaq. Həlli mürəkkəb olan işlərə girişməyin. Sizin passivlik yaşaymırsınız.

BUGA - Müəmmal bir tarixdir. Özünüzlə bağlı situasiyaları nəzərdə saxlaya bilməyəcəksiniz. Yaxşı olar ki, etibar etdiyiniz adamların rəyi ilə hesablaşasınız. Sizin kömək göstərəcəklər.

ƏKİZLƏR - Fəaliyyət zəminində uğurlarınız xeyli artacaq. Bu istiqamətdə sizə etibar etdiyiniz bəzi insanlar da kömək edə bilər. Amma onu da nəzərə alın ki, gün boyu mənfəi enerjili Ay bürcünüzdədir.

XƏRÇƏNG - Təyüklü məsələlərin həlli üçün perspektivli təqvimdir. Mövcud problemlərinizi aradan qaldırmaq üçün əhəmiyyət kəsb edən adamlarla görüşün. Məsuliyyətsizlik etməyin.

ŞİR - İştirakçısı olduğunuz prosesləri gərginləşdirməyin. Qanqaraldan işlərə meyl etməsəniz, hörmətiniz artacaq. Günün ikinci yarısını bütünlüklə maliyyə məsələlərinə həsr edin.

QIZ - Daxili duyğularınızı tənzimləmək üçün fiziki işlərdən uzaq olun. Bu gün ulduzlar məclislərdə iştirakınızdan da xəbər verir. Dəvətləri qəbul etməyə çalışın. Səhhiyyəyə fikir verin.

TƏRƏZİ - Sürprizlərlə dolu bir təqvim yaşayacaqsınız. Kiçik gərginlikləri nəzərə almasaq, ətrafınızda cərəyan edən hər bir hadisə ürəyinizə olacaq. Maraqlı görüşləriniz gözlənilir.

ƏQRƏB - İxtiyarınızda olan bu şıltaq təqvim sizin üçün uğurlu olmalıdır. Odur ki, vaxtınızı boşa verməyin. Müxtəlif ünvanlara baş çəkməklə maddi və mənəvi rahatlıq qazana bilərsiniz.

OXATAN - Günün ümumi ovqatı çox yaxşıdır. Demək olar ki, nəzərdə tutduqlarınızın böyük əksəriyyəti doğrulacaq. Xüsusilə nəhərdən sonra qəlbizin şad olması üçün gözəl situasiya yaranacaq. Axşam qonaq gedin.

OĞLAQ - Hər bir məsələdə qanunauyğun addım atın. Saxta iş görmək, yalan vəd vermək sizi gözəndən sala bilər. Elə edin ki, etibarlı müttəfiq imiciniz öz qüvvəsində qala bilsin.

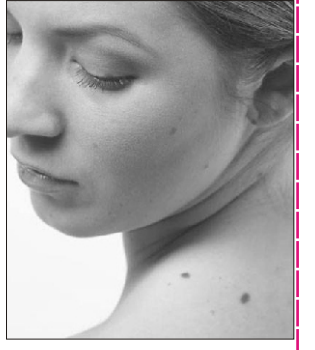
SUTÖKƏN - Həqiqətə yaxın olan arzularla yaşayın. Paxıl və bədxah adamlara fikir verməyin. Gələn ay üçün görəcəyiniz işləri indidən planlaşdırın. Uzaq səfərə çıxmağı isə təxirə salın.

BALIQLAR - Günorta saat 15-ə qədər nəzərdə tutduğunuz planları reallaşdırmaqda heç bir problemlə rastlaşmayacaqsınız. Sonrakı müddətdə işə ehtiyatlı olun. Axşam saatlarını evdə keçirməyə çalışın.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Xalınız çoxdursa, narahat olmayın

İtaliyanın "La Repubblica" qəzetində verilən xəbərə görə, London Kral Universitetinin bir qrup alimi, Cindy Crawford, Eva Mendes və Marilyn Monroe kimi qadınların gözəllik simvolu olan xalları əsas götürən araşdırma aparıb. Araşdırmada yaşları 18 və 79 arasında dəyişən və bir-birinə bənzəməyən 1200 qadın iştirak edib.

Araşdırmanın nəticəsinə görə, yüzdən çox xalı olan insanların əzələləri daha gərgin, ürək və gözləri daha sağlam olur. Bu insanlar həmyaşdılar ilə müqayisədə ən az 7 yaş gənc görünür. Xalı çox olan insanların sümükləri də normaldan güclü olur. Bir çox insanın bədənində təxminən 30-40 xal olur, amma bəzilərində bu say 600-ə qədər yüksəlir.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ
Lisənziya N: B 114
SAYI: 5.100

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.